

మనోరమా : — అదే! నన్న ప్రియకరను ఉత్తల బాకల బారిసుత్తలదైతే. [ప్రతి ౧౧

ಗದಗ ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಕಂಪನಿಯ
ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ, ಗರುಡ
ಸದಾಶಿವರಾಯರಿಂದ ರಚಿತ
ನಾದ ಸಚಿತ್ರನಾಟಕ
ಪುಸ್ತಕಗಳು.

~~~~~

೧. ಕಬೀರದಾಸ.
೨. ವಿಷನುವಿನಾಹ.
೩. ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ.
೪. ಮಾತೃಬಂಧವಿಮೋಚನ ಅಥವಾ
ಕಂಸವಧ.
೫. ಚವತಿಚಂದ್ರ.
೬. ಎಚ್ಚಮನಾಯಿಕ.
೭. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ೧ ರೂ. ಬೆಲೆ. ಪಿ. ಪಿ.
ಖರ್ಚು, ಬೇರೆ.

ದೊರೆಯುವ ವಿಳಾಸ :—

ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು
ಎ. ಆರ್. ಶಿವನಾಗಪ್ಪಾ ನಾಗ್ವಿಲಾಸ
ಬುಕ್ಸ್, ದಿಪೋ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198775

UNIVERSAL
LIBRARY

॥ ಶ್ರೀ ದತ್ತರಾಜ ಸಮರ್ಥ ॥

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ನಾಟಕವು

ಎಚ್ ರಿಕೆ

ಬಾಲ್ಯಕಾಲದ ಸ್ಮರಣೆ

ಬರಹಮೂಲಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜಿಪ್ಸಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಈ "ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ" ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮೀಜ್ವರ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಖಲ್ವಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುವರಲ್ಲದೆ ಸಿಪ್ಪಿಲ್ ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಖಾಂತರ ಪಾಸಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೂ ಹೊಣೆಗಾರರಾಗುವರು.

ಧಾರವಾಡ,
ಶಾ. ೧೯೩೭-೩೮

ಗರುಡ ಗದಾಶಿವರಾಯರು
ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕಾಲಂಕಾರ, ಅಭಿನಯಕಲಾ

೧೯೩೩.

೨೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು.

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾದಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಲೆ ೧ ರೂಪಾಯಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಖಂಡೋ ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಿಸಿ ಇವರಿಂದ ಧಾರವಾಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್
ವರ್ಕ್ಸ್‌ದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ೫ ಗರುಡ ಸದಾಶಿವರಾಯರಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿದೆ.

ಪಾತ್ರಗಳ ವಿವರ.

ಅಪ್ಪಾಜಿ— ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರು.

ಹಿ ರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯ— ವೈಷ್ಣವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು.

ನಾಗಾಭಟ್ಟಿ -- ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಹಿ. ಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರ ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಬೀಗರು.

ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯ— ಹಿ|| ಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರ ಮಗ. ವರ್ಕಶಾಪಿನಲ್ಲಿ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದವ.

ಭಗೀರಥ— ನಾಗಾಭಟ್ಟಿರ ಮಗ. ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಶರಣುಹೊಡೆದವ. ದಾಂಭಿಕ ದೇಶಭಕ್ತ.

ಮಾಧವರಾಯ— ಊರ ಜಾಹಗೀರದಾರ. ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡವ.

ಕುಮಾರ— ಮಾಧವರಾಯರ ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ.

ರಮಾಬಾಯಿ— ಹಿ|| ಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಂಡತಿ.

ಶಾರದಾ— ಹಿ|| ಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರ ಮಗಳು. ಮಾಧವರಾಯರ ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತ ಪತ್ನಿ.

ರಾಧಾಬಾಯಿ— ನಾಗಾಭಟ್ಟಿರ ಮಗಳು. ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರ ಪತ್ನಿ.

ಕಮಲಾ— ರಾಧಾಬಾಯಿಯ ಮಗಳು.

ಮನೋ ರಮಾ— ಮಾಧವರಾಯರ ಪತ್ನಿ. ಆಧುನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವಳು.

ಮಾರ, ಬೀರ— ಹರಿಜನ ಬಂಧುಗಳು.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಬಾಲವಿವಾಹವು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿದಿತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಧನಕನಕಸಂಪನ್ನವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಕಾಲಮರಣವೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲವಿಧವೆಯೆಂಬುವುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವದೇ ದುಸ್ಸರವಾಗಿತ್ತು. ದೇಶದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧಿಭೌತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಸಮಾಜವು ಅಧಃಪಾತವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ನಡೆದ ಹಾಗೆ ಬಾಲವಿವಾಹದ ಪದ್ಧತಿಯೂ ರೂಢವಾಯಿತು; ಅಕಾಲಮರಣವೂ ದುತ್ತೇಂದು ಮುಂದೆ ಬಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ-ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯವನ್ನಾಡಹತ್ತಿತು. ನೂರಿ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯದ ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಧವಾ ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ “ಗಂಡನು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಇಲ್ಲದಾದರೆ, ಮೃತನಾದರೆ, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದರೆ, ಪೂಂಸ್ತ್ವ ಹೀನನಾದರೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೈತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪತಿತನಾದರೆ, ಇಂಥ ಆಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿದ ಹಿಂಗಸು ಬೇರೆ ಗಂಡನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು” ಎಂಬ ಸ್ಮೃತಿ ವಚನವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ “ವಿಧವಾ” ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಮುಖಂಡರು ಅಖಂಡ ವಿಚಾರಮುಗ್ಧರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದದರಿಂದ ಈಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲೆಯೂ ಬರುತ್ತ ನಡೆದಿರುವ ಈ ರೂಢಿಯು ಕೇವಲ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ಸ್ವೈರ ವಿಚಾರವಿಹಾರಗಳ ಅಂಧಾನುಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವೆಂಬ ಪ್ರವಾದವು ಸತ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯೇನು ?

ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದ ದೀರ್ಘಜೀವಿತ್ವದ ಬಾಳು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸಮಾಜವೇ ಅಲ್ಪ ಜೀವಿಯಾಗಿರುವ ಈಗಿನ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಬಾಲವಿಧವೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಅಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವೈಧವ್ಯದ ದಾರುಣವಾದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಆ ಬಡ ಜೀವಿಗಳ ಕಷ್ಟನಿವಾರಣೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ಸಮಾಜವು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಕೈಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ! ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯು ಸತ್ತು ೧೪ ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಲ್ಪವಯಸ್ಕ ಬಾಲಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಮ್ಮತಿಯು ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ೬೦ ವರ್ಷಗಳ “ತರುಣ” ಗಂಡಸರಿಗಿರುವಾಗ ಪುರುಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಮಯವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಅತ್ತು ಕಡೆಗೇಕೆ ಲಕ್ಷವನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು? “ಮಹದಪಿ ಪರದುಃಖಂ ಶೀತಲಂ ಸಮ್ಯಗಾಹುಃ” ಎಂಬ ಮಹಾಕವಿವಾಕ್ಯದಂತೆ ಹೆರವರ ದುಃಖದಿಂದ ತನಗಾಗುವ ತಾಪವೇನು? ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಔದಾಸೀನ್ಯವೂ ಕರ್ತವ್ಯಪರಾಙ್ಮುಖತೆಯೂ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧವೆಂದು ವಿವೇಕವು ಹೇಳದಿರದು. ತಾನು ಮಾಡುವ ಈ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಬಡಭೇಟುಗಳ ನಿಂದೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಈಗಿನ ಸಮಾಜರಾಕ್ಷಸವು ಹೆದರಿ ಹಿಂದೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲ! ಇದನ್ನು ನೋಡುವುದು ಸಮಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹನವಾ ದೀತು ?

ಒಂದು ಸಲ ನಾವು ಶಿರಸಿಯ ಶ್ರೀ ಮಾರಿಕಾಂಬೆಯ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಸಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಐದಾರು ಜನ ಬಾಲವಿಧವೆಯರೊಂದಿಗೆ ಬಂದವ್ದು ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಮಾತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ವಯಸ್ಸಿನವರೂ ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತೈದರಷ್ಟು ಜನ; ಮಿಕ್ಕವರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಎಳೆ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು! ಎಲ್ಲರೂ ಮುಂಡನ ಮಾಡಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದರು! ಮನೋವಿಕಾರಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ, ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿ ಬೆದರಿತ ಹುಲ್ಲೆ ಮರಿಗಳಂತಹ ಆ ದೀನ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖವು ತುಂಬಿ ಬಾರದ ಕಲ್ಲೆದೆಯು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇದ್ದೀತೆ? ಆಗಿನಿಂದ “ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುವ ಸಮಾಜವೇ, ನಿನ್ನಡಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನೆಲವೆಲ್ಲ ಪೊಳ್ಳಾಗಿ ಗಭೀರವಾದ ಕೊಳ್ಳವಾಗಿರುವದನ್ನು ನೀನು ಅರಿಯದೆ ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವದಾದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ತಿರುಗೇಳಲು ಬಾರದಂತೆ ಕುಸಿದು ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗುವೆ; ಚಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾವಧಾನವಾಗು! ಸಾವಧಾನವಾಗು !!” ಎಂಬಂತೆ

ಅವುದೋ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ವಾಣಿಯು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನೆ ಕ್ಷುರಿ ಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಮಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಲಿದೆ.

ಮಾರಕಾಂಬೆಗೆ ಲಕ್ಷಾನ್ನಾಧಿ ಕುರಿಗಳನ್ನೆಳೆದಿಳೆನು ಬಲಿಗೊಡುವದೊಂದು ಪಾಠ ವನ್ನು ಧರ್ಮವು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆಯಂತೆ ! ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗೆ ಹೀಗೆ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಗೊಡುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಊರೂರಿಗೂ ಇದ್ದದ್ದೇ ಸರಿ ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ 'ಭಕ್ತರು' ಎಷ್ಟೋ ಕುರಿಕೋಣಗಳನ್ನು ಜಗನ್ನಾತೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ಹಿಡಿಯುವದೂ ಉಂಟು. ದೇವತೆಯೇನೋ ಆ ಬಲಿಗಳನ್ನು ತಾನು ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಬಲಿಗೊಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ರುಚಿಕರವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವರು ಅವಳ ಭಕ್ತರೇ ! ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಪಾಪವಾದ ಬಡ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಗೆ ಬಲಿಗೊಡುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹು ಸಂಖ್ಯರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಬಾಲವಿಧವೆಯರ ಬಲಿಗೊಟ್ಟರೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಲಾಭವಿದೆ ನೋಡಿ ! ಕುರಿಗಳ ಮಾಂಸದಂತೆ ಇವರ ಮಾಂಸವು ಜನರ ಜಠರಾಗ್ಗೆಗೆ ಅಹುತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹುಗಿಸು ಬಿಟ್ಟರೆ ಭೂದೇವತೆಯು ತಿಂದು ತೃಪ್ತಳಾಗಿ ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡುವಳು ! ಕಾಯಿಕ-ವಾಚಿಕ ಮಾನಸಿಕ ತಾಪಾತಿಶಯಗಳಿಂದ ಹಗಲಿರುಳು ಬಿಂದು ಬಿಂಡಾಗುವ ಜೀವಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಅರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಳೆದಂತಾಗುವದು ! ಇದೊಂದು ಪುಣ್ಯವಲ್ಲದೆ ಕುರಿಜಾತಿಯು ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅಮಾನುಷ ಬಲಾತ್ಕಾರವು ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುವದೊಂದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪವರಿಗೆ ಬೀಳುವದು ! ಇದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಬರಬಹುದು ! ಅವುಗಳ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ಮಂಡಲಕ್ಕೇನು ಬಿಗಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ! ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರಾಯಿತು ! ಸಮಾಜವಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬಗೆದಿದೆ ! ಆತ್ಮವಿದ್ದುದಾದರೆ ಜೀವವಿರುವದು; ಜೀವವಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಮನಸ್ಸು; ಮನಸ್ಸೇ ವಿಕಾರಗಳು; ಆ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವನ್ನು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ತಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರದು; ಇದೇ ನಿಸರ್ಗದ ನಿಯಮವು. ಅದುದರಿಂದ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಆತ್ಮವೇ ಇರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುಕ್ತಕಂಠವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಲಿಗೊಡುವದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಈಗಿನ ಬಗೆಯ ವಿಧವಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವ ಬಾಲೆಯರು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೂ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆತನಗಳ ಸಪ್ತ ಕುಲಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವರೆಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಧವಾ ಪುನರ್ವಿವಾಹಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜದ ಪೂರ್ವಿಕರೆಲ್ಲರೂ ನಿಸಿದೇಹವಾಗಿ ಉದ್ಧೃತರಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು ! ವಿಧವೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವೂ ಹಗುರಾಗಿ ಹೋಗಿಂಬ ಹುದು ! ಯಾಕಂದರೆ ಆ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಧವೆಯರೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಂತಾಗಿರುವದಲ್ಲವೆ ? ಈಗಂತೂ ಒಂದೊಂದು ಕುಲಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ಜನ ವಿಧವೆಯರು ಉದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ಬಳಿಕ ಅವರೊಳಗಿನ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದವರ ಸಲುವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಇಟ್ಟಿರುವದೋ ತಜ್ಞರೇ ಹೇಳಬೇಕು !

ವಿಧವಾಪುನರ್ವಿವಾಹ ಸಮರ್ಥನದಂತಹ ಅಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಸಾಹಸ ಬಡುವದ ಕ್ಷಿಂತ ವೈಧವ್ಯ ದಸೆಯಲ್ಲಿ ಸತಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಠಿಣವಾದ ಸನ್ಯಾಸ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಷ್ಟು ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗುವಂತಹ ಸುಶಿಕ್ಷಣವು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ವಿಸಾಟು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ಮೈಗೆ ಚ್ಯುತಿಯುಂಟಾಗದೆಂದು ಹಲ ವಂಡಿತರ ಹೇಳಿಕೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯೇನೋ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ; ಸುಂದರವಾಗಿದೆ; ಗೌರವಾಸ್ಪದವಾದದ್ದೂ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ, ವಿಧವೆಯರೆಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಗಿದರೆ ಸಾಕಾಗಿ ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವ ಚೇತದಾಳುಗಳೆಂದು ಒಗೆದಿರುವ ಈಗಿನ ಪ್ರಪಂಚದ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯು ನಾಟುವದು ಬಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತಿದ ಜೀಜವಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಮುಂದಿನ ಮಾಡಿಸಿ ಕುಂಕುಮ ಕಂಕಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಕಾವೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಡಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮನವು ನಿರಿಚ್ಛವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯದಮನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಯುವವರನ್ನು ತಡಮಾಡದೆ ಹುಚ್ಚರ ಆಸ್ಪತ್ರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ ವಿಧವೆಯರಿಗಷ್ಟೆ ವೈರಾಗ್ಯವರ್ಧಕ ಶಿಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಸ್ವೈರಚರ್ತನದ ಲೈಸನ್ನು ಕೊಡುವ ಈಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮವು ಅವ್ಯಾಹತ ನಡೆದುದೇ ಆದರೆ ? ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಚಪ್ಪಳಿಯ ಸಪ್ಪಳವಾಗುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ !

ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾ ಬಾಲಹತ್ಯಾದಿಗಳ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವದೋ ಏನೋ ? ಅಥವಾ ಅಗಣ್ಯವಾದೀ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯುವದನ್ನೇ ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಶಿರಸಿಯ ಮಾರಿಕಾಂ ಬಿಯ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡಿದ ನೋಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಂದರವಾದ ನೋಟವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಬಂಧುಗಳು ಮಠಾಧೀಶರ ಮಹಾಸಮಾರಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಸ್ತೋಮವು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ್ಗೆ ನೋಡಬಹುದು. ಮುಂಡನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮದರೆಯನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಅಂಗಾರವನ್ನೂ ಭಸ್ಮವನ್ನೂ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತ ಆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರಕ ಸೇನಾಸಮೂಹವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾವ ಮಾವರಿಯ ಆನಂದವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಬಂಧುಗಳೇ ನಿಜ್ಜಳವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬಿಡಲಿ. ಅಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೂಡ ಭಾಗಿಗಳಾಗುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನೋಡುವೆವು.

ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪರರು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದ್ದನ್ನೂ ಸಹಿಸದವರು ನಾವು. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮುಖ ಮುಂಡಗಳ ಮೇಲೆ ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಕೈಯ್ಯಾಡಿಸಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾಪಿತನೇ, ನೀನೇ ಧನ್ಯನು ! ಎಲೋ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರುಷನಿಗೆ ಯಾವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಮರುಳು ಮಾಡಿ ಆತನ ಒಲುವೆಯನ್ನು ಪಡೆದೆ ?

ಕನಿಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೈಯನ್ನಿರಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾಗ್ಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಸಂಘರ್ಷನಿಯು ಕೇಳಿಸುವದಿಲ್ಲವೆ ? ಅದು ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗದಿಂದ ಹರಿದಾಡುವ ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹದೊಡನೆ ಹೊರಡುವ ವಿದ್ಯುನ್ನಾದವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಳುವರು. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯು ಅದು ಏನಿಗಲೂ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ರಾವಣನ ಚಿತಾಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯನಾದವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾವು ಮಾತ್ರ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಮೊದಲೋ ಬಿದ್ದ ನಂತರದಲ್ಲೆಯೋ ಹತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಧವಾ ಸಂತತಿಯೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ವಿಧವೆಯರೂ ಅಲ್ಲದೆ ಏವರ ಪಾತಕಕ್ಕಾಗಿ ನರಕವಾಸಕ್ಕೀಡಾದ ಅವರ ಉಭಯ ಕುಲಗಳ ವಿತ್ಯಗಣವೂ

ಅಲ್ಲಿಯ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಭೋರಾಡಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಘಸ್ವರ ವೆಂದೇ ಹೇಳುವೆವು.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು, ಯತ್ನಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಪಾಲಿಸದೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕಾನೇಕ-ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನು ತಗಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿವಾಹಿತ ತರುಣರೂ ಗತವಯಸ್ಕರಾಗಿ ಚಿತೆಯ ಹತ್ತರ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮಡುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡ ಪಿತಾಮಹರೂ ತಮ್ಮ ಪಶ್ಚಾತ್ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ನಿಶಂಕವಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇ ಪ್ರಾಣಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮದೊಂದು ನಮ್ಮವಾದ ಸೂಚನೆ.

ಈ ವಿಚಾರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ಕಾಲಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ಬಾಲವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ಅಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳನ್ನುಳಿದು ಸಕಲರೂ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದು ಈ ಎರಡೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿದ್ದುಪಡೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ “ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ” ದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತೇಜಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯೇ ಬೇರೆಯೆಂದು ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯತ್ನಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿರುವವೆಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಿಚಾರವಂತ ಸಮಾಜ ಧರ್ಮಿಣರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ತೀರ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕ. ಪ್ರಿಂ. ವರ್ಕ್ಸಿನ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ. ಯಶವಂತ ಭಾಸ್ಕರ ಜಠಾರ, ಬಿ.ಎ., ಎಲ್.ಬಿ. ಇವರಿಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರುವ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದ ಆಚ್ಛುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅತಿ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಾರ್ಯಾಲಯದವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಧಾರವಾಡ,

ಜಾಲುಕ್ಕವಿಕ್ರಮ ವರ್ಷ ೮೫೮

ಶಾ. ಶ. ೧೮೫೫, ಭಾ. ಶು. ೧೪. ಭಾನುವಾರ

} ಗರುಡ ಸದಾಶಿವರಾಯ.

|| ಶ್ರೀ ದತ್ತರಾಜ ಸಮರ್ಥ ||

ಸ ತ್ಯ ಸ ಂ ಕ ಲ್ಪ

೧ನೆಯ ಅಂಕ

೧ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಮೂರೂಸಂಜೆಯ ಸಮಯ ಊರ ಹೊರಭಾಗ.)

ರಮಾಬಾಯಿ -- ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತ ಬಂತು ! ಶಾರದೆಯು ಎತ್ತ
ಹೋಗಿರಬಹುದು ? ಶಾರದೇ ಶಾರದೇ ? ನದಿಯಕಡೆಗೆ ಹೋದಳೆನ್ನಬೇಕೇ !
ಈ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನೊಗೆದು ತಂದುಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ದೇವಾ
ಲಯಕ್ಕೆ ಪುರಾಣವನ್ನೇನಾದರೂ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೇನು ? ಡಾಗೂ
ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಯಾಕಂದರೆ, ಸಕೇಶಿ ವಿಧವೆಯಾದಿವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ಅಸಹ್ಯ
ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಇವಳು ಅತ್ತ ಹೋಗುವದೇ ಇಲ್ಲ; ಹೀಗಿರಲು ಎತ್ತ
ಹೋಗಿರಬಹುದು ? ಶಾರದೇ ಶಾರದೇ (ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋಗುವಳು)

(ಅಶ್ವತ್ಥ ಕಟ್ಟಿ: ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಸಮಯ, ಶಾರದಾ-ಮಾಧವರಾಯರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಮಾಧವ— ಶಾರದೇ, ನಾನು ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರುವದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯನ
ಮುದುಕರಿಗೆ ಎಳೆ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ
ಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಈ ಅನ್ಯಾಯೀ ಸಮಾಜದ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯೇನು ?
ನಿಮ್ಮಪ್ಪನು ಹಣದಾಶೆಗಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ಎಂಬತ್ತು ವರುಷದ ಭುಜಂಗ ಸರಾಫ
ನೆಂಬ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಇಷ್ಟು ತೀವ್ರ ವಿಧವೆಯಾಗು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವೈಧವ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಮತ್ತು ಆ ನಿನ್ನ ಕಾನಾಂಧ ಮುದುವ ಮೃತಪತಿಯೇ ಕಾರಣರು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ನೀನೇಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹೊಂದುವುದು ? ಸುಖವಾಗಿ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಧರ್ಮದಿಂದಿದ್ದ ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಯಂತೆ.

ಶಾರದಾ— ಆಗಲಿ, ಪುನರ್ವಿವಾಹವಾದಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರ.

ಮಾಧವ— ಶಾರದೇ ಈಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ವಿವಾಹವು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಅದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಗಿಯೇ ಹೋಗಿದೆ. ಹೀಗಿರಲು ಸಂಕೋಚವೇಕೆ ?

ಶಾರದಾ— ಸಂಕೋಚವೇನೂ ಇಲ್ಲ ! ಆದರೇ,

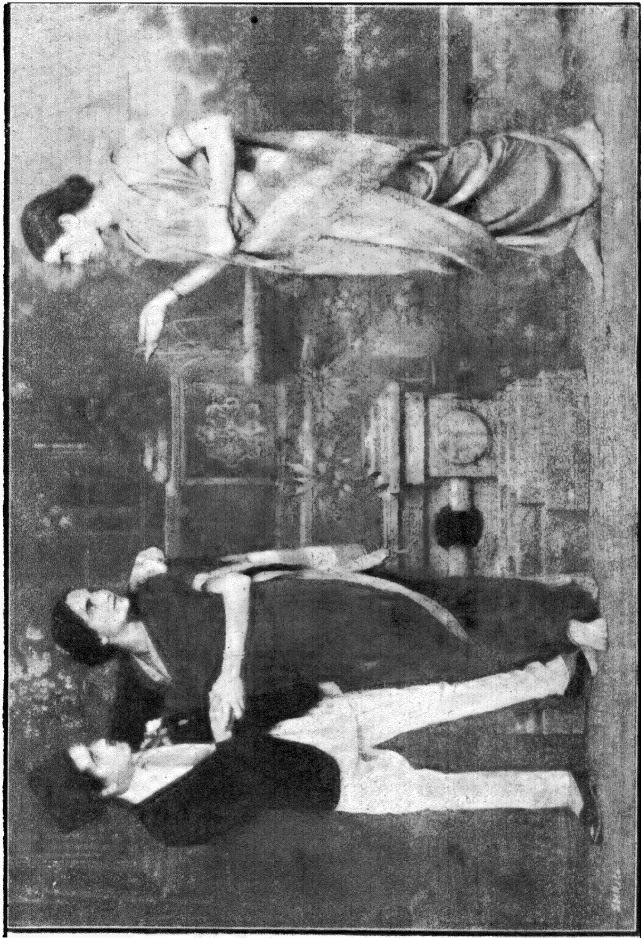
ಮಾಧವ— ಮತ್ತೇನು ಅನುಮಾನ ?

ಶಾರದಾ— ತಾವು ಇಷ್ಟು ಆತುರಪಡುವದಕ್ಕೆ ? ಪುನರ್ವಿವಾಹವಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ತಮ್ಮವಳೇ ಅಲ್ಲವೇ ?

ಮಾಧವ— ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೇನು ? ಶಾರದೇ ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಬೇಡ. ನಾನು ಸರ್ವಸ್ವ ನಿನ್ನವನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕೃಪೆಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಯಾರಿಗೂ ಬಾರದು. ನೀನು ನನ್ನ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿಯು. ಇದೋ ಈ ಅಷ್ಟು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ ಆ ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುವ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೂ ಇವರುಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ವೈಧವ್ಯನರಕದಿಂದ ಮುಕ್ತಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಈ ಮಾಧವನು ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವನು. (ಆಲಂಗಿಸುವನು.)

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ರಮಾಬಾಯಿಯು ಬರುವಳು, ಆದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಧವರಾಯನು ಓಡಿ ಹೋಗುವನು.)

ರಮಾಬಾಯಿ— ಶಾರದೇ, ಇದೇನನರ್ಥವೇ ? ಆ ಓಡಿಹೋದ ತರುಣನಾರೇ ! ಏಕೆ ? ಹೇಳುವದಿಲ್ಲವೇ ? ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನೀನಿಗೆ ನನ್ನಾಣೆಯಿದೆ.

ಸೂರ್ಯವರಾಯ. ಶಾರದಾ.

ಶಮಾಚಾರ್ಯ:-- ಶಾರದಾ, ಇದೇನರ್ಥವೆ ?

ಶಮಾಚಾರ್ಯ.

[ಪುಟ ೨]

೧ನೆಯ ಅಂಕ

ಶಾರದಾ— ಅಮ್ಮಾ ಆಣೆಯೇಕೆ ಶೂಲಿಯೇಕೆ ? ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪತಿಯು.

ರಮಾ— ಪುನರ್ವಿವಾಹ !

ಶಾರದಾ— ಅಹುದು ಪುನರ್ವಿವಾಹ. ಅಮ್ಮಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ ? ಅದರಂತೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹ.

ರಮಾ— ಆಯಿತಾಯಿತು ? ನಮ್ಮ ಮುಖಗಳಿಗೆ ನೀನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಸಿಯನ್ನು ಬಳಿಯುವಿ, ತಾಯೀ ದಯಮಾಡಿ ಇಂತಹ ಘಾತಕ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ, ನಮ್ಮ ಮನೆತನವೆಂತಹದು ? ನಿನ್ನ ಹಡೆವವರ ಲೌಕಿಕವೆಂತಹದು ? ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಲೋಚಿಸು.

ಶಾರದಾ— ಅಮ್ಮಾ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ವಿಚಾರದಿಂದ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನು.

ರಮಾ— ಅಯ್ಯೋ ! ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ನಡುಗು ಹುಟ್ಟಿತಮ್ಮ.

ಶಾರದಾ — ಸುಳ್ಳು. ಆ ಹೆಣ್ಣುಕೂಡ ನನ್ನ ಲಗ್ನ ಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ನಡಗದವಳು ಈಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ನಡುಗುವೆ ?

ರಮಾ— ಅಂದರೆ ? ಅಂತಹ ಶ್ರೀಮಂತ ಭಜಂಗನಾಯಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧವೇನು ?

ಶಾರದಾ— ನಾನು ಶ್ರೀಮಂತನ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದೆನು, ಶ್ರೀಮಂತನು ಸುಡಗಾಡು ಸೇರಿದನು. ಆತನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿತು.

ರಮಾ— ನಿನ್ನ ದುರ್ದೈವಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡುವರು ?

ಶಾರದಾ— ಅದಹುದು. ಇಷ್ಟುದಿನಗಳತನಕ ದುರ್ದೈವಿಯಾಗಿದ್ದೆನು. ಈಗ್ಗೆ ಸುದೈವಿಯಾದೆನು.

ರಮಾ— ಅಂದರೆ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಶಾರದಾ— ಅಂದರೇ...ವೈಧವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಹರಣಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ದುರ್ದೈವಿ ಯಾಗಿದ್ದೆನು, ಪುನರ್ವಿವಾಹವಾದನಂತರ ಸುದೈವಿಯಾದೆನು.

ರಮಾ— ಹಾಗೆ ನೀನು ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ನಿಜ ವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ಉರಲುಹಾಕಿ ಕೊಂಡರೆಂದೇ ತಿಳಿ.

ಶಾರದಾ— ಅಯ್ಯೋ ಅಮ್ಮಾ! ನಮ್ಮಪ್ಪನು ಅಷ್ಟು ಹೇಡಿಯೇ? ಛೇ. ಹೀಗೇನು ಹೇಳುವೆ! ಯಾವ ಧೈರ್ಯ ಶಾಲಿಯು ತನ್ನ ಪೊಟ್ಟಿಯ ಕರುಳನ್ನು ಚಿತೆಯನ್ನೇರಿದ ಮುತ್ತುತನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನೋ ಅಂಥಾತನು ನಮ್ಮ ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಮಂಗಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಉರಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನೇ ?

ರಮಾ— ಅದೆಲ್ಲವಿರಲಿ, ಆ ತರುಣನಾರು ?

ಶಾರದಾ— ಅವರಾರೆನ್ನುವದು ಮುಂದೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯುವದು.

ರಮಾ— ಇಲ್ಲ, ಈಗಲೇ ಹೇಳು, ಅವನಾರು ?

ಶಾರದಾ— ಮುಂದೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯುವದು. ಈಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾರೆ.

ರಮಾ— ಒಳಿತಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿ ಬಹು ಘನವಂತೆ ಸಾಕು ಸಾಕು, ನಡೆ ಮನೆಗೆ (ದಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು.)

೨ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಪಡಸಾಲೆ ಅವರ ಬೀಗರಾದ ನಾಗಾಭಟ್ಟರು ಬರುವರು, ಪರಸ್ಪರ ನಮಸ್ಕಾರ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವಾದನಂತರ)

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ಸ್ವಾಮೀ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ, ನೋಡಿದಿರಾ, ಈ ದೇಶಭಕ್ತರು ಬರುಬರುತ್ತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಹ ಕೈಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವೈದಿಕ ರಾದ ನಾವುಗಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವದೇ ?

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯ— ನಾಗಾಭಟ್ಟರೇ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕಲಿರಾಯನ ಮಹಿಮೆ. ಏನೋ ಒಂದು ವಿಸ್ತೃತಕಾಲ ಬಂದಿದೆಯಂತೇ ಜನಗಳ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೀಗೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ಸ್ವಾಮೀ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆಯಾಗುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಹೇಳಿಸೋಡುವಾ ?

ಪದ್ಮನಾಭ— (ವರ್ತಶಾಸನ ಸರ್ವಿಸ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ) ಅದೇನಸಾಧ್ಯ ? ಮುಟ್ಟಿ ಬಾರವವರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವರಾಯಿತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆಯು ಆಗೇ ಹೋಗುವದು.

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ನೋಡಿಸ್ವಾಮೀ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಾ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಕೇಳಿದೆ, ಸ್ವಾಮೀ ಕೇಳಿದೆ. ಆಗಲೇಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೇ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕಲಿರಾಯನ ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ?

ಪದ್ಮ— ಅಪ್ಪಾ ಕಲಿರಾಯನ ಪ್ರಭಾವವಲ್ಲ. ಆ ಕಲಿಮಲಾಂತಕನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರಭಾವ. ಈಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಲಿರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಮತ್ತಿಗೆಟ್ಟು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಸುವಿಚಾರ ಸದಾಚಾರಗಳ ಗಂಭೀರ ಬೀಸುತ್ತಲಿದೆ. ಮಾನವ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಮಚ್ಚೆಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಭಾವಿ ಸುವ ಮಾನವರೇ ಕಲಿಪುರುಷನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು. ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಲಾಗ ದೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕವರು ದೇವದೂತರಲ್ಲವೆ !

ನಾಗಾ— ನೋಡಿ, ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶದ ಲಕ್ಷಣವು ಹೇಗಿದೆ !

ಪದ್ಮ— ಮಾವಂದಿರೇ, ಇದು ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ; ಬುದ್ಧಿವಂತಿ ಕೆಯ ಲಕ್ಷಣವು.

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಲ್ಲವೋ ? ಕಾಣಾ ಕಾಣಾ ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣವೋ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಪದ್ಮ— ಹಾಗಾದರೇ ಮೊದಲು ನನಗೇ ವರ್ತಮಾನ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಲಿ. ಯಾಕಂದರೇ ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ವರಿಷ್ಠನೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣವೇ ಮೊದಲನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುವದು!

ನಾಗಾ— ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ, ನೀವು ಪದ್ಮನಾಭನಿಗೆ ಮೊದಲು ವರ್ತಮಾನ ನವಕರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವದುತ್ತಮ. ತಾವು ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಿ ಮನೆತನದವರು. ತಮ್ಮಮಗನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಿಗೆ ಶಿರಬಾಗುವದಂದರೆ ಎಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ! ಶಿವಶಿವಾ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಾಯಿತು ನಾಗಾಭಟ್ಟರೇ. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗೋಪಾತ್ ಅವರು ಇವರಿಗೆ ಇವರು ಇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೇ ದೋಷವೇನು ? ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆ ದೋಷಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿಯೇ ಹೋಗುವವು.

ನಾಗಾ— ಅದು ನಿಜ || ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಃ || ಎಂದು ಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಯಾವ ದೋಷಗಳುಳಿಯುವವು ?

ಪದ್ಮ— ಅಂತಹ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ನಮಗಿರುವಾಗ್ಗೆ ನಾವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಭಯಪಡುವದೇಕೆ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಪದ್ಮ— ಆವರಾದರೂ ವ್ಯವಹಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೇನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿರೆಂದು ನಿಮಗಾರು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡುವರು ?

ಹಿರಣ್ಯ— (ನಿರುತ್ತರಭಾವ ನಟಿಸಿ) ಅದು ಹೋಗಲಿ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಿರೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸರಿಯೇ ?

ನಾಗಾ— ಶುದ್ಧ ಭ್ರಷ್ಟಾಕಾರ !

ಪದ್ಮ— ಅಪ್ಪ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸಿನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಅವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಬೇಡಿ ಇದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಬೇಡಿ ಎಂದು ಗೊಂದಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಮಾನವ ಬಂಧುಗಳ ಮನನೋಯಿಸುವದೇಕೆ ?

ನಾಗಾ— (ನಿರುತ್ತರಭಾವನೆಯಿಂದ) ಇದೂ ಒಂದು ವಿಹಿತಾಲೋಚನೆಯೇ ! ತಿದಿರಲಿ. ಪದ್ಮನಾಭಾ ನಮ್ಮ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಲಾಸ್ತವವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೇ ?

ಪದ್ಮ— ಏಕೆ ಕೊಡಬಾರದು ? ನಮ್ಮ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಮ್ಮದ ಸಾ|| ನ ಮತ್ತೂ ಆ ಜೋಶೇಫ ಸಾ|| ನ ಮನೆ ಜನಗಳು ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೇ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಎಲೋ ಧಡ್ಡಾ. ಅವರು ಕಿರಸ್ತಾನ ಮತ್ತೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರೋ !

ಪದ್ಮ— ಅವರಡೂ ಮನೆತನದವರು ಮೊದಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಧರ್ಮಾಂತರವನ್ನುಮಾಡಿ ಕ್ರೈಶ್ಚನ್ ಮತ್ತೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಕಾದರೇ ಕೇಳಿಸಿ ಕೊಡುವೆನು ಬನ್ನಿರಿ.

ನಾಗಾ— ಧರ್ಮಾಂತರವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಬೇರೇ ಅಲ್ಲವಲ್ಲಾ ?

ಪದ್ಮ— ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಧರ್ಮಾಂತರಮಾಡಿ ಕ್ರೈಶ್ಚನ್ ಅಥವಾ ಮುಸಲ್ಮಾನರಾದರೆ ಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗುವೆಂದು ಯಾವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ ?

(ಇಬ್ಬರು,) ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯದಿದ್ದರೂ ರೂಢಿಯಿಂದಿರಬೇಕಲ್ಲಾ ರೂಢಿ !
“ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಧಿರ್ಬಲೀಯಸೀ”

ಪದ್ಮ— ಅಂತೇ, ತಿಳಿದವರು ಈ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆಯ ರೂಢಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಏನೋ ಎಂತೋ ಈ ಕಾಲಮಹಿಮೆಯೇ ಗೊತ್ತಾಗದು. ಮಹಾರಾಯಾ ಏನು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದನಪ್ಪಾ ಗಾಂಧೀಯಂದೂ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ನಾಗಾ — ಶುದ್ಧ ಕಲಿಯುವತಾರ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಶುದ್ಧ ಕಲಿಯುವತಾರ.

ಪದ್ಮ — ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡಿ. ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಜಗಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಶುದ್ಧಾವತಾರ.

ಹಿರಣ್ಯ — ಹೋಗು ಹೋಗು ಬಹುಪಂಡಿತನಾಗಿರುವಿ. (ಪದ್ಮನಾಥ ಹೋಗುವನು.) ನಾಗಾಭಟ್ಟರೇ ಈ ಕಾಲ ಚಕ್ರದಗೂಡ ನಾವು ತಿರಗುವದೇಕೆ ? ಉಳಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವು ಶುದ್ಧಾಚರಣೆಯಿಂದ ಕಳೆದು ಹೋದರಾಯಿತು.

ನಾಗಾ — (ಎಳುತ್ತ) ಅದೂ ನಿಜ. ಆಗಲಿ ಬರುವೆನು.

ಹಿರಣ್ಯ — ಬಂದಕಾರಣವು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಭಟ್ಟರೇ ?

ನಾಗಾ — (ಹೋಗಿ ಬಂದು) ಓಹೋ ಮರತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು. (ಮೆಲ್ಲಗ) ಇದೋ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಶಾರದೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಡುವದೊಳಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಪು...ನ...ರ್ವಿ...ವಾಹ.

ಹಿರಣ್ಯ — (ಗಾಬರಿ) ಹೀಗೋ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾಳನ ದಿನವೇ ಅವಳನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿಸುವೆನು. ಆ ಮೇಲೇನು ?

ನಾಗಾ — ಅದಾಗಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೇ ತಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಕಲಂ ಕವು ತಟ್ಟಿತೆಂದೇ ತಿಳಿಯಿರಿ! ತಾವು ನಮ್ಮ ಬೀಗರು ತಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯೇನು ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯೇನು ? ಎರಡೂ ಒಂದೇ! ಅದನ್ನು ಕಳಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ ?

ಹಿರಣ್ಯ — ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗೊಂದಾಗಲಿ ಆಮೇಲೆ ನೋಡಿರಿ. (ನಾಗಾಭಟ್ಟ ಹೋಗುವನು.) ಏನು! ಶಾರದೆ...ನಮ್ಮ ಶಾರದೆ...ಅಂತಹ ಪಾಪ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವಳೇ ? ಪುನರ್ವಿವಾಹ. ಅಯ್ಯೋ ಮೈಕೂದಲುಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾಗುವವು! ಅಥವಾ ಯಾರುಬಲ್ಲರು! ಅವಳಂತಹ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರೇ! ಛೀ ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಬೇಗ ಅವಳನ್ನು

ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯ.

ನಾಗಾಭಟ್ಟ.

ನಾಗಾಭಟ್ಟ:—ಅವಳು ಪು...ನ...ವಿ...ವಾಡ—

ಹಿರಣ್ಯ:—ಅಂ ? ಹೀಗೋ ?

[ಪುಟ ೮.

ಗನೆಯ ಅಂಕ

ಶುದ್ಧಮಾಡಿಸುವಾ. (ತರ ನೋಡಿ) ಎ. ಯೇನೇ ? ಸ್ವಲ್ಪ ಹೀಗೆ ಬಾ (ರಮಾ ಬಾಯಿ ಬರುವಳು.) ಶಾರದೆಯಲ್ಲೇ ?

ರಮಾ— ಅವಳು ಹಿತ್ತಲ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಏಕೆ ಅವಳೇತಕ್ಕೇಬೇಕು ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಒಂದಾಲೋಚನೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಭಿಪ್ರಾಯವೇನಾಗುವದೋ ನೋಡುವ.

ರಮಾ— ಅದೇನು ?

ಹಿರಣ್ಯ— ನಮ್ಮ ಶಾರದೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಡುವದೊಳಿಲ್ಲ. ನೋಡು ತೀವ್ರ ಶುದ್ಧಮಾಡಿಸಬೇಕು. (ಸ್ವಲ್ಪ ಹೀಗೆ ಬಾ. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವನು.)

ರಮಾ— ಅದಲ್ಲ ಸರಿ ! ಆದರೇ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭನ ಮುದುವೆಯಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಅಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡಿಸಬೇಕು ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದು ನಿಜ. ಈ ವರ್ಷ ಮುಗಿಯುವತನಕ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವಕ್ಕೇನಾಲೋಚನೆ ?

ರಮಾ— ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಗೊಡಬಾರದು.

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಷ್ಟುಮಾಡು. ನೋಡೂ ! ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೇ ನಾನಂತೂ ದೇಶಾಂತರ ಪಾಲಾಗುವದೇ ನಿಶ್ಚಯ. ಜೋಕೆ, ಅದೋ ಪದ್ಮನಾಭನು ಕರೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸು. ಹೋಗು. (ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತ)

೩ ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಮಾಧವರಾಯರ ಮನೆ ದಿವಾಣಖಾನೆ.)

ಮಾಧವರಾಯ— (ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಟೀಬಲಮೇಲೆ ಬಿಡದು) ಇನ್ನೇಕೆಬೇಕು. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ನಾನು ವಿಚಾರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿಯಲಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ಬಗೆದು ಆ ಲೋಭಿಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯನು ನನಗೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರಹೋಗಲವಕಾಶಕೊಟ್ಟನು. ಶಾರದೆಯೇ ವಶಾದಬಳಿಕ ಮತ್ತುವ ವಿದ್ಯೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ? ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾದರೂ ಅವಳು ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ತಗಾದೆಯನಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ? ನನಗಂತೂ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅದು ನನ್ನ ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಭೂಷಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಹೇಗೆಮಾಡಲಿ? ಯಾವ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ಅವಳಮೇಲೆ ಏನಾದರೊಂದಪವಾದವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಈ ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಪೀಕಲಾಟ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವಳು ಬಹು ಮರ್ಯಾದಶೀಲೆ.

ಶಾರದಾ— (ಆತುರದಿಂದ ಬಂದು) ಪ್ರಿಯಾ ಇದೋ ತೀವ್ರ ವಿವಾಹದ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನಷ್ಟು ನೆರವೇರಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ. ಇನ್ನು ತಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ!

ಮಾಧವ— ಗಾಂಧರ್ವ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅದಂತೂ ಆಗಿಯೇ ಹೋಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಲೌಕಿಕರ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವಷ್ಟೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಶಾರದಾ— ಅದಾದರೂ ತೀವ್ರವಾಗಲೇಬೇಕು.

ಮಾಧವ— ಆತುರವೇಕೆ? ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸವಾದರೂ ಮುಗಿಯಲಿ.

ಶಾರದಾ— ಚಾತುರ್ಮಾಸವು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಷಣ್ಮಾಸವಾಗುವದು.

ಮಾಧವ— ಅಂದರೇ ?

ಶಾರದಾ— (ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ) ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇನೋ ಅಭ್ಯಂತರವಾಗಿ ದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದೆಂತಹ ತೊಂದರೆ ನೋಡಿ? ಅದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಯಾವ

ದಾದರೊಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಿಧಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡಿ. ಅಲ್ಲದೇ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನನಗವಕಾಶವಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತಳಾಗುವೆನೆನ್ನುವ ಸಂಶಯವು ಬಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಏನೋ ಮನೆಯ ಜನಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಗೊಡದಂತಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲದೇ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ನನ್ನನ್ನು ಶುಭ್ರಮಾಡುವಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಧವ— (ಸ್ವಗತ) ಹಾಗಾದರಂತೂ ಅನುಕೂಲವೇ !

ಶಾರದಾ— ಏಕೆ ಏನನ್ನುವಿರಿ ? ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅದರಾಲೋಚನೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು.

ಮಾಧವ— ಆಗಲಿ ಏನಾದರೂ ವಿಚಾರಮಾಡುವೆನು. ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.

ಶಾರದಾ— ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೊರಳುಣೆಯಾಗಿದೆ. (ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತ)

ಮಾಧವ— (ಅವಳನ್ನು ತಡೆದು) ಆತುರವೇಕೆ ಹೋಗುವಿಯಂತೆ ನಿಲ್ಲು.

ಶಾರದಾ— ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣುಮೋರೆಯಾದ ತಕ್ಷಣವೇ ಮನೆ ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇಸವನೆ ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸುವರು. (ಆತುರದಿಂದ ಹೋಗುವಳು.)

ಮಾಧವ— ಅಹಹಾ ಇವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದದ್ದೊಂದನುಕೂಲವೇ ! ನಾಲಕ್ಕಾರು ತಿಂಗಳ ನಾವೆತ್ತಾದರೂ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರೇ ತೀರಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು. ಆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ನಮಗೆ ಸಂತೋಷವೆ. ಅಂತೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಉಪಾಧಿಯು ತಪ್ಪುವದು. (ಹೋಗುವ)

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

೪ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಪಡಸಾಲೆ.)

ರಮಾಬಾಯಿ— ಹೂಂ ತೆಗಿದುಕೋ ಈ ಔಷಧವನ್ನು. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯೇ ? ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಾರಿಬಿಟ್ಟಿ.

ಶಾರದಾ— ನಾನೇನು ತೆಗಿದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬೇಕಾದದ್ದು ಮಾಡು ಹೊಟ್ಟೆಯದನ್ನು ಕೆಡಹಿಕೊಂಡು ಪಾಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲೋ ?

ರಮಾ— ನೀನಿದನ್ನು ತೆಗಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ದುಮ್ಮುಕಿ ಪ್ರಾಣಕೊಡುವೆನು ನೋಡು !

ಶಾರದಾ— (ಆಳುತ್ತ) ಏತಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಅಕ್ಕಸತನವಮ್ಮಾ ? ನಾನೇನು ತಪ್ಪುಮಾಡಿರುವೆನು ? ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ರಮಾ— (ಅಸಹಿಸು) “ ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ” ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತಳಾಗಿ ಕುಲಗೆಟ್ಟು ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಏತಕ್ಕೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಿ ? ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡವನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ.

ಶಾರದಾ— ಹೋಗುವೆನು ! ಆದರೇ ಅದಕ್ಕಿನ್ನೂ ತುಸು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ರಮಾ— ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ನೀ ನೀ ಔಷಧವನ್ನಾದರೂ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಂದೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಾ ವದಾದರೊಂದಾಗಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು.

ಶಾರದಾ— (ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವಳು)

ಪದ್ಮನಾಭ— (ಬಂದು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಅಮ್ಮಾ ! ಏನಿದು ಗಲಾಟೆ ? ಶಾರದೇ ಅಳುವಿಯೇಕೆ ?

ರಮಾ— ಪದ್ಮನಾಭಾ, ಏನು ಹೇಳಲಿ, ನಿನ್ನ ತಂಗೆಯು ನಮ್ಮ ಮುಖ ಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಮ್ಮಬಳೆದಳೋ ಅಪ್ಪಾ—

ಪದ್ಮ— ಅಂತಹದೇನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಳಮ್ಮಾ ?

೧ನೆಯ ಅಂಕ

ರಮಾ— ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ನೋಡು. ಚಾಂಡಾಲಮುಂಡೆ ! ಯಾವನಿಂದಲೋ ಗರ್ಭವನ್ನು ಹೊತ್ತು.....

ಪದ್ಮ— (ಉದ್ವಿಗ್ನ) ಸರಿ ! ಯಾವ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಅದೇ ಎದುರಾಯಿತು ! ಶಾರದೇ ವಿಚಾರವತಿಯಾದ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲಮ್ಮ !

ಶಾರದಾ— ಅಣ್ಣಾ, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಣ್ಣಾ, ನಾನು ಸರ್ವಥಾ ಪಾಪಿಣಿ ಯಲ್ಲವೋ ! ಒರ್ವ ಕುಲೀನ ಪುರುಷನನ್ನು ಪುನರ್ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ರಮಾ— ನೋಡೋ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಳು ! ಪುನರ್ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಳಂತೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹ.

ಪದ್ಮ— ಆದರೇನು ತಪ್ಪಾಯಿತು ?

ರಮಾ— ಥೂ ಭ್ರಷ್ಟಾ ನೀನು ಸಹ ಅವಳ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನನುಮೋದಿಸುವಿಯಾ ?

ಪದ್ಮ— ಅಮ್ಮಾ ಚಿತೆಯನ್ನೇರಿದ ಮುತ್ತಾತನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕರುಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಂಥ ಪಾಪವನ್ನೇನವಳು ಮಾಡಿದವಳಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಇವಳನ್ನು ಆ ಭುಜಂಗ ಸರಾಫನೆನ್ನುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ನಾನೆಷ್ಟು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆನು ! ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಗಂಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದ ಕೂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯು ಭ್ರಂಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ತಾವರೆಯನ್ನು ಉರಿಯಲೊಗೆಯುವಂತೆ ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಆ ಮುದುವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ಇವಳಿಗೆ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ತಂದಿರಿ. ಅಮ್ಮಾ ನಿಮ್ಮಂಥ ಲೋಭಿಗಳಾದ ಶಾಯಿತಂದೆಗಳಾಡುವ ಭೂತಾಟಕೆಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹವೇ ತರುಣಿಯರಿಗೆ ಲೌಕಿಕವಾದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲವೇ ? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವಾದರೂ ನಿಮ್ಮಿಲ್ಲಳಿರುತ್ತೇ ? ಅದು ಹೇಗೆ ಉಳಿದಿತ್ತು ? ಪಾಪಿಯವಿತ್ತು ಚಾಂಡಾಲನ ಪಾಲೆನ್ನುವಂತೆ ಇಟ್ಟ ಬಾಂಕೇ ಮುಳುಗಿಹೋಯಿತು.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ರಮಾ— ದದ್ದನಾಭಾ ಇವಳು ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೇ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಗತಿಯೇನು ?

ಪದ್ಮ— ಅದಕ್ಕೇನಾಗುವದು ?

ರಮಾ— ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಮಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ ?

ಪದ್ಮ— ಅದೇಕೇ ? ಶಾರದೆಯು ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೇ ನಮಗೇಕೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ? ಜೀತಾರರೇ ಶಾರದೆಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿ ನೋಡುಸಾರೆ.

ರಮಾ— ಈ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಹಡೆದವರಿಗೆ ತಿಳಿದರೇನಾದೀತು ?

ಪದ್ಮ— ಅದನ್ನಿಗಲೇ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವದು ? ಅಮೇಲೇನಾಗುವದೋ ನೋಡಿ ಹೇಳುವೆನು. ಅಮ್ಮಾ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀನು ಒಳಗೆ ನಡೆ ಶಾರದೆಯೊಡನೆ ಕೆಲ ಮಾತು ಗಳನ್ನಾಡತಕ್ಕದ್ದಿದೆ.

ರಮಾ— (ಹೋಗಿಬಂದು) ಅಮ್ಮಾ ಮಹಾಮಾಯಿ ಶಾರದೇ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗೂಡಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಹೇಳಮ್ಮಾ

ಪದ್ಮ— ಅವಳು ಯಾರಗೂಡಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ನಿಮಗೇನು ? ತಿರುಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿನಳು ಕಾಲಿಡುವದಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ಹೂಂ. ಅಮ್ಮಾ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆಯಾಗು ? (ರಮಾಬಾಯಿ ಹೋಗುವಳು.) ಶಾರದೇ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಾಗಿ ನನಗೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಿಯಾ ?

ಶಾರದಾ— ಅಣ್ಣಾ ನಿನ್ನಂಥ ಅಣ್ಣನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದರೇ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವನೇ ?

ಪದ್ಮ— ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಿಯಾ ?

ಶಾರದಾ— ಅಹುದು.

ಪದ್ಮ— ನಿನ್ನ ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತ ಪತಿಯಾರು ? (ನಾಚುವಳು) ನಾಚಬೇಡಾ ಇದು ನಾಚುವ ಸಮಯವಲ್ಲಾ !

ಶಾರದಾ— ಕೈತಾ ಹೇಳುವೆನು (ಪದ್ಮನ ಕೈಮೇಲೆ ಬರೆಯುವಳು.)

ಪದ್ಮ— ಮಾಧವರಾಯಾ ? ಯಾವ ಮಾಧವರಾಯಾ ?

ಶಾರದಾ— ಜಹಗೀರದಾರರು

ಪದ್ಮ— ಏನು ? ಜಹಗೀರದಾರ ಮಾಧವರಾಯರು ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದರೇ ! ಅಹಹಾ ಶಾರದೇ ನೀನು ಧನ್ಯಳು. ಆಗಲಿ ಇನ್ನು ನೀನು ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತಳಾಗಿರು. ನಾನು ಮಾಧವರಾಯರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಆಭಾರವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಬೇಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು.

ಶಾರದಾ— ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೋ ನಾನಂತೂ ಇವ್ವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಅಣ್ಣಾ ನಾನೂ ನಿನ್ನಗೂಡ ಬರಲೋ ?

ಪದ್ಮ— ಬಾ...ಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಬಾ. (ಹೋಗುವರು.)

೨ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ದಿನಾಣಬಾನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಧವರಾಯರು ವೃತ್ತವತ್ತಿಗೆ ಓಡುತ್ತ ಅರಾಮ ಮುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ)

ಮಾಧವ— ಮೂರ್ಖ ಹೆಂಗಸು. ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಕಗ್ಗಾಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ತಣ್ಣಗೆ ಲೋಕಾಚಾರದಂತೆ ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರಲ್ಲವೇ ! ಅದಾದಂತೆ ! ಆಗಲಿ ! ನನ್ನದೇನು ನಷ್ಟವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ? ಹೀಗೆ ವೈಧವ್ಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೆತ್ತಿದಾದರೇ ಸಮಾಜವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವದು. ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹೋಗುವತನಕ ನಾವೀ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ತೀವ್ರ ಎತ್ತಾದರೂ ಹೋಗಿಬಿಡಬೇಕು. ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಾರಯ್ಯಾ ಜನದಲ್ಲಿ ಅಲೋಕಿಕಾ ! (ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯ ಬರುವನು) ಏನು ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರೇ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಬರೋಣಾ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಪದ್ಮ— ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಮಾಚಾರ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೆನು.

ಮಾಧವ— (ಸ್ವ) ಶಾರದೆಯು ರಹಸ್ಯವನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆಡವಿದಳೋ ಎನೊ !
(ಪ್ರಕಾಶ) ಅದಾವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಚಾರಾ ?

ಪದ್ಮ— ಶಾರದೆಯು ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನು.

ಮಾಧವ— (ಅರಿಯದವನಂತೆ) ಶಾರದೆ ! ಅದಾವ ಶಾರದೆ !

ಪದ್ಮ— (ಸ್ವಗತ) ಆಂ ಇವನು ಹೀಗೇಕೆ ಅರಿಯದವನಂತೆ ನಟಿಸುವನು !
(ಪ್ರಕಾಶ) ರಾಯರೇ ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳು, ಶಾರದೆ !

ಮಾಧವ— ಅಂ— ಹಂ— ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ತರುಣ ಸಕೇಶಿಯೇನು. ಅವಳು ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿಯೋ ? ಭುಜಂಗ ಸರಾಫನಿಗೆ ಅವಳನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿರಲ್ಲವೇ ? ಅವಳದೇನು ಸಮಾಚಾರಾ ?

ಪದ್ಮ— ರಾಯರೇ ಈಗಿನ ತಮ್ಮ ಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಮನವು ಹಿಂಪರಿಯುವದು.

ಮಾಧವ— ಅದೇಕೆ ? ಏನಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಕೇಳುವದಕ್ಕೇನು ಅಭ್ಯಂತರ.

ಪದ್ಮ— ಅವಳನ್ನು ತಾವು ಪುನರ್ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡಿರೆಂದು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು ತಮ್ಮ ಪುನರ್ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲವೇ ?

ಮಾಧವ— ಏ ಏ ಹುಚ್ಚದ್ರಾಮ್ಯವಾ ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ ? ಹೀಗೇಕೆ ಬಡಬಡಿಸುವಿ ? ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥವೇ ನನಗಾಗದಂತಾಗಿದೆ. ಹೋಗು ಹೋಗು, ವರ್ತಮಾನ ಯಾವದಾದರೊಂದು ರಸಾಯನದ ಪೊಗೆಯು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಭೃಂಶಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ.

ಪದ್ಮ— ರಾಯರೇ ಹಾಗೇನು ಆಗಿಲ್ಲ. ಇದೋ ಅವಳೇ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

ಮಾಧವ - ಅಂತೂ ಗತಭತ್ಯಕೆಯಾದ ತಂಗಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಾದ ಬೇಟೆಯನ್ನೂ ಡುವಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ತಾಳು ಮನೆಹೊರಗೆಬಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ! ತಮ್ಮ ಪಿತ್ಯಗಳಾದ ಹಿರಡ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರು ಅವಳನ್ನು ಆ ಮುದುವ ಭುಜಂಗ ಸರಾಫನ ಕೊರಳಿಗೆ ಪಾಕಿ ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೈತ್ತಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತಾವು ಈಗ್ಗೆ ಗತಭತ್ಯಕೆ ಯಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಇದೊಂದು ಪುನರ್ನಿವಾಹದಾಟವನ್ನು ಹೂಡಿ ಅದಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡದಾದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದಿರು ವಿರೋಧಿ? ಇಸಕ್ಯಾಗಿಯೇ ಅವಳನ್ನಿಷ್ಟು ದಿನಗಳತನಕ ಸಕೇತಿಯಾಗಿಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಿಮ್ಮೀವರಿಗೂ ಧನಪಿತಾಚಿಯು ಒಳ್ಳೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಥೂ ನಿಮ್ಮ ಬಾಳು ಹಾಳಾಗಾ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ಹಣದಾಸೆಗಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತಾರುಣ್ಯ ವಿಕ್ರಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ -

ಪದ್ಮ - ಸಾಕುಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲಾ

ಶಾರದೆ - (ಘಕ್ಕನೆ ಬಂದು ಪತಿಯಪ್ಪಗಟ್ಟಿ) ಅಣ್ಣಾ ಎನಿಮು? ಅಸರಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಪ ?

ಮಾಧವ - (ಚಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದು) ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಈಗ್ಗೆ ಇದೆತ್ತಿಂದ ಬಂತರಿಷ್ಟಾ ? ಎದೆಯು ಧಡಧಡಾ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು! ಆದರೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲಾ.

ಪದ್ಮ - ಶಾರದೇ ನೀನು ಸರ್ವಸ್ವೀ ವಂಚಿತಳಾದೆ! (ಮುಖದಿಂದ) ತಂಗೀ ಎಂತಹ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನಂಬಿದೇ ?

ಶಾರದಾ - ನಾಥಾ, ಅಣ್ಣನು ಹೀಗೇನು ಹೇಳುವನು ?

ಮಾಧವ - ಅಬ್ಬಾ! ಗುಲ್ಲುಗಂಟೇ ಯಾರಿಗೆ ನೀನು ನಾಥಾ ಎಂದು ಹೇಳುವೇ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಶಾರದಾ— ಪ್ರಿಯಾ ? ಹೀಗೇನು ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಿ ? ನಾನು ನಮ್ಮ ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಕೋಚಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ಅಂದು ಅಸ್ವಾಚಲ ವನ್ನೈದುವ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರಿಯತಮನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಭಯವಚನದ ಸುಸ್ವರವು ಈಗಲೂ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸುವದು ನೋಡೋ ?

ಮಾಧವ— ಓಹೋ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಶಾರದೆಯಲ್ಲವೇ (ದೇವಲರ ಶಾರದ). ಮತ್ತಾವ ತಿರುದುಣ್ಣವ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದಿತ್ತೇ ? ನಾನೇನು ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಲಾರೆ.

ಶಾರದಾ— ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯನಿಧೇ ?

ಮಾಧವ— ಅದೆಲ್ಲದೇ ? ಅದೆಂದೋ ಭುಜಂಗ ಸರಾಫನ ಹೆಣದಗೂಡ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ.

ಶಾರದಾ— ಮನೋಹರಾ ಇಂದು ಹೀಗೇಕೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಿ ? ನಿನ್ನ ಮುಖವೊಳಗಿನ ಆ ಮಂದಸ್ಥಿತವೆತ್ತಹೋಯಿತು ? ಮಾತಿನೊಳಗಿನ ಸವಿ ಏನಾಯಿತು ? ಭಾವದೊಳಗಿನ ಮಮತೆಯಲ್ಲೇ ? ಇದೋ ನಿನಗೆ ಶಿರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ದಯಮಾಡಿ ಈ ಕಠೋರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಂಪ್ರೇಸು.

ಮಾಧವ— ಏ ಸೋಗಲಾಡೀ ನೀನು ಹೊಡಿರುವ ನಾಟಕವಾವದು ? ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಎಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಿ ? ಗತಿಗಿಟ್ಟ ಜೀವಿಗಳಾದ ನೀವು ಹೀಗೆ ನಮ್ಮಂಥವರ ಮೇಲೆ ಮುರಿದುಬೀಳುವದೊಳಿತೇ ? ವಿಧವೆಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೇನು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಶಿಗು ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ ? ಏನು ಹೀಗೆ ಅಮಂಗಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೇ ? ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರೇ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಂಸ್ಕೃತಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿಕೊಂಡದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಾಣದೇ ತಡದಿದ್ದೇನೆ, ಮತ್ತಾದರೂ

೧ನೆಯ ಅಂಕ

ನನ್ನಗೂಡ ಈ ಆಟವನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದರೇ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಳುಗಳಿಂದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ. ವೈದಿಕರಾದ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀರೋ ಅಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠರಾದಿರಿ. ಥೂ ಥೂ ನಿಮ್ಮ ಮುಖಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಕ್ಕಾ. ಮೊದಲು ನೀವೀವರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಿರಿ, ಪಾಪಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಮುಖಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡೆನು.

ಪದ್ಮ — ತಂಗೀ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವೀ ?

ಶಾರದಾ — (ಅಳುತ್ತ) ನಾಥಾ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ . ನಾನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದರೇ ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಆತುರವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮನ್ಮಗ್ರಹದಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಜನಾಪವಾದವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ವಿವಾಹವಿಧಿಯನ್ನಷ್ಟು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡು ನಿನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆನು. (ಕಾಲುಹಿಡಿಯುವಳು ಮಾಧವನು ಒದಿಯುವನು ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ವೆಟ್ಟಿತಾಕಿ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಉರಳಾಡುವಳು).

ಮಾಧವ — ಛೇ ನಡಿಯೇ ಹೇಸಿಮುಂಡೇ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ. ಪವ್ತನಾಥಾ ಚಾರ್ಯರೇ ನೀವಿಂಥ ಸಾಹಸಿಗಳೆಂದು ನಾನೆಣಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ವಿಧವೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬಂದಿರುವಿರೋ ? ಯಾವನು ಇವಳಿಗೆ ಗರ್ಭಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನೋ ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಗಿ.

ಶಾರದಾ — (ಶಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಆ ಶ್ವರುಷನು ನೀನೇ ?

ಮಾಧವ — ಥೂ, ಪಿಶಾಚಿ, ನಾಲಿಗೆಯು ಕಳಚಿಬಿದ್ದಿತು. ನಮ್ಮಂಥವರ ಸಲುವಾಗಿ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿವರೆ-ಅಥವಾ ನಿನಗೇತರ ಭಯ. ಹುಂಗು ಹರಿದು ನಿಂತಿರುವಿ. ಎ ಆಚಾರೀ ಇವಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೀ-ನೀ-ಅರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೇನುಮಾಡುವೀ ?

ಪದ್ಮ — ನಡೆ ಹತಭಾಗ್ಯ ನಡೆ ನಿನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದಾಗಿಲಿ. (ದಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾ)

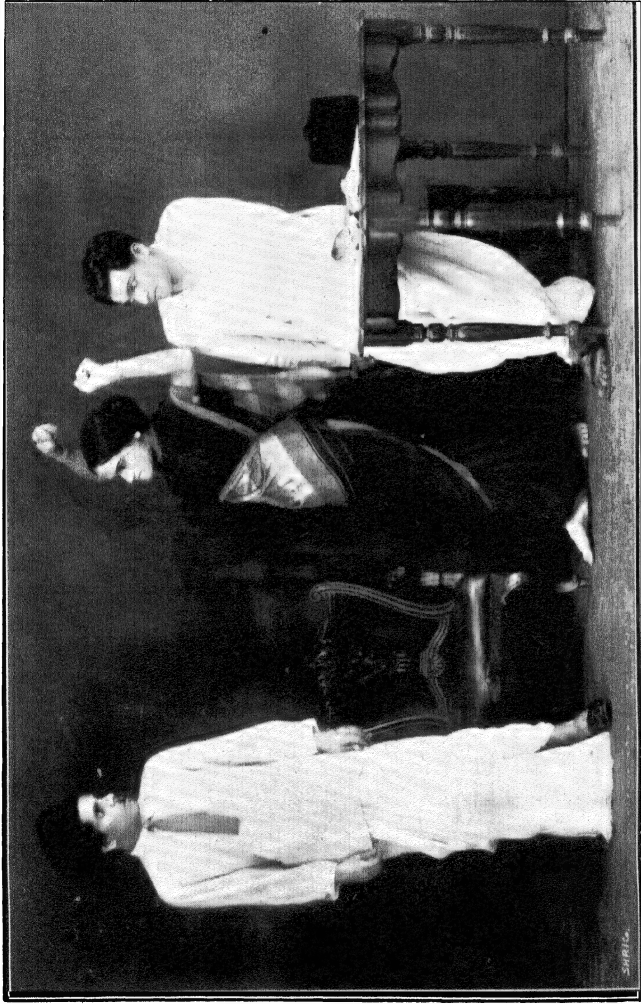
ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಶಾರದಾ — ನನ್ನನ್ನೀಪರಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದಿಯಾ? ನರಾಧನಾ—
ಮಾಧವ — ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡೆ ಅವಾಚ್ಯವಾಡುವಿಯಾ ?

ಶಾರದಾ — ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕು. ನಾನೇನು ಹೆದರುವ
ದಿಲ್ಲ. ಪಾಪಿ ಮನದಲ್ಲಿಂಥ ಕಾಲಕೂಟಿ ವಿಷವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕೇವಲ
ನಿನ್ನ ಕಾಮವಾಸನೆಯ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮುಖದಿಂದವೃತವನ್ನು ಸುರಿಸಿ ನನ್ನ
ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದಿಯಾ? ರಾಕ್ಷಸಾ ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಣವೆಲ್ಲಾ ರಾರವ ನರಕ
ವನ್ನು ಸೇರಲಿ. ನಿನ್ನ ವೈಭವವೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗಲಿ. ನೀನು ಮಹಾ
ರೋಗಗ್ರಾಸಿತನಾಗಿ ಕೊಳೆತು ಕೊಳೆತು ಬೀದಿಯ ಪೆಣವಾಗಿ ಸಾಯಿ. (ಮುಣ್ಣು
ತೂರುವಳು)

ಪ್ರಥಮಾಂಕ ಸಮಾಪ್ತ

ಮಾಧವರಾಯ.

ತಾರದಾ.

ಪದ್ಮನಾಭ.

ತಾರದಾ:— ನೀನು ಮಹಾರೋಗಮೀಡಿಕನಾಗಿ ಕೊಳೆತು ಕೊಳೆತು ಬೀದಿಯ ಹಣವಾಗಿ ಸಾಯಿ ! [ಪುಟ ೨೦.

೨ನೆಯ ಅಂಕ

೧ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ್, ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದ ಹೆಚ್ಚುಗಿಲಹತ್ತರ. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರು
ನಾಗಾಭಟ್ಟರು ಮತ್ತು ರಮಾಬಾಯಿಯವರು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯಿಂದ

ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ್ಗೆ--)

ನಾಗಾ— ಸ್ವಾಮೀ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ ಸುಮ್ಮನೇ ನೋಡಿ ಬರುವದರಿಂದ ನಮಗಾಗುವ ನಕ್ಷವೇನು? ದೇಶದ ಹೊಲೆಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಯ ಜನಗಳು ಈತನ ಜೆನ್ನುಹತ್ತಿರುವರೆಂದ ಬಳಿಕ ಈತನಲ್ಲಿ ಇರುವದಾದರೂ ಏನು?

ರಮಾ— ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವ. ನಮ್ಮ ಪದ್ಮನಾಭನು ಈತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಹೇಳುವನು.

ಹಿರಣ್ಯ— ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಹೇಳಿ ವರ್ತನಾಪಿನ ದೊಡ್ಡ ಸಂಬಳದ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗುಲನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ನೇಕಾರ ರಂತೆ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿ.

ನಾಗಾ— ನಿಮ್ಮ ಮಗನಾದರೂ ಕೆಲದಿನಗಳ ತನಕ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದುಡಿದು ತಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೋಪಾನಮಾಡಿದನು. ಆದರೇ ನನ್ನ ಮಗಾ ಭಗೀರಥಾ ಈ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನ ಸಂದೇಶವಂತೆ ಸಂದೇಶ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಲೇಜಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೋರಬಿಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದು ಜನಿವಾರದ ನೂಲು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ತೆಗೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದೆ ನೂಲು. ನಾಲ್ಕು ಹಿತದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೋದರೇ ಮಾರು ಮಾರುದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ತಿರುಗಿ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದು.

ಹಿರಣ್ಯ— ನಿಮ್ಮ ಮಗನು ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಶರಣುಹೊಡೆದನೇನು ? ಈ ವರ್ತಮಾನ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ?

ನಾಗಾ— ಮತ್ತೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನತನಕ ಹೇಳಿದ್ದೇನು ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪಾ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಾಳುಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಸಿದ್ದಿರಲ್ಲವೇ ?

ನಾಗಾ— ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಮುಖ್ಯನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಂಗೈಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ತಂದನು ಸ್ವಾಮೀ ಮಾಡುವದೇನು ನಮ್ಮ ಭೋಗವೇ ಹೀಗಿವೆ.

ಹಿರಣ್ಯ— ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬಿಡಿ, ಯಾಕಂದರೇ ಇವರಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವರು. ತಿಳಿದವರು, ಯಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಕಳೆದವರು, ಹತ್ತುಹತ್ತು ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಸಂಪಾದನೆಮಾಡುವ ಈ ವಕೀಲರಿಗೇನು ಬೇನೆ ಬಂತೂ ಅಂದೆ. ಪಟ ಪಟನೇ ವಕೀಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಚ್ಚಡದಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬಿಂದು ಹೇಳುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವರಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೇನು ಹೇಳುವಿರೇ ?

ರಮಾ— ನಿನ್ನೆ ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲೊಂದು ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೇ ಅವರು ಅದೇ ಊರವರಂತೆ.

ನಾಗಾ— ಅವರಲ್ಲಿ ಆ ಹಿರಿಯ ಮನುಷ್ಯ ಬಿಳೇ ಮೀತಿಯವ ಬಹು ಮೊಡ್ಡ ವಕೀಲನಂತೆ, ಅವನ ಹೆಸರು ಲಾಲಮೋತಿ ನೆಹರು ಅಂತೆ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ ! ಲಾಲಮೋತಿ ಅಲ್ಲರಿ. ಮೋತಿಲಾಲ ನೆಹರು.

ನಾಗಾ— ಮೋತಿಲಾಲ ಏನು, ಲಾಲಮೋತಿ ಏನು ಎಲ್ಲವೂ ವಂದೇ.

ರಮಾ— ತಿಳುವಾದ ರೇಶ್ಮಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಸಹಾ ಅವರಿಗೆ ಒಜ್ಜೆಯಾಗು

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ತ್ರಿದ್ವವಂತೆ ! ಅಂಥವರು ಕೂಡಾ ಲಮಾಣಿಗಂತೆ ಹೆಚ್ಚಡವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರಲ್ಲವೇ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದೆಲ್ಲಾ ಈ 'ಆಶ್ರಮದೊಳಗಿರುವ ಕಲಿರಾಯನ ಪ್ರತಾಪ.

ಇಳಿದ ಕಲಿರಾಯ ತಾ ನಿಳಿಗೆ ನಿಸಸಂಶಯ ಪ್ರಳಯಕಾಲವತರಿಸುವಾ |
ಕುಲಗಳುಳಿಸದೆ ಕಲಿಸಿ ಮೊಲೆಮಾದಿಗರನೆಲ್ಲ ಬಲು ಮಾಯಬೋಧದಿಂದಾ ||
ಸಲೆವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ನೋಡಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ | ಗಳಿಸಿದಂತಹರೇಲ್ಲರಾ |
ಇಲಿಗಳಂದದಿ ಇವನ ಬಲೆಗೆ ಸಟಸಟ ಬಿದ್ದು ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಪೋಷರಂತೆ ||
ಮಾದಿಗರ ಕರದನ್ನನೀರು ಕೊಳ್ಳುವನಂತೆ ಮದನಮೋಹನ ಮಾಲ್ಪಿಯಾ
ಅದಭೂತ ಕರ್ಮಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾ ಸಹಿತ ಬಿದ್ದನಂತಿವನ ಬಲೆಗೆ ||

ನಾಗಾ— ಸ್ವಾಮೀ ಇದೇನೋ ಒಂದು ನಾಲಾಳುಣೆ ಬಿಳೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ತಲೆಗೆರಿಸಿ ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಪದೆಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಗಳಿಸಿ ಗತ್ತರಿಸಿವ ಶ್ರೀಮಂತರು ಅಂಥನೆಲ್ಲ ಸೋಗುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಚಂದ ಕಂಡೀತೂ ಅನ್ನಿ. ನಮ್ಮಂಥ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದವರಿಗವೆಲ್ಲ ಏಕೆ ಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ ? ನವಿಲು ಕುಣಿಯುವದೆಂದು ಬೋಳಾದ ಶಾಬತ್ತು ಕುಣಿದರೇ ಚಂದ ಕಂಡೀತೇ ?

ವ್ಹಾಲಂಟಿಯರ— (ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ ನಮಿಸಿ) ಸ್ವಾಮೀ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿರುವಿರೋ ? ದಯಮಾಡಿಸಿ, ದಯಮಾಡಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ವಿರಾಮಕಾಲವಿದೆ. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದರ್ಶನವಾಗುವದು.

ನಾಗಾ— (ತಮ್ಮೊಳಗೆ) ವಿನಯದಲ್ಲಿವರು ಪಾದ್ರೀ ಜನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಒಂದು ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು. ಏಕೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ ?

ವ್ಹಾಲಂಟಿ— ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ. ನಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಮುಪ್ಪಿನವರಾದ ತಮಗೆ ಅವು ವಜ್ಜೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾಶೀಯಾತ್ರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿರೇನು ?

ನಾಗಾ— ಅಹುದಪ್ಪಾ. ಹಾಗಾದರೇ ತೆಗಿದುಕೊ (ಕೂಸುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ)

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಹಿರಣ್ಯ -- ಮೊದಲು ಕೂಲಿಯ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮೇಲೆ ಕೊಡಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೇ ಟೀತನ ಕೂಲಿಗಳಂತೆ ಜಗ್ಗಾಟವು ನಡದೀತು !

ಪ್ಲಾಲಂಟಿ -- ಛೀ ಛೀ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ. ನಾವು ಕೂಲಿನಾಲೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು ವವರಲ್ಲ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿದ್ದೇವೆ.

ಇಬ್ಬರು -- (ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಇದೋಂದು ಹೊಸ ಶಬ್ದವೇ ಸ್ವಯಂಸೇವಕಾ !!!

ರಮಾ -- (ಪಾಂಚಲ್ಯಭಾವ) ಪಾಪ ಹುಡುಗ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊಡಿ ಕೊಡಿ ಹಸುವೆಗಳನ್ನು (ನಾಗಾಭಟ್ಟರು ಕೂಡುವರು)

ಪ್ಲಾಲಂಟಿ -- ತಮ್ಮಭಯತರ ಗಂಟುಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ.

ಹಿರಣ್ಯ -- (ತಮ್ಮ ಗಂಟನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುತ್ತ) ಇದೋ ತಮ್ಮಾ ಈಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನಮ್ಮ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಆಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಕೊಡೀ ಇಷ್ಟು ಕೊಡೀ ಎಂದು ತಿಕ್ಕಾಟವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದು !

ಪ್ಲಾಲಂಟಿ -- ಹಾಗೆ ತಮಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೇ ಇದೋ (ಜೀಬಿನಿಂದ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆಯುತ್ತ ನಾಗಾಭಟ್ಟರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು) ಈ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಿರಿ.

ಹಿರಣ್ಯ -- ಹು ಹು ಬಾರಿಸಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ! ಬೊಟ್ಟಿಯನ್ನಮರಿಸಿ ಒಳ್ಳೇ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಡಿದೆಂದು ಗಂಟುಬಿದ್ದನು !

ನಾಗಾ -- (ಬಾರಿಸಿ) ಏ ಏ ಚನ್ನಾಗಿದೆ, ಏನಯ್ಯಾ ಈಗ್ಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೆತ್ತ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೀ ?

ಪ್ಲಾಲಂಟಿ -- ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಪರ್ಣಕುಟೀರಕ್ಕೆನೇ ಕರೆದೊಯ್ಯುವೆನು, ಬನ್ನಿ (ಹೋಗುವಾ)

ಹಿರಣ್ಯ -- ಸ್ವಾಮೀ ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ, ಸ್ಮಾರ್ತಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ನಿಮ್ಮ

ವಿಷಯವೇನಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲ ! ಕೇವಲ ತಾರತಮ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ವೈಷ್ಣವರಾದ ನಮ್ಮಗಳ ಅವಸ್ಥೆಯು ಮಾತ್ರ ಚನ್ನಾಗಿಲ್ಲ !

ನಾಗಾ— ಅವೇನು ಮತ್ತೇ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಜಗವೆಲ್ಲವೂ ಈ ವೈಶ್ಯನನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಜೀ ಮಾಹಾತ್ಮಾಜೀ ಎಂದು ಬಿಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹೋದ ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನು ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಆದರ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ ತಾನು ಉಚ್ಛ್ರಾಸ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರೇ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಪೈದಿಕರಾದ ನಮ್ಮಗಳ ತೇಜೋಭಂಗವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ ?

ನಾಗಾ— ಪ್ರಯಾಗ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ ಆ ಕಿರಸ್ತಾನ ಟಿಕೀಟ ಕಲಿಕಟರನು ಮಾಡಿದವೇನು ತೇಜೋಭಂಗವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಬನ್ನಿ ಸ್ವಾಮೀ !

ರಮಣ— ಅವನ ಮನೆ ಹಾಳಾಗಾ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಕತ್ತಿಗೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು ದೂಡಬೇಕೇ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಾಯಿತು.

ನಾಗಾ— ಇಲ್ಲೇನು ತಾವು ಹೆಣ್ಣುಗಂಡಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಬಂದಿರುವಿರಿ ? ಆದರೂ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ತಾವು ಆಗರ್ಭ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳು ! ಮಹಾತ್ಮನ ಆಚಾರ್ಯರಿಂದಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುತ್ತ ಒಗೆಯುತ್ತ ಅವನ ಸುತ್ತಲವೇ ನುಗ್ಗಿ ಸರಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಬಲಿಷ್ಠರಲ್ಲವೇ. (ಸ್ವಾಲ-ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಸ್ವಾಮೀ ತಡಮಾಡಬೇಡಿರಿ)

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಯ್ಯೋ ಆ ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊತ್ತುವನು ದೂರ ಹೋದಾ ! ಅಡ್ಡ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಾನು. ಇದ್ದ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದೀತು ನಡೆಯಿರಿ ತೀವ್ರ (ಹೋಗುವರು)

ಸತ್ಯಸಂಕ್ಷಲ

೨ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಮಹಾತ್ಮಾಜೀ ಗುಡಿಸಿಲ ಸುಂಭಾಗ)

ಶಾರದಾ— (ವಾಂಛಲ್ಯದಿಂದ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಿಯಾಗಿ) ಅಹಹಾ ಅವರೇ ನನ್ನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು. ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದಲ್ಲಿ ನನಗವರ ದರ್ಶನ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮವು ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿರುವದು. ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೋ ? ಛೇ ಇದೇನ ವಿಚಾರ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಪತಿತಳು. ಏತಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಗುರ್ತನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ? ನನ್ನ ಪಾಲಿಗವರು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ನಾನು ಇದ್ದರೂ ಸತ್ಕೃತೆಯೇ ! ಉ. ಅದೇನೇ ಆಗಲೀ ಬದುಕಿರುವಾಗಲೀ ಒಮ್ಮೆ ಹಡೆದವರ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಈ ದುರ್ಭಾಗ್ಯಳಿಗಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷ. (ಕುಮಾರ ಬರುವ) ಏನು ಕುಮಾರ ಆ ಬಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದೆಯಾ ?

ಕುಮಾರ— ಮಾಡಿಸಿದೆನು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾರದಾ— ಅವರಾವ ದೇಶದವರು ?

ಕುಮಾರ— ಕರ್ನಾಟಕದವರಂತೆ ಕಾಶ್ಮೀರಾತ್ರೇಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ. ಅವರು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರೊಡನೆ ಬಹೂ ರಭಸದ ವಾದವಿವಾದಮಾಡುವ ಲಕ್ಷಣವಿದೆ.

ಶಾರದಾ— ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ?

ಕುಮಾರ— ಅದೇನೋ ನೀನೇ ಕೇಳಿಕೊ. ನಾನು ನೇಗಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. (ಹೋಗುವ)

ಶಾರದಾ— (ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸಜಲ ನೇತ್ರಿಯಾಗಿ) ಪತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸದಿದ್ದರೆ, ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದಿದ್ದರೆ ಕಂದಾ ಹೀಗೆ ನೀನು ದೈವಗೇಡಿಯಾಗಿ ಪರದೇಶಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ? (ಜೀತಂಜ) ಅಥವಾ ಇವ

ನಾಗಾಭಟ್ಟ. ಹರಣ್ಣಿಗರ್ಭಾ. ಕುಮಾರ.

ಮಹಾತ್ಮಾಜಿ.

ಶಾರದೆ.

ರಮಾಬಾಯಿ.

ನಾಗಾಭಟ್ಟ:-- ನಿಸರ್ವಹವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

[ಪುಟ ೨೭.

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ನನ್ನ ದೈವಗೇಡಿಯಂತಲೂ ಪರದೇಶಿಯಂತಲೂ ಹೇಗನ್ನಲೀ ! ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಪ್ರೇಮಿಗಳೂ ಸತ್ಯಸಂಧರೂ ಮತ್ತೂ ವಿಶ್ವಬಂಧುಗಳಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರಂಥ ಮಹಾತ್ತರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥವನು ದೈವಗೇಡಿಯೇ ! ದೇಶ ಸೇವೆಯೇ ಈಶಸೇವೆಯೆಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಂಬಿಕೊಂಡ ಸುದೈವಿಯು ದೈವಗೇಡಿಯೇ ! ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪಿಶಾಚಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹನ್ನೆರಡು ಹಾಳು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯದೇ ಮನುಷ್ಯನು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹೇಗೆ ಮನುಷ್ಯ ನಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಸಮಗ್ರವಿನ ಶಿಷ್ಯನು ದೈವಗೇಡಿಯೇ ! ಸರ್ವಥಾ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಮಹಾನ್ ಸುದೈವಿಯು. ನತ್ತರ ದೇಹವು ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾದರೂ ಸುಕೀರ್ತಿ ದೇಹಧಾರಿಯಾಗಿ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಬಾಳುವ ಚಿರಂಜೀವಿಯು. ಇರಲಿ ಈ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲೇನಾದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿರುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕೇಳುವಾ. (ಹೋಗುವಳು).

೩ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಗುಡಿಸಿಲಲ್ಲಿಯ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳ. ಮಹಾತ್ಮಾಜೀ ಯವರು ಚರಕೆಯಮೇಲೆ ಸೂಲುತ್ತು ಬಂದವರೊಡನೆ ಸಂವಾದ)

ಮಹಾತ್ಮಾಜೀ— (ಮಂದಸ್ವಿತ). ಅಂದಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕಾದರೇ ಮೊದಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೇಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ ನನ್ನ ವಿಚಾರಗಳು ತಮಗೆ ಮಾನ್ಯವಾದಂತಾಯಿತು.

ಹಿರಣ್ಯ— ಓಹೋ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೇನು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ನಾಗಾಭಟ್ಟರೇ?

ನಾಗಾ— ನಿನ್ನಂದೇಹವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಇನ್ನು ಪುನರ್ವಿವಾಹಾದಿಗಳ ವಿಷಯ. ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ವಿ ಹಿತವಾದದ್ದೆಂದು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಅನುಭವವಿದೆ. ಸೀತಾ, ದ್ರೌಪದಿ, ದಮ

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಯಂತಿ, ಮಕ್ಕಿಣಿ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣಕಾಲದ ಆದರ್ಶ ನಾರಿಯರು ಸಜ್ಜಾ ನಿಗಳಾದಮೇಲೆ ವಿವಾಹಿತರಾದರಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗರಲು ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಾದ ವೇಕೆ ? ಇನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಣದಾಸೆಗಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿನವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಘಾತುಕ ರೂಢಿಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿರುವತನಕ ಪುನರ್ವಿ ವಾಹವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸುವದು ಜಾಣತನವು. ಅಥವಾ ತರುಣರು ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಯದಿದ್ದರೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಪ್ರಶ್ನವೇ ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಅನಬಹುದು. ಅನಬಹುದು. ಏಕೆ ಸ್ವಾಮೀ ನಾಗಾಭಟ್ಟರೇ ?

ನಾಗಾ— ಅಂದರೂ ಅನ್ನಬಹುದು.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ರೂಢಿ ಇಲ್ಲದ ಸಮಾಜಗಳ ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ಸುವಿಚಾರ ಸದಾಚಾರಗಳಿಂದ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ದೀರ್ಘ ಜೀವಿಗಳಾಗಿರು ತ್ತಿದ್ದರು. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಲವಿಧವೆಯರನ್ನು ಕಾಣುವದೇ ಅಪರೂಪವಾ ಗಿತ್ತು. ಪ್ಲೇಗು ಇನ್‌ಫ್ಲುಎಂಯಾ ಮೊದಲಾದ ಜೀನೆಗಳು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕುವ ಈಗಿನ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಬಾಲವಿಧವೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಿತಿಯಿರಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಾಲಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಪುನರ್ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನೀಡುವದೇನು ಅಸಮಂಜಸ ಬಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಛೇ ಉಂಟೇ ! ಏಕೆ ನಾಗಾಭಟ್ಟರೇ ?

ನಾಗಾ— ಓಹೋ ನಿಸ್ಸಂದೇಹಾ !

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಬಾಲವಿಧವೆಯರೆಲ್ಲರೂ ನೀತಿಪಂತರಾಗಿರುವೆಂದು ಯಾರಾ ದರೂ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲಿರೋ ? ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳ ಭೀತಿಯಿಂದ ಪುನರ್ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧವಿರುವ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಭ್ರೂಣ ಬಾಲಹತ್ಯಾದಿಗಳ ದೋಷವು ತಗಲದಿರುವದೇ ? ಅಂತಹ ಪಾಪ ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾದರೂ ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ-- ಅದೂ ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನೀಡುವದು ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ ?

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ಇಬ್ಬರು— ಅಡ್ಡಿಯೇನು ಅಡ್ಡಿಯೇನು? (ಕುಮಾರ ಟಪಾಲ ತಂದುಕೊಡುವನು)

ಮಹಾತ್ಮ— (ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಈ ದಿನ ಹೆಚ್ಚು ಪತ್ರಗಳಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯುವಿರಾ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುವೆನು. ಇದೊಂದೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪತ್ರವು. (ನೋಡಿ) ಲಕ್ಷ್ಮಣಪುರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯ ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ದೇಶಭಕ್ತರು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಗಾ— ಏನು ಸ್ವಾಮೀ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳ ಪತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾತ್ಮ— ಏನೂ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರೇ ಮತ್ತು (ಲಕ್ಷ್ಮಣಪುರವು) ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮವೋ ?

ಇಬ್ಬರು— ಅಹುದು ಮಹಾತ್ಮರೇ.

ಮಹಾತ್ಮ— ಅಯ್ಯೋ ಇದೇನು ಸ್ವಾಮೀ ನನಗೆ ಮಹಾತ್ಮನೆಂದು ಹೇಳುವಿರಿ ? ನಾನೊಬ್ಬ ಬಡವರ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಹಿರಣ್ಯ— ತಪ್ಪೇನು ಮಹಾನುಭಾವಾ ? ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ತಮಗೆ ಮಹಾತ್ಮಾಜೀಯೆಂದು ಹೇಳುವಾಗ್ಗೆ ನಾವು ಹಾಗೆ ಹೇಳದಿರುವದು ಶಾಶ್ವತನ ವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ ? ಅಸ್ತು. ನಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರೇನು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ?

ಮಹಾತ್ಮ— ಒಬ್ಬರ ಪತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಓದಿಹೇಳುವದು ಸಿಪ್ಪಾಚಾರವಲ್ಲ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದು ನಿಜ. ಆದರೇ ಅದು ನಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರ ಪತ್ರವಿದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದೆನು ಪ್ರಮಿಸಿ.

ಮಹಾತ್ಮ— ಮೊದಲು ಹೇಳಿ ? ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರು ಊರಲ್ಲೇನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಮೊದಲು ವರ್ಕಷಾಪಿನಲ್ಲಿ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದನು. ತಮ್ಮ ಬಡ ಜನ ಸಂರಕ್ಷಕ ಅಂದೋಲನವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೇ ಆ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ನೂಲುವ ಮತ್ತೂ ನೇಯುವ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ತಾನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವದಲ್ಲದೇ ತನ್ನಂತೆ ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈಚೀಚಿಗೆ ಊರುಬಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳುಗಳಾದವು. ಅವನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಇನ್ನೇನು ಈ ಪತ್ರದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಲು ಪರವಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ “ನಾವು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಚರಖಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೂಲುವ ಮತ್ತೂ ನೇಯುವ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹು ರಭಸವಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಹಾರೋಗಪೀಡಿತರಾದ ಜಹಗೀರದಾರ ಮಾಧವರಾಯರೆನ್ನುವವರು ಈ ಬಡ ಜನರ ಶೇವಾಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅರಮನೆಯನ್ನೇ ದಾನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಗಾ— ನೋಡಿದಿರಾ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ ನಾವು ಹೊರಡುವಾಗ್ಗೆ ಜಹಗೀರದಾರ ಮಾಧವರಾಯರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಹಾರೋಗತರ್ಕವು ನಿಜವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತೀವ್ರವೇ ಅವರ ಮಹಾರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಬಹುದು.

ಇಬ್ಬರು— ಅದು ಹೇಗೆ ಮಹಾನುಭಾವರೇ ?

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಮಹಾರೋಗಕ್ಕೆ ರಾಮಬಾಣ ಔಷಧವೆಂದರೇ ತ್ಯಾಗಾ. “ಈಗ್ಗೆ ನಾವು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಬಗೆ ಬಗೆಯಾದ ಸುಂದರ ಖಾದಿ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ಪ್ರಯುಕ್ತ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದೊಳಗಿನ ನುರಿತ ಉತ್ಸಾಹಿ ತಜ್ಞರನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ|| ಹ|| ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ (ಲಕ್ಷ್ಮಣಪುರ)”

ಹಿರಣ್ಯ— ನಮ್ಮ ಪದ್ವಾಯೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹುಡುಗನೇ ? ಹೇಗೆ ಗಲಾಟೆಹೂಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ತಮ್ಮ ಪದ್ವಾಯಾರು ! ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಚಿರಂಜೀವನೇನು !

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ನಾಗಾ— ಅಲ್ಲಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಗನಾದ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರಿಗೇನೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪದ್ಯಾ ಪದ್ಯಾ ಎಂದು ಹೇಳುವರು.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಪ್ರೀತಿಯ ಜನಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಇಷ್ಟು ಕೆಡಿಸಿ ನುಡಿದ ಬಳಿಕ ವೈರಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರೀ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದೊಂದು ದೇಶಾಚಾರ ಅಸ್ತು. ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತಮರಾದ ತಜ್ಞರನ್ನು ಚಿರಂಜೀವನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುವಿರಲ್ಲವೇ ?

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಕಳುಹಿಸಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕವು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಾರತಮಾತೆಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಾನು ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇರಲಿ ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸವಾವಕಡೆಗೆ ?

ನಾಗಾ— ಕಾಸೀ, ಗಯಾ, ಪ್ರಯಾಗಾದಿ ಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದೆವು, ಆ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೀರಿದವು. ಇನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುವೆವು.

ರಮಾ— ಹೋಗಹೋಗುತ್ತ ಮಮಾಯಿ, ಪುಣ್ಯ, ಪಂದ್ರಾಪುರಾ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವಿತ್ತಲ್ಲಾ ?

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಹಾಗಾದರೇ ತಾವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೋಗಿರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸುವವರನ್ನು ಪರಭಾರಿಯಾಗಿ ರವಾನಿಸುವೆನು ತಮ್ಮ ಗೂಡ ಬೇಡ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಒಳ್ಳೇ ಜನಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಇದೋ ಈ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವೆನು ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಈ ಮಾತಾ ನೂಲುನದರಲ್ಲಿಯೂ ಈಕೆಯ ಮಗನು- ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕನು- ನೇಯುವದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಕುಶಲನು. ಈವರು ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯವರು. ನನ್ನ ಪರಮಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸುವೆನು.

ಇಬ್ಬರು — ಅಸ್ತು. (ಎಳುತ್ತ) ನಮಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವವರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಕಸುಹಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಗಳ ಭೋಜನವಾಗಬೇಕು, ಬೇಕಾದರೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಊಟಮಾಡಬಹುದು. (ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಕ್ಕುವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ನೋಡುವರು) ಇಲ್ಲವಾದರೇ ಶಿಫಾಸಾಮುಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ನದೀತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವಿಡೆಯಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಭೋಜನವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೇಲೆ ಪಯಣಬಿಳಿಸಬಹುದು. ಮಾತಾ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸು.

ಶಾರದಾ— ಆಗಬಹುದು, ಮಹಾಶಯರೇ ನನ್ನಗೂ ಬರುವಿರಾ? ಕುಮಾರ ಎಲೋ ಕುಮಾರಾ? (ಬರುವನು) ಇವರ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುನಡೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹಿಂವೆಯೇ ಬರುವೆನು (ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರವನು ಸಕಲರೂ ಹೋಗುವರು. ಮಹಾತ್ಮಾಜಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು)

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಸಮಾಜೋನ್ನತಿಗೆ ವಿಘಾತಕವಾದ ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯ ರೂಢಿಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ಕೆಲ ಜನ ಹಟವಾದಿಗಳ ಹಟದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸು ಬರಲೊಲ್ಲದು. ಪತಿತಪರಾಪರ್ತನೆಗಾಗಿ ಕೆಲ ಜನ ಧರ್ಮಬಂಧುಗಳು ಬಹು ರಭಸವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅದಕ್ಕೂ ವಿಘ್ನಗಳಿವೆ. ಇನ್ನು ಪುನರ್ವಿವಾಹ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದರಂತೂ ವೈದಿಕರ ಮಸ್ತಕವೇ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವದು. ಬಾಲವಿವಾಹ ವೃದ್ಧ ತರುಣೀ ವಿವಾಹಗಳ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಾಲವಿಧವೇಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಗೊಟ್ಟು ದೋಷವು ಪುನರ್ವಿವಾಹದಿಂದ ದೂರಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರಹಾಕುವ ಮಹಾಪಂಡಿತ ಮಹಾಶಯರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಚಾರಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗೇ ಆಗುವವು. ಆ ಜಗಚ್ಛಾಲಕನಿಗೆ— ಆ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಿಗೆ

ತನ್ನ ಸಂತಾನದ ಚಿಂತೆಯು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯ ತಡೆಗಳುಂಟಾದರೂ ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಗೆದಿಯುವದು. ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ಕೆಲ ರೂಢಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಮಾಜವು ನಮ್ಮ ಶಾರದಾಮಾತೆಯಂಥ ಆದರ್ಶ ನಾರೀರತ್ನಗಳ ಮತ್ತು ಕುಮಾರನಂಥ ಸುಸ್ವಭಾವೀ ತರುಣರ ಸೇವೆಗೆ ಎರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕುಮಾರ— (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಪ್ಪಾಜೀ, ನಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುವಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಂತೆ. ಅಹುದೇನು ?

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಅಹುದು. ಕುಮಾರ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೊಂದು ಖಾದೀ ಕೇಂದ್ರವು ಸ್ಥಾಪನವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಮತ್ತು ಮಾತಾಜೀ ಈರ್ವರೂ ಅದರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು.

ಕುಮಾರ— ಜೀವಿಯವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ದಿವ್ಯತರವಾದ ಖಾದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಉಳಿದವರು ಅಷ್ಟು ಪಡೆದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ಕುಮಾರ— ತಾಯಿಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ನೂಲುವ ಮತ್ತೂ ನೇಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ನಮಗೇ ಶಿಕ್ಷೆಯೋ ?

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಹು ಜನರು ಪಡೆಯಲೆಂದು ನಾನು ಹಾರೈಸುವೆನು.

ಕುಮಾರ— ಅಪ್ಪಾಜೀ, ತಮ್ಮ ವಿಯೋಗವು ನಮಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಲೋಕಸೇವಾ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಇಂತಹ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡಲೇಬೇಕು.

ಕುಮಾರ— ಅದು ತಮ್ಮಂಥ ತಿಳಿದವರಿಂದಾಗಬಹುದು.

ಮಹಾತ್ಮಾ— ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳಾದ ನಿನಗೆ ನಿರ್ಮೋಹವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೇನಿದೆ ? ಆಗಾಗ್ಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿರಿಸುವದೊಂದೇ ಯೋಗ್ಯ

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ವಾಡುಪಾಯವಲ್ಲವೇ ? ಕುಮಾರ, ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಕಲ ರಲ್ಲಿಯೂ ಇರಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಹೋಗು. ಅಂದರೆ ಆವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೇಮವಾಗದು. ನನ್ನ ಈ ಜಡದೇಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮವು. ನನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವದೇ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರೇಮದ ಲಕ್ಷಣವು. ಶಾರದಾಮಾತೆಯು ಅಂತಹ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರೇಮಮಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯು ನಿನ್ನ ಹತ್ತರವಿರುವದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವೇ ಇರುವದು. ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನಾ ದರೂ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವೆನು. (ತೆರೆ-ಫಲಾಹಾರಕ್ಕೆ ಬರೋಣ ವಾಗಲಿ) ನಡೆ ಕುಮಾರ ಫಲಾಹಾರವನ್ನು ತಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾ. (ಹೋಗುವರು)

೪ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ನದೀತಟಾಕ ಮಂಟಪ:- (ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡ ರಮಾಬಾಯಿಯು ಅದುಗೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾರ್ಚಾರ್ಯರು ಅನುಷ್ಠಾನಿಸಿದ್ದತೆಯಿಂದ ಕುಳಿತಂತೆ)

ರಮಾ— ನೋಡಿ, ಆ ಮಾತಾಬಾಯಿಯು ತದ್ರೂಪ ನಮ್ಮ ಶಾರದೆಯಂತಿಲ್ಲವೇ ? (ವಾತ್ಸಲ್ಯಸ್ವರ)

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಹುದು ನೋಡೆ, ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲಾ ! ಇದೆಂಥ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಾತುರ್ಯ ?

ರಮಾ — ನಾನೂ ಬಹು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದೆನು. ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಸ್ವರವು ನೋಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ?

ಹಿರಣ್ಯ — ಅಗಾಧವಾದ ಸಾಮ್ಯವು ! (ಶರದಾ ಬರುವಳು).

ಶಾರದಾ — ತಮಗೆ ಮತ್ತೇನೇನು ಬೇಕು ?

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ರಮಾ— ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ, ತಾಯೀ. ನಮಗೇನೂ ಬೇಡ.

ಶಾರದಾ— ತಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಡಿರಿ. ನಾವು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಸೇವೆಯನ್ನೇ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪಾಬಿಯವರ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಆಗಲಿ ಮಾತಾಬಾಯಿಯವರೇ. ಏನೇ, ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮಾಡು.

ಶಾರದಾ — ನನ್ನ ಹೆಸರು ಮಾತಾಬಾಯಿಯಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಾ ಅವ್ವಾ ಅಕ್ಕಾ ತಂಗೀ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಈ ಔತ್ತರೇಯರು ಮಾತಾ, ಬೇನ್ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕರೆಯುವರು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಶಾರದಾ.

ಇಬ್ಬರೂ— (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಅಂ ! ಶಾರದಾ ?

ಶಾರದಾ— ಅಹುದು ಶಾರದಾ. ಏನು ಬಹು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದಿರಿ ?

ಇಬ್ಬರೂ— ತಾಯೀ, ಅಂತಹ ಕಾರಣವೇ ಇದೆ.

ಶಾರದಾ— ಅದೇನು ? ತಿಳುಹಿಸಬಹುದೋ ?

ರಮಾ— ಇದೋ ತಂಗೀ, ನಮಗೆ ತದ್ವ್ರೂಪ ನಿನ್ನಂಥವಳೇ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಈಗ್ಗೆ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳಾಚೆಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೊಗೆಯಲಿಕ್ಕೊಂದು ನದಿಗೆ ಹೋದವಳು ತಿರಿಗಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲುಜಾರಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತಳೋ ಅಥವಾ ನೋಸಳೆಯು ಎಳೆಮೊಯ್ಗಿತೋ ಯಾವದೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಹಿರಣ್ಯ — ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಅವಳ ತಮ್ಮ ಹೋಲಿಕೆಯು ಹೇಗೆ ಒಂದಾಗಿರುವದೋ ಹಾಗೆ ಹೆಸರು ಸಹಾ ಒಂದೇ !

ಶಾರದಾ— ಏನೂ ! ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಹೆಸರು ಸಹ ಶಾರದಾಬಾಯಿ ಎಂದಿತ್ತೇ !

ರಮಾ— ಅಕುವಮ್ಮಾ ! ವಿಶೇಷವೇನು ! ಅವಳ ಎಡಗಣ್ಣಿನ ಹತ್ತರ ಮತ್ಸ್ಯ ವಿಪ್ಲಂತಿ ನಿನ್ನ ಎಡಗಣ್ಣಿನ ಹತ್ತರದಷ್ಟೆಯೂ ಇದೆ.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಶಾರದಾ— ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾದ ಸಾಮ್ಯವು ! ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನು ನೋಡುತ್ತಲೆ ತಮಗೆ ಆ ಗತಿಸಿಹೋದ ಮಗಳ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು ?

ರಮಾ— ಅಹುದು, ತಾಯೀ ! ನಡೆನುಡಿ ರೂಪಾ ಎಲ್ಲ ಒಂದೆಯಾಗಿವೆ. (ಕಿಂಚಿತ ಆಳುತ್ತ) ನನಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೆಂದರೇ ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದಳು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಶಾರದಾ— ಅಯ್ಯೋ ! ಪಾಪ ! ಆ ಮೇಲೆ ನೀವವಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ನಮ್ಮದೇಶದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ, ತಾಯೀ !

ಶಾರದಾ— ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ವೈಧವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಇರಲಿ. ಅವಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ ? (ರಮಾಬಾಯಿ) ರಮಾಬಾಯಿಯವರೇ, ಹೇಗೂ ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಚರಖಾಲಯದ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವೆವಷ್ಟೇ ?

ರಮಾ— ಬಂದಬಳಿಕ ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಿ. ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಕಯಗೊಡುವದಿಲ್ಲ.

ಶಾರದಾ— ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಶಾರದಾಬಾಯಿ ಯಂತೆಯೂ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗನಂತೆಯೂ ಭಾವಿಸುವಿರಾ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ತಾವು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಬಳಿಕ ಆ ಸಮಾಚಾರಗಳು ಗೊತ್ತಾದಾವು ! ಬೇಗ ತಾವು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ.

ಶಾರದಾ— ಬಹುಶಃ ಇಂದು ನಾಳೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರು ನಮ್ಮನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವರು. ಅದಾಯಿತು ! ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬಂದ ಆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಅವರು, ಅದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವರು ಊಟಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.

ಶಾರದಾ— ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲವೇ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಹುದು. ಅವರು ಸ್ವಾರ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ನಾವು ವೈಷ್ಣವರು. ನಮ್ಮ ಅವರಲ್ಲಿ ಉಟಿ ಉಪಚಾರಗಳಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣುಗಂಡುಗಳು ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುವವು. ಅವರ ಮಗಳೇ ನನ್ನ ಮಗನ ಹೆಂಡತಿಯು.

ಶಾರದಾ— ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಪಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಭೋಜನಮಾಡುವರಲ್ಲಾ ! ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ನೀವವರನ್ನು, ಸ್ವಾಯತ್ತಿತ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬಹುದು ? ತಮ್ಮ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವರೇನು ?

ರಮಾ— ಅವನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಶಾರದಾ— ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಉಟಿ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಂಥ ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ನೀವು ಪಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ?

ರಮಾ— ಅಮ್ಮಾ, ಶಾರದಾಬಾಯೀ ಕಾಣದ ಕಣ್ಣು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ ?

ಶಾರದಾ— ಆಗಲಿ, ನಾನು ಬರಲೋ ? ಇದೋ, ಇಷ್ಟು ಸಮಯ ತಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಕೆಲ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಏ, ಏ, ಅದೇನಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಲೋಕಾಚಾರದಂತೆ ತಾವು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಿರಿ. (ತೆರಬೀಳುವದು)

ಶಾರದಾ— (ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಹಳೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸುಧಾರಣೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ, ವಿಹಿತವಾದ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡದರೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಅವರಲ್ಲಿ ಔದಾರ್ಯವು ಬಂದಿರೆ, ಇದಾದರೂ ಪ್ರಗತಿಯ ಲಕ್ಷಣವೇ.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕ ಸಮಾಪ್ತ

೨ನೆಯ ಅಂಕ

೧ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಮಾಧವರಾಯನ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆ. ಹೊಲಸಾದ ಹಾಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪರೋಗಪೀಡಿತನಾದ ಮಾಧವರಾಯನು ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ)

ಮಾಧವ -- (ಅಳುತ್ತ) ಅಹಹಾ! ಇದೆಂಥ ಯಾತನೆ! ಮೈಯೆಲ್ಲ ತಿಂದೆ ಯೆದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೇ ಬಿರಳುಗಳೇ ಕಳಚಿಹೋಗಿರುವಾಗ್ಗೆ ಉಗುರುಗಳೆತ್ತಿಂದ ಬರಬೇಕು! ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಗುವು ಬೇರೆ. ಮನೋರಮೇ, ಮನೋರಮೇ, (ಅಪ್ಪುಡೇಟಿ ಘೃತನದಲ್ಲಿ)

ಮನೋ— (ಬೇಜಾರ ಸ್ವರದಿಂದ) ಮತ್ತೇನು? ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ನನಗೊಂದು ಗಳಿಗೆ ಸಹ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. (ಸ್ವಗತ) ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮಪ್ಪನು ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಇದೊಳ್ಳೇ ಗುದ್ದಿಯನ್ನು ತೂಗುಬಿಟ್ಟನು.

ಮಾಧವ— ಮನೋರಮೆ, ಮೈಯೆಲ್ಲ ಉರಿಯುವದು. ಮೇಲೆ ನೊಣಗಳ ಕಾಟಾ. ಈಗ್ಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಂದ ಈ ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಲ್ಲ. ಹೇಸಿಕೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆ ಬೀದಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವದು ಲೇಸನಿಸುವದು.

ಮನೋ— ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗಾರು ಬೇಡವೆನ್ನುವರು ?

ಮಾಧವ— ಅಂತೂ ನಾನು ಬೀದಿಯ ಹೆಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನವೇಷ್ಟೆ ? ನನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಣಿಯಾಗಿ ನೀನಿಷ್ಟು ಕಠೋರಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದೇ ?

೨ನೆಯ ಅಂಕ

(ದೃಶ್ಯದಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯೋ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಾದರೂ ಅಡಿಸಬಾರದೇ ? ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯಬರುವದ್ದು. ಅಹಹಾ ! ಏನು ಉರುಪು !

ಮನೋ— ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಾ ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಮುಟ್ಟಬೋ ? ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸ ಹೇಳುವಿರಿ !

ಮಾಧವ — ನೀನು ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಲ್ಲವೇ ?

ಮನೋ— ಆದರೆ ? ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕುಣಿಯಬೇಕೇನು ? ಉತ್ತಮರ ಮಗಳಂತೇ ನಾನಿಷ್ಟು ದಿನಗಳತನಕ ನಿಮ್ಮಂಥ ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಇದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಗಾಳಿಯನ್ನಾದರೂ ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳೆ ?

ಮಾಧವ— ಬಹು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದಿರಿ ? ಎಲೇ ಕಠೋರ ಹೆಣ್ಣೇ, ಎಷ್ಟು ಬಡವಾರ ಬಡಿಯುವಿಯೇ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೂ ಏನು ? ಅನ್ನನೀರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಿ; ಅದೂ ದೂರಿದಲೆ. ಅಷ್ಟು ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುವರು. ನಿನ್ನದೇನು ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ?

ಮನೋರ— ನೀವಿಂತಹ ಕೃತಘ್ನರಂತೇ ದೇವರು ನಿಮಗೇ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ !

ಮಾಧವ— ಯಾರ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡುವಿ ? ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನೀನು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡುವಿ. ಅದರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವಿ ? ಮನೋರಮೇ, ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಆಶ್ರಿತೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಮನೋ— ಮಾಡುವಷ್ಟು ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುವೆನು. ಅದೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು-ತಟ್ಟುಯೆಂದರೆ ನಾನೇನು ಹಾಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕವಳಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಅಂಟು ರೋಗಿಗ್ರಸ್ತರಾದವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಾನು ಸಹ ನಿಮ್ಮಂತೆ ಹೀಗಾಗಿ (ಅಣಕಿ) ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ನಿಮಗೆ ಬಹೂ ಸಮಾಧಾನವಾದೀತಲ್ಲವೆ ? (ಸ್ವಸ್ಥ ಹೋಗುವಳು.)

ಮಾಧವ— ಧೂಃ ಪಾಪಿಣೀ ಅಣಕಿಸುವಿಯಾ ! (ಅಳುತ್ತ) ಅಯ್ಯೋ

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಎನಪರೂಪವಿದು ? ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ ! ದೇವಾ ! ಬೇಗನೇ ನಾವು ಏತಕ್ಕೆ ತರಲೊಲ್ಲೆ ! ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೀಳಜನ್ಮದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ ! ಏತಕ್ಕಿದನ್ನು ಬದುಕಿಸಿರುವಿ ? ಹಾ ! ಶಾರದೇ, ಸಾಧ್ವೀ ನಿನ್ನ ಶಾಪದೊಳಗಿನ ಒಂದಕ್ಷರವಾದರೂ ಹುಸಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಾಚಲವನ್ನೈದುವ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸದ ಅಧಮ ನಾನು. ಸಮಾಜಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆತ್ಮಸತ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪಾತಕಿ ನಾನು. ಅಂದು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆಯಲ್ಲವೇ ? ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಲಿ ಪುರುಷನಾದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಆದಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನಲ್ಲವೇ ? ಅದೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿ ಭೋರಾಡಿ ಅಳುತ್ತ “ನಾಥಾ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿಯು ; ಲೌಕಿಕದಂತೆ ಪುನರ್ನಿವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡು” ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಲು ಹಿಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಂಡನಾದ ನಾನು ರೂಡಿಸಿ ಒಡ್ಡೆನಲ್ಲವೇ ? ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ನೀನು ಕಳವಳಗೊಂಡು ಹೊರಳಾಡಿದೆ. ಆಗಿನ ನಿನ್ನ ವಿಶಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಲ್ಲು ಸಹ ಕರಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮದಾ ಕಲೋರನಾದ ನನ್ನ ಮನವು ಮಾತ್ರ ಕರಗಲಿಲ್ಲ ! ಅನಾಥ ಶಾರದೇ, ಪ್ರೇಮಮಯೀ ! ಶಾರದೇ ! ನಿಷ್ಪಾಪ ಶಾರದೇ ! ಕೊನೆಗೆ ನೀನು ಸಂತಾಪದಿಂದ ತಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಣ್ಣು ತೂಗಿದೆ. ಆಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಂತೆ ನಟಿಸಿದರೂ ಮನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡುಗಿವೆನು. ಶಾರದೇ, ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಿರ್ಮಲೆಯಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನು ಪುನರ್ನಿವಾಹ ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಈಗ್ಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಹಣೆಬರಹದಲ್ಲಿ ಅದೆಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ? ಹೀಗೆ ನಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವ ದೈವಗೇಡಿ ನಾನು. ಅಯ್ಯೋ ! ಏನು ನೋಣಗಳ ಕಾಟ. ಬೈಲೊಳಗೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳಲೋ ? (ತೇಕುತ್ತ ಹೋಗು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯ ಶಾರದಾ ಕುಮಾರ ಕಮಲಾ ಮುಂತಾದವರು ಬರುವರು.)

ಪದ್ಮ — ಇದೇನು ? ಮಾಧವರಾಯರೇ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವಿರಿ ?

ಮಾಧವ— ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರೇ, ಸ್ವತಃನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವೆನು. ದೇವರು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೊಲ್ಲನು.

ಶಾರದಾ— ಇವರೇಯೋ ಖಂಡಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ದೊಡ್ಡ ಅರಮನೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವವರು ? ಅಯ್ಯೋ, ಪಾಪ ! ಏನಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಇವರ ಅವಸ್ಥೆ ?

ಪದ್ಮ— ಅಹುದು. ದೇವಿಯವರೇ ಇವರೇ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೋರಮಾ ಬಾಯಿಯವರೊಬ್ಬರೇ ?

ಮನೋ— (ಬರಬರುತ್ತ) ಇದ್ದೇನೆ, ಇದ್ದೇನೆ, ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಇದೋ ಬಂದೆ. ಬೇನೆಯವರಾದ ತಾವು ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಸೈರಣೆಯಿಂದಿರಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ! ಒಂದೇ ಸವನೆ ಪೇಚಾಡುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿರಿ. ದೇವರು ಅಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾರೇನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ದೈವವೇ ಬಿಟ್ಟು ಏನಂದರೇನು !

ಶಾರದಾ— ಇವರಿಷ್ಟೇಕೆ ಮಲಿನರಾಗಿದ್ದಾರೆ ? ಇವರಿಗೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇನು ? ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಿಂತೂ ಅತಿ ಹೊಲಸಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆ.

ಮನೋ— ಸ್ನಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ? ಬಾರೂ ಮುಟ್ಟಿಬಾರದಂತಹ ಬೇನೆಯೇ ಇವರಿಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿವೆ. ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಅಳುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇವರ ಗಾಳಿಯೂ ಸಹ ತಗಲಬಾರದಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವು. ಉಳಿದೆ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ !

ಮಾಧವ— ನೀನಾದರೂ ಹೋಗಿಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಯಾರು ಬೇಡವೆಂದಿದ್ದರು ?

ಮನೋ— ನೋಡಿ ನೋಡಿ; ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಬೇಗಿನವರೆಗೂ ಇಂತಹ ವಕ್ರ ಮಾತುಗಳೇ. ಅನುಗಳು ಮಾತುಗಂತೆ ನನಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೇ ? ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಧಾರವನ್ನು ಸತಿಯು ಎಂದಾದರೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡತಕ್ಕವಳೇ ?

ಮಾಧವ— ಸತಿಯಾದವಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಈ ಹೊರ್ಮೆ ಮಾತೆಯು ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಧಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ನಿಂತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಭಾಗ್ಯದಾಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಮತ್ತು ಸೌಭಾಗ್ಯ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಶಾರದಾ— ರಾಯರೇ, ಬಿಡಿರಿ ಪಾಪ! ಅವರಿಗಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತು ವಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು.

ಮಾಧವ— ಶಾಯೀ, ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಇವಳು ನನ್ನಾರೈಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ರೋಗವು ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದೋ, ನೋಡಿ. ಈ ಭಾಗವು ಕೊಳೆಯುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಚನ್ನಾಗಿ ಸಾಬೂನು ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆದು ಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರರು ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧಿಯನ್ನು ದಿನಾಲು ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಗುಣವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನನ್ನಾರು ಮುಟ್ಟಬೇಕು? ಹೀಗೆಯೇ ಕೊಳೆಯುತ್ತ ಸಾಯುವ ಭೋಗವಿದೆ. ಆಯೋ! ಉರುವು ಈ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾಳಲಿ. ಶಾರದೇ ದೇವೀ, ನಿನ್ನ ಶಾಪವು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಗದು. ನಾನು ಮಹಾಚಾಂಡಾಲನು. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ದುಃಖಬ್ಬಗಳಿಂದ ತಾಡಿಸಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೆನಲ್ಲವೇ ? (ಅಳುವನು.)

ಪದ್ಮನಾಭ— ಗತಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಮಾಧವರಾಯರೇ, ಅದುಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಡುವದಲ್ಲದೆ ಫಲಿತಾಂಶವೇನೂ ಹೊರಡಲಾರದು.

ಶಾರದಾ— ಇವರಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರಿನ್ನವರಾರು ? ಇವರ ಪತ್ನಿಯವರೋ ?

ಮಾಧವ— ಅಹುದಮ್ಮ! ಅವಳು ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು. ಬಹು ಗುಣವತಿಯು. ಚಾಂಡಾಲನಾದ ನಾನವಳನ್ನು ವಂಚಿಸಿದೆನು.

ಪದ್ಮನಾಭ— ಆ ಕಥೆಯು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ, ಅವಕಾಶವಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಮಾಧವರಾಯರೇ ಇವರು ಅಸ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ ದೇಶಸೇವಿಯರು. ಇದೋ, ಈ ಯುವಕನು ಇವರ ಮಗನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನೇಯುವ ಮತ್ತು ನೂಲುಪದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಕುಶಲರೆಂದು ಅಸ್ವಾಚಾರ್ಯರರು

ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾನನೆಯ ಮೇರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಯುರ್ವೇದವನ್ನೂ ಬಲ್ಲರು. ಅದರ ರಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತಾಜೀ, ಇವರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ ?

ಶಾರದಾ—ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ವಚನದಂತೆ ಇವರ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ. ಯಾಕಂದರೆ ತಾವು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಇವರ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಿರಿ.

ಮಾಧವ— ಆಚಾರ್ಯರೇ, ನನ್ನಂತಹ ನರಕದೊಳಗಿನ ಕ್ರಿಮಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಕಿವಿಗೆ ಏಕೆ ಹಾಕಿದಿರಿ ?

ಶಾರದಾ— ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಈ ಊರ ಹೊರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನಿರಿಸಿರಿ. ನಾನು ಮತ್ತು ಕುಮಾರನು ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಇವರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೂ ಉಪಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡುವೆವು. ಇದು ಅಂಟುರೋಗವಿದೆಯಾದರೂ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮಗಿದರ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಇವರ ಪತ್ನಿಯವರೂ ನಮ್ಮ ಗೂಡ ಇವರ ಶುಶ್ರೂಷಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಬಹುದು.

ಮಾಧವ— ಅಹಹ ! ಪುಣ್ಯವಂತರೇ, ನೀವು ಮಾನವರಲ್ಲ ! ದೇವತೆಗಳು. ನಿಮ್ಮ ದಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಲಿ ?

ಕಮಲಾ— ಅಪ್ಪಾ, ಮಾತಾಜಿಯವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ನನಗೆ ಸಹ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ನೋಡು. ವೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ್ಮನಾಭ— ಮಗೂ, ಕಮಲಾ, ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನೆರವಾಗು. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಅವರ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮಾತಾಜೀ, ಈ ಧರ್ಮವೀರರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಸಹ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಶಾರದಾ— ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವೆನು. ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ನುರಿತವರಾಗಿರುವದಾದರೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವರಿಗವರ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದುತ್ತಮ !

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಮಾಧವ — ಅಹಹಾ! ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಲಿ! ನನಗಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಹಾದಿಯು ಹೆಣವಾಗಿ ಸಾಯುವೆನೆಂತಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ದೇವನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಳಿತು ಮಾಡಲಿ !!

ಪದ್ಮ — ಹಾಗಾದರೆ ಈ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಮಾತಾಜಿಯವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಮ್ಮನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆವು! ಇದೊಂದು ದಿನ ತಾವು ಹೇಗಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿರಿ. (ಹೋಗುವರು. ತೆರೆ ಬೀಳುವದು.)

೨ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ಮನೋ — ಅಹಹ! ಇದೆಂತಹ ಅನುಕೂಲ! ನಾಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಕೊಳಕೆಯಜವಾನರು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಡುವರು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಿಟಕಿಟಿ. ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಗುಣವಾಗುವ ರೋಗವೇ? ಮೊದಲೇ ಹಿರೇರೋಗ, ಉಂ! ಅದೇ ನಾದರೂ ಆಗಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ನನಗೇನು? ನಾನು ಮನಸೋಕ್ತ ಸುಖಬಡತಕ್ಕವಳೇ. ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ದಂಡ ಬಡಿದು ನಮ್ಮಪ್ಪನು ಈ ರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟಬಡುವದಕ್ಕಾಗೇನು ಹೊಗಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನಸೋಕ್ತ ಸುಖಬಡುವದಕ್ಕೆ ಈ ರೋಗಿಷ್ಟು ರಾಯರು ನನಗೆ ಬಹು ಮುಳವಾಗಿ. ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅದೋ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನು ಹಿತ್ತಲ ಬಾಕಿಲ ಬಾರಿ ಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಬಂದೆ ನಿಲ್ಲು ಭಗೀರಥಾ! (ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ಕರೆತರುವಳು)

ಭಗೀ — (ನಖಶಿಖಾಂತ ಪಾದ ಉಡುಪಿನ ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೊಡೆದ ನಾಗಾ ಭಟ್ಟರ ಚರಂಜೀವ; ಸ್ವಲ್ಪ ಕಿರುದನಿಯಿಂದ) ಮಾಧವರಾಯರೇನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು ?

ಮನೋ — ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ, ಆಚೆಕಡೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಾ! ಅದಿರಲಿ! ಮಾಯಾ ಡೀಯರ್, ನೀವೀ ದಂದ್ರ ವೇಷವನ್ನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲವೇ! ನನಗಿವೆಷ್ಟೆಷ್ಟೂ ಚಂದಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ದಂದ್ರ ವೇಷ!

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ಭಗೀ— ಈಗಲೇ ಇದನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ ! ಇದರಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವವಿದೆ ನೋಡು !

ಮನೋ— ಆ ಸಮಾಜದ ಗೌರವವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುವದು ? ಇರುವ ತನಕ ಉಂಡುಟ್ಟು ಸುಖಪಟ್ಟರಾಯಿತು. ಆದದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಆದರೂ ನೀವೀ ಕೈದಿಗಳ ವೇಷವನ್ನು ಬಿಡಲೇಬೇಕು.

ಭಗೀ— ಪ್ರಿಯೇ ! ಇಷ್ಟು ನೀನು ಕಲಿತವಳಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಕ್ಷಣತೆಯು ಬಂದಿಲ್ಲ ನೋಡು ! ನಾನೀ ವೇಷವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೆ ಸಮಾಜವು ಇದರ ಕಾರಣದ ಶೋಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವದು. ಆಗ್ಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಹಸ್ಯವು ಬೈಲಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ವೃಥಾ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾದೀತು. ನಿನಗೇನು ಹೇಳಲಿ ? ಈ ಖಾದೀ ಬಟ್ಟೆಯು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಾನೀ ದೇಶಭಕ್ತನ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವೆನೆಂತೇ ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನೆಗೆ ಬರುಹೋಗುವ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂಶಯವನ್ನು ಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಶರಣುಹೊಡೆದೆನಾದರೂ ಈ ದೇಶಭಕ್ತನ ವೇಷವು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದ ಗೌರವದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ವೇಷದ ಬಲದಿಂದಲೇ ಪದ್ಮನಾಭಾ ಚಾರ್ಯರ ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶೇಷವೇನು ? ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರವು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವತನಕ ಈ ವೇಷವನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ, ನೋಡು.

ಮನೋ— ಹೀಗೆಯೇ ಅಂಚಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟುದಿನವ ಕಳೆಯಬೇಕು ?

ಭಗೀ — ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಬದುಕಿರುವತನಕ ! ಆ ಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾ !!

ಮನೋ— ಇದೋ, ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆತೆ. ನಿಮ್ಮ ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ದೇಶಸೇವಿಕೆಯೊಬ್ಬಳು ಬಂದಿರುವಳಲ್ಲವೇ ? ಅವಳೇನೋ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಳಂತೆ ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಘೌಳಿನಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಭಗೀ— ಬಹು ಅನುಕೂಲ. ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಾರಭಾರವೇ ಆಗುವದು ! ಮನೋರಮೆ, ಆ ದೇಶಸೇವಿಕೆಯು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾನೊಂದು ಅವನಂತೆ (ಆಣಕಿ) ಹೀಗಾಗದಿರಲಿ !! ಬಿಡು ಹಾಳಹರಟೆ (ಕೈಹಿಡಿದು ಮುಂಜಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಧವರಾಯರು ತೇಕುತ್ತ ಒಳಗೆ ಬರುವರು.)

ಮನೋ— (ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಅಯ್ಯೋ, ಇದೇನು ಕಷ್ಟ ?

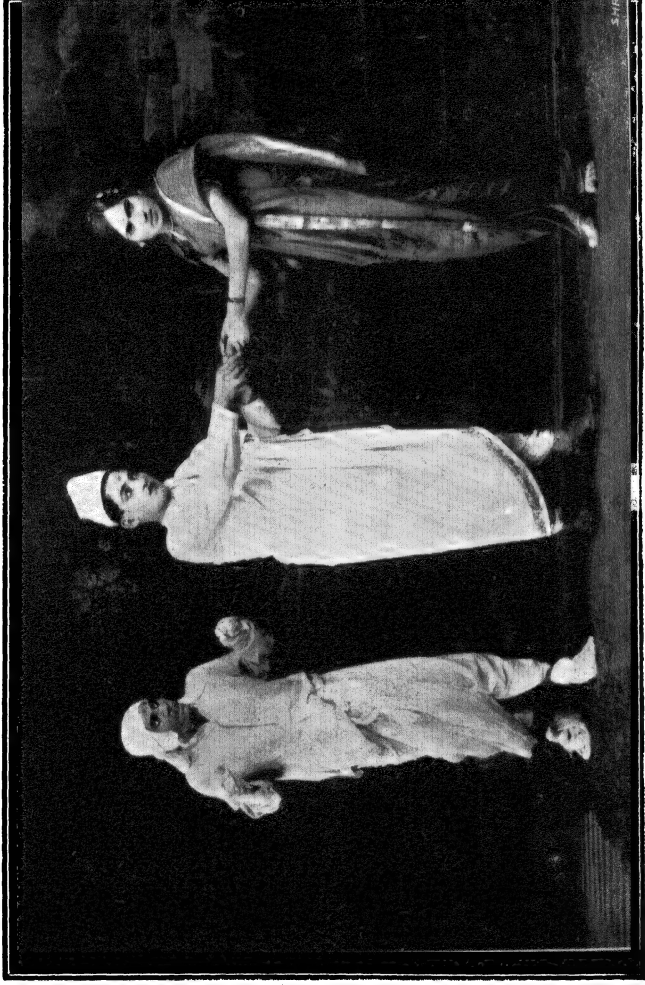
ಭಗೀ — (ಮಾಧವರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಲಚ್ಚನೆ ಕಿಸೆಯೊಳಗಿಂದ ಬಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವಳ ಕೈಗೆರಿಸುತ್ತ) ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನಿಸಿ, ಅತ್ತಿಗೆಯವರೇ, ನೀವು ಬಹು ಕೋಮಲ ಪ್ರಕೃತಿಯವರು. ಮಾಧವರಾಯರೇ, ಅತ್ತಿಗೆಯವರು ಬಹು ಮಿದು ವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು. ಈ ದೇಶೀ ಬಳೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಿರುವೆನು; ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ರಂಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ! ಅತ್ತಿಗೆಯವರೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನಿಸಿರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನಿಸಿರಿ (ಬಳಿಯಿಡುವನು.)

ಮಾಧ— (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಮನೋರಮೆ, ನನ್ನ ಮನೋರಮೆಯು ದೇಶೀ ಬಳೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಳೇ ? ಅಂತೂ ಭಗೀರಥ ಭಟ್ಟರೇ, ನೀವು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಇವಳಿಗೆ ಸ್ವದೇಶೀ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಖಾದಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪವ್ತನಾಭಾಚಾರ್ಯರು ಇವಳಿಗೆಷ್ಟು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯು ನಾಟಿಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಒಳ್ಳೇ ಚತುರರು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಉಚ್ಚತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದವರು. ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯು, ಪಾಪ, ಆ ವರ್ತಮಾನ ಮುಠಾಳ ಕೂಲಿಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಲಹರಣಮಾಡಿದ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು ? ಅಂತೂ ನನ್ನ ಮನೋರಮೆಯು ದೇಶೀಕಂಕಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು !

ಭಗೀ — ದೇಶಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾದರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಾಧವ— ಇನ್ನು ಖಾದಿವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಂತೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಧರಿಸಬಹುದು. ಏಕೆ ? ಮನೋರಮಾ ? ಏನೇನೂ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗದ ಬಳೆಗಳನ್ನು ನೀನಿಷ್ಟು

ಮಾಧವರಾಯ.

ಭಗೀರಥ.

ಪುನೀರವರು.

ಭಗೀರಥ:— ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನಿಸಿ, ಅತ್ತಿ ಗೆಯವರೆ,

ಪುಟ [೪೬.

೩ನೆಯ ಅಂಕ

ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಇಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಖಾದಿಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೇ ? (ಮನೋರಮೆ ತಲೆಹಾಕುವಳು)

ಭಗೀ— ಓಹೋ ? ಅಡ್ಡಿಯೇನು ? ಅವರದಕ್ಕಾಗಲೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಧವ— ಹಾಗಾದರೆ ಅವಳು ಬೇಡುವಂಥ ಖಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ. ಅಹಹಾ !! ಈ ಹತ್ತಾರು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿ ನಷ್ಟು ಆನಂದವು ನನಗೊಂದೂ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಭಗೀ— ಅಥವಾ, ಅತ್ತಿಗೆಯವರನ್ನೇ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ತೋರಿಸುವೆನು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಬಯಸಿದವುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ. ಏಕೆ ? ಅತ್ತಿಗೆಯವರೇ ? ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸರಿಯಷ್ಟೇ ?

ಮನೋ— ಅಹುದು. ಅದೇ ಒಳಿತು.

ಮಾಧವ— ಹಾಗಾದರೆ ಶುಭಸ್ಥ ಶೀಘ್ರ. ಈಗಲೇ ಈ ಕೆಲಸವಾಗಲಿ. ಭಗೀರಥಭಟ್ಟರೇ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಖಾದೀವಸನಧಾರಣೆಯಾದ ಮನೋರಮೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡೇನೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗಾಗಿದೆ. (ಹೋಗುವನು)

ಭಗೀರ— ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗಿಬರುವ ನಡೆಯಿರಿ. ಅತ್ತಿಗೆಯವರೇ ! (ತುಸು ಮುಂದೆ ಬಂದು)

ಮನೋ — ಮಾಯಾ ಡೀಯರ್, ಎಂತಹ ಪ್ರಮಾದದ ಸಮಯವು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹಿತ್ತಲ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ್ಗೆ ನಡುಮನೆಯ ಬಾಕಲಕ್ಕೆ ಒಳಚಿಲಕವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ! ಅಂತೇ ರಾಯರು ಪಕ್ಕನೇ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಭಗೀ— ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಸುದೈವ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತಾವ ಅನರ್ಥವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವೋ ಎನೋ ?

ಮನೋ— (ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ನೋಡಿದಿಯಾ ಎದೆಯು ಹೇಗೆ ಧಡಧಡಾ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು.

ಭಗೀರ— ಆದರೆ, ನನ್ನ ಸಮಯಸೂಚಕತೆ ಎಂಥಾದ್ದು !!

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಮನೋ— ಪ್ರಿಯಾ ಭಗೀರಥಾ ! ಏನು ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪ್ರಸಂಗವಾದ
ಧಾನ್ಯವೋ !

ಭಗೀ — ನೋಡು. ದೇಶೀ ಬಳಗಗಳು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು
ಸಿದವು ! ನಿನ್ನ ತಗಾದೆಯಂತೆ ಅಪ್ಪಟದೇವಿ ವೇಷದಲ್ಲಿಯೂ ದೂರವೇ ಈ ಟ್ರಿಕ್
ಸಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತೆ ? ಆದದರಿಂದ ನೀನು ಸಹ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಖಾದಿಯ ವೇಷವನ್ನು
ಮೊದಲು ಹಾಕು !!

ಮನೋ— ಆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಜನರು ಅಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕಿಕ್ಕುಕ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡರು. ಹುಂ, ನಡೆ ತೀವ್ರ; ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವಾ.

ಭಗೀ — ಭಂಡಾಟಕ್ಕೆ ಗೌರವದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಹ ಈ
ದೇಶಭಕ್ತರ ವೇಷವು ಹೇಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾಧನೆಯಿರುವದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿ
ಯೊಂದು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೂ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಮನೋ— ಅಹುದಹುದು ! ಈಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅಂತೇ ಇಚ್ಛೆ
ಚಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರದವರೂ ಈ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ !

ಭಗೀರ— ಅಲ್ಲವೇನು ಮತ್ತೆ ?

ಮನೋ— ನಡೆ ನಡೆ ತೀವ್ರ ! ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಕೈನೂಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು
ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಾ !!

(ಹೋಗುವರು. ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಕಮಲೆಯು ಕುಮಾರನನ್ನು

ಅಚ್ಚಿಯಿಂದ ಜಗ್ಗಿ ತರುವಂತೆ)

ಕಮಲಾ— ನದಿಯೋ ತೀವ್ರ ! ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಬಹು ಹಸಿದಿದೆ.

ಕುಮಾರ— ನಿನಗೆ ಊಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬೇಡವೆನ್ನುವರು ? ನಾನು
ಬರುವತನಕ ನಿನ್ನ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ತುತ್ತು ಇಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೇನು ?

ಕಮಲಾ— ಅದೆಲ್ಲ ರಗಳೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಡಾ. ಮೊದಲು ನಡೆ. ಅದೋ
ತಡವಾಯಿತೆಂದು ಅಮ್ಮನು ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಿವಿಯಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ.

೩ನೆಯ ಅಂಕ

ರಮಾ— ಕುಮಾರಾ, ಏನು ಹೀಗೆ ತಡಮಾಡಿದರೆ ? ಊಟಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು.

ಕುಮಾರ— ಅವೂ, ಜಹಾಗೀರದಾರ ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯಂಥವರು ಖಾದಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಹು ಉಮೇದಿಯು ಬಂದಿದೆ. ಇಂದೇ ಮಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಬಹು ದಿವ್ಯವಾದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವೆನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಚಾರ್ಯಮಾವನು ಬಹು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟನು.

ರಮಾ— (ಸ್ವಗತ) ಅಹಹ ! ಇವನು ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ಶಾರದೆಯ ಮಗ ನಾಗಿದ್ದರೆ ಪದ್ಮನಾಭನು ಇನ್ನೂ ಸಂತೋಷಬಡುತ್ತಿದ್ದನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಅಹುದೋ ! ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ ಮಾವನು ನಿನಗೆ ಇನಾಮೇನು ಕೊಟ್ಟನು ?

ಕುಮಾರ— ಭಾವು ! ಕುಮಾರನೆಂದು ಬೆನ್ನುಚಪ್ಪರಿಸಿದ. ಸಾಕು ನನು ಗೇನು ? ಪದ್ಮನಾಭ ಮಾವನಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನು ಸೈಯಂದರೆ ಸಾಕು. ಅದೇ ನಮಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಇನಾಮು.

ರಮಾ— ಜಗಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಂದ ನೀನೆಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಸೈಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ?

ಕಮಲಾ— ಏ ಕುಮಾರಾ, ನಾನು ದಿವ್ಯವಾದ ನೂಲು ತೆಗೆದು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನಿಂದ ನಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೇಯುವದಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ ? ನೇಯಿ ನೋಡುವಾ, ಉರುಟು ನೂಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈಗ್ಗೆ ಮಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದಂಥ ಸೀರೆಯನ್ನು !

ಕುಮಾರ— ಅವೂ ಇವಳು ಜಗಳಗಂಟೆ ! ತಾನು ನೂಲು ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟಿಳಂತೆ ! ಅಂತಹ ನಯವಾದ ಸೀರೆಗಾಗಿ ನೂಲುತೆಗೆಯುವದು ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯೆ ? ಅದು ಮಾತಾ ತೆಗೆದ ನೂಲು. ಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಡಲೊ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಕಮಲಾ— ನನ್ನ ನೂಲಿಗೆ ಮಾತಾ ತೆಗೆದ ನೂಲೆಂದು ಹೇಳುವನು; ಉಂಟೆ ! ನಾನು ನಿನ್ನಗೂಡ ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ ಹೋಗು !

ಕುಮಾರ— (ಆವಳನ್ನು ರಮಿಸುತ್ತ) ಏ! ಏ! ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ ಕಮಲಾ!!

ಕಮಲಾ— (ಚಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಹೋಗು ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡಾ ! ಮತ್ತು ಮಾತಾಡಬೇಡಾ !!

ಶಾರದಾ— ಇದೇನು ಕಮಲಾ, ಕುಮಾರನ ಸಂಗಡ ನಾನ್‌ಕೋ ಆಪರೇಷನ್ ಹೂಡಿದೆ? ಹೀಗೆ ಅವನನ್ನು ಹಣ್ಣಿಗೆ ತಂದು ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ವಿಚಾರವಿರುವದೇನು ?

ಕುಮಾರ — ಮಾತಾ, ನನ್ನದಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವೆನು. ನೀವೀವರೂ ಸೇರಿ ನಮ್ಮ ಅವಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದಮಾಡಿಸಿರೆ ?

ರಮಾ — ನೋಡೆ, ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುವನಂತೆ ! ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಣಿಯಾಗೆ.

ಕುಮಾರ — ಅಲಿ ! ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಂದದ ಕಲಮುಗಳನ್ನು ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವೆನು. ನನ್ನ ಮತ್ತು ಕಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋ-ಆಪರೇಷನ್ ಉಂಟಾದರೆ ಸಾಕು !

ಶಾರದೆ— ಹೇಗೆ ಕಮಲಾ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಕಮಲಾ — ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ. (ಓಡುವಳು)

ರಮಾ — ನಡೆ ಮಾತಾ. ಮೈತೊಳೆದುಕೊ. ಊಟವನ್ನು ಮಾಡು. ಹೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪದ್ಮನಾಭನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬರಬಹುದು. ನಡೆಯಿರಿ. (ಹೋಗುವರು. ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ)

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹನವಾಗುವದೋ ಕಾಣೆ ! ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಹೊಲಿಸುವುದಾದರೇನು ಸ್ವಾಮಿ ! ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೆಷ್ಟೆಂದು ಕೊಡಬೇಕು ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಇದೇನು ಸಾಗಾಭಟ್ಟೆ! ಅಂದು ನೀವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಸ್ವಾಜೀ ಮಾಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿದಾಗ್ಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ವಿಚಾರವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುವವು ?

ಸಾಗಾಭಟ್ಟೆ— ಸ್ವಾಮಿ, ಹಿರಣ್ಯಾರ್ಥಾಚಾರ್ಯರೆ, ತತ್ವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅನ್ನಿ. ಆದರೆ ಆಚರಿಸುವವೆಂದರೆನು ಸ್ವಾಮಿ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು.

ಸಾಗಾಭಟ್ಟೆ — ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ನಿರಾಂತಕವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವಿರನ್ನಿ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಅನುಮತಿಸಬಹುದು ! ನಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯ ಖಂಡಿಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲನೇಕ ಮಡುಗಡು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೇ ಇದ್ದಾರೆ.

ಸಾಗಾಭಟ್ಟೆ— ತಾಳೆ ! ತಾಳೆ !! ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಬಣ್ಣ ತಿಳಿಯುವದು.

ಹಿರಣ್ಯ— ಎನಾಗುವದು ? ಏನು ಬಹಿಷ್ಕಾರಹಾಕುವೆನ್ನವಿರಾ ? ಛೇ ! ಹಾಗೆ ಯಾವ ಮತದ ಗುರುಗಳೂ ಆ ಮನೆಗೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹಾಗವರು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಅಂತೆ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನರಾದರೂ ಕಾಲಸೂನುನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವರು !

ಸಾಗಾಭಟ್ಟೆ— ಇದೇನೋ ಸ್ವಾಮಿ ನೆನಪಿನುಂಗಿದಂತಾಗುವದು.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಪೋರ— (ಹಿರಣ್ಯಾರ್ಥಾಚಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಂಜೀಪುರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು) ಬುದ್ಧಿ, ಈ ಹಂಜೆಯು ಚೂವಾರದ ನೂಲು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಹು ಉತ್ತಮವಿದೆಯಂತೆ. ತಮಗೆ ಕೊಡುವವಕ್ಕಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಗಾ— ಎಲಾ, ನೀನು ಮಜ್ಜಿಗಾರ ಹನುಮನ ಮಗನಲ್ಲವೇನೊ ?

ಅ. ಪೋ — ಅಹುದು ಬುದ್ಧಿ.

ಸಾಗಾ— ಆಚಾರ್ಯರೆ, ನೀವು ಒಳ್ಳೆ ಎದೆಗಾರರು. ಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮಡಿ ಮಾಡುವಿರಿ. ಬಿಟ್ಟರೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಬಿಡುವಿರಿ.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಹಿರಣ್ಯ— ಇದೊಂದು ನಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿ. ಅದಕ್ಕೇನು ? ಅದಿರಲಿ ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ— ನಿಮ್ಮ ಭಗೀರಥನ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವಿರಿ ? ಅವನು ಖಾದೀಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಲ್ಲವೆ ?

ನಾಗಾ— ಏನೋ ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ಈಗಿನ ಮನ್ವಂತರವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನಂತೂ ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಹಾಗೆ ದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನಡೆಯುವದೋ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿದವರು ಹೋಗುವದೊಳಿತೆ ? “ ಮಹಾಜನೋ ಯೇನ ಗತಸ್ಸ ಪಂಥಾ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ ?

ನಾಗಾ— ಅಂತೂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ, ಮುಪ್ಪಿನವರಾದ ನಿಮಗೆ ಸಹ ಈ ಚಳವಳಿಗಾರರ ಗಾಳಿಯು ತಗಲಿತನ್ನಿ !

ಹಿರಣ್ಯ— ನಮಗೊಬ್ಬರಿಗೇಕೆ ? ತಮ್ಮನ್ನೇನದು ಬಿಡುವದೆಂದು ತಿಳಿಯುವಿರೋ ? ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ತಾವೇನು ಮಾಡುವಿರಿ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವದಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕು. ಅದು ಬೇಡವಾದರೆ ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹಿಮಾಲಯಪರ್ವತ ಸೇರಬೇಕು.

ನಾಗಾ— ಅದಾಯಿತು ಅಚಾರ್ಯರೇ ! ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸುದ್ದಿಯು ಎದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲಾ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದೇನು ಮತ್ತೆ ?

ನಾಗಾ— ತಾವು ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಆ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ ಮಾತಾಬಾಯಿಯ ಮಗನಾದ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವಿರಂತೆ ! ಅಹುದೋ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ನಾನೇನು ಇನ್ನೂ ಆ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.....

ನಾಗಾ— ಅಂತೂ ಕೊಡುವಿರಿ ?

ಹಿರಣ್ಯ—ಅದನ್ನೀಗಲೆ ಹೇಳಲಾರೆ !

ನಾಗಾ— ಸ್ವಾಮಿ, ಆ ಸಂಭಂಧವನ್ನು ನಾನಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಕಲೆಯಗೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೋಡಿ, ಈಗಲೇ ಹೇಳಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಸ ಕಸಿಯುಂಟಾಗಬಾರದು. ಕಮಲೆಯು ತಮಗೆ ಮಗನ ಮಗಳಾದರೆ ನನ್ನ ಮಗಳ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮದಷ್ಟು ಸತ್ಕೆಯೋ ಅಷ್ಟು ನನ್ನ ದಾದರೂ ಇದೆ. ಮೊದಲು ನಾನು ತಮ್ಮ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಯಲ್ಲಾ. ಏನೋ ತಾವು ಶಿಷ್ಯರೂ ಸಂಭಾವಿತರೂ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಬಾಲಮಿತ್ರರೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ್ಮ— ಏನು ಏನು, ಮಾವಂದಿರೇ, ಒಳ್ಳೇ ಫೋರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿರು ವಿರಿ? ಅಪ್ಪಾ, ಏನು ಸಮಾಚಾರ, ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾವಂದಿರ ಮಿತ್ರತ್ವವು ಕೇವಲ ಆದರ್ಶವಾದದ್ದಲ್ಲವೇ? ಹೀಗಿರಲು ಇಲ್ಲಾರು ಭೇದನೀತಿಯ ಮರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರು ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಇದೋ, ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕುಮಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಲ್ಲಾ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಷ್ಟು ರೇಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪದ್ಮ— ಮಾವಂದಿರೇ, ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ಕೇವಲ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತಾವು ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡಿ. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ರೌಂಡ ಟೇಬಲ್ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಪಾಸುಮಾಡಿ ಕೊಂಡಮೇಲೆ ನಮಗದನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಗಾ— ನನ್ನ ಮಗಳು ಇದಕ್ಕೊಂದೂ ಒಪ್ಪತಕ್ಕವಳಲ್ಲಾ !

ಪದ್ಮ— ಅಷ್ಟೇಕೆ ತೊಂದರೆ ? ಅವಳನ್ನೇ ಕರೆದು ಕೇಳಿದರಾಯಿತು. ರಾಧಾ! ರಾಧಾ ! ಹೀಗೆ ಬಾ. ಮಾವನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ನಾಗಾ— (ಸ್ವಗತ) ಈ ಇಸಮುಗಳು ಒಳ್ಳೇ ತೈಯ್ಯಾರಾಗಿವೆ ! ನಿರ್ಭಯ ವಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೆಸರುಗೊಂಡೇ ಕರೆಯುವನಲ್ಲಾ !

ಪದ್ಮ— ರಾಧಾ ! ಬಾ. ಎಂಕು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೇ ? (ಕಮಲಾ ಒಡಿಬರುವಳು)

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಕಮಲಾ—(ನೂಲುವಹಂಜೀ ಸಮೇತಳಾಗಿ) ಅಪ್ಪ! ಉಪ್ಪಿನನ್ನು ಕರೆದಿಯಾ !
ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಾ ಅವ್ವಾ ಎಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ನೀರು ಸೇರುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ಪದ್ಮ— ನನಗೇನವರ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಜ್ಜಯ್ಯನು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಕಮಲಾ— ಏನು ? ನಾಗಜ್ಜನೇ ?

ನಾಗಾ— (ಅಕ್ಕಸದಿಂದ) ಅಹುದು ನಾಗಜ್ಜನೇ ; ಕರೆ ಅವರನ್ನು ಹೀಗೆ.

ಕಮಲಾ— ಆಗಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವೆನು. ಅಜ್ಜಾ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿವೆ. ಕಣ್ಣು ಬೇನೆ ಬಂದಿರುವದೇನು ?

ನಾಗಾ— ಸುಮ್ಮನೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬಾರವೇ ? ಹರಟೆ ಗೂಳಿ ! (ಹೋಗುವಳು) ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೇ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳಾಗುವ ತನಕ ಇವಳ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿ ಬಾವುಗ ಮೀರಿದಂತಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಮ— ಅದು ನಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವ ಭಗೀರಥನು ಒಡಂಬಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇವಳ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಇಂದಿಗೆ ಮೂರು ವರುಷಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಕ್ಕನ ಮಗಳನ್ನು ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ರಾಗಮಾಡಿದ್ದ ಕ್ಕೇನೇ ಆ ವಿಚಾರವು ನಿಂತು ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೇ ? ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಘಯು ನಿರಾಶೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನ ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿಸ ಳ್ಲವೆ ? ನೀವು ಸಹ ಮಗನಿಗೆ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆ ಳಲಿಲ್ಲ ! ಕಾಲೇಜ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತಾವನಾದರೋರ್ವ ವಿವು ವಡದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಜೀಗನ ಬೇಟೆಯಾಡತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತೋ ಏನೋ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ? ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು !

(ಕಮಲಾ ರಾಧಾಬಾಯಿ ರಮಾಬಾಯಿಯವರು ಬರುವರು)

ರಾಧಾ— ಏನಪ್ಪಾ, ಕರೆದಿಯಂತೆ. ಸುದ್ದಿಯೇನು ?

ನಾಗಾ — ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಆ ಮಾತಾಬಾಯಿಯ ಮಗನಾದ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಂತೆ ! ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆಯೇನು ಹೀಗೆ ಬೀದಿ ಪೋರನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ? ಅವನ ಕುಲವೇನೋ? ಗೋತ್ರವಾವದೋ? ಏನು ಹೀಗೆ ಅಸಡ್ಡೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ?

ರಮಾಬಾಯಿ — ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ, ' ಹೀಗೇನು ಹೇಳುವಿರಿ ? ಆ ಮಾತಾಬಾಯಿಯು ಪವಿತ್ರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದವಳೆಂದು ಆ ದಿನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಹೋದಾಗ್ಯೆ ಅಪ್ಪಾಜೀ ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರೇನು ?

ನಾಗಾ — ನಾನೇನದನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಿರಬಹುದು, ಹುಟ್ಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ! ಆದರೆ ಆ ವೈಶ್ಯನಾದ ಅಪ್ಪಾಜೀ ಮಹಾತ್ಮನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಇವರ ಕುಲವೆಲ್ಲಗಳಿವೆಯಿತು ?

ರಾಧಾ — ಅಪ್ಪಾ, ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ನೋಡು, ಶುದ್ಧ ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೋದ ದಿಸಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಸಹ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆಲ್ಲವೇ ? ಕೊನೆಯ ದಿನ ಮಹಾಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ವನಭೋಜನಮಾಡಿರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೇ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳದು, ಮತ್ತೊಂದು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳದು. ಶಾಕಾಹಾರಿ ಪಂಗಡದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭೋಜನ ಪಂಕ್ತಿಯ ದೃಶ್ಯವು ಬಹು ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸರೋಜಿನೀ ದೇವಿಯವರು ಮತ್ತು ಚೆನ್ನೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಕುಮಲಾಬಾಯಿಯವರು ನನ್ನ ಹತ್ತರದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆಚಾರ್ಯರ ಹತ್ತರ ಯಾರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಕೇಳಿ !!

ಎಲ್ಲರೂ — ಯಾರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು ?

ಪದ್ಮನಾಭ — ಮಂಗಳೂರ ಕಾರ್ನಾಡ ಸದಾಶಿವರಾಯರು, ನೆಹರು ಜವಾಹರಲಾಲ್‌ರು ಎಲ್ಲಭೇಳಿಯ ಪಟೇಲ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಮಂಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮ ! ಗೋತ್ರವೆಂದರೆ ಶಾಕಾಹಾರಿ ಗೋತ್ರ. ಹೀಗೆಯೇ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಹಿರಣ್ಯ— ಕೇಳಿದಿರಾ, ಸ್ವಾಮಿ ನಾಗಾಭಟ್ಟರಿ? ಮುಂದೆ? ಮುಂದೇನೂ; ಅದೆ!

ಕಮಲಾ— ನಾಗಜ್ಞಾ! ಹಿಂದುಸ್ಥಾನೀ ಸೇವಾದಲದವರಂತೂ, ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಅವರು ಮನುಷ್ಯರ ಜಾತಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾಂತೆ! ಬೇಕಾದರೆ ಸಾಣೆಕಟ್ಟಿಯ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೋದ ವರನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡು!

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ನಾನೇತಕ್ಕೆ ಕೇಳಬೋಗಲಿ? ಬೇಕಾದರೆ ನೀವೇ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಏನು ರಾಧಾ, ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂದು ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಂತಾಯಿತು?

ರಾಧಾ— ಅಪ್ಪಾ, ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರಳು. ಅವಳನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡರಾಯಿತು.

ನಾಗಾ— ಅಂ! ಅದಕ್ಕೇನು ತಿಳಿಯುವದು?

ಕಮಲಾ— ಇದೇನಜ್ಞಾ? ಇದಕ್ಕೇನು ತಿಳಿಯುವದೆಂದು, ನನ್ನ ಸಲು ವಾಗಿ ನಪುಂಸಕ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ? ನಿನಗೆ ವೈಯ್ಯಾಕರಣಿಯೆಂದು ಜನರು ಹೇಳುವರಲ್ಲವೇ?

ಹಿರಣ್ಯ— ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ, ನಾನಾಭಟ್ಟರಿ! ಮುಂದೇನೂ ಅದೆ!

ನಾಗಾ— ಅಲಲಲ! ಎಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತೆಯಾಗಿರುವೆ ಕಮ್ಮೇ! ಇನ್ನೂ ತುಟಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಾಲು ಆರಿಲ್ಲ!

ಕಮಲಾ— (ಒಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಹಾಲು ಕುಡಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಒರಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ?

ನಾಗಾ— ಕಮಲೆ, ನೀನಾ ಕುಮಾರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಿಯಾ?

ಕಮಲಾ— ಮದುವೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಾದರೆ ಅವನಗೂಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಇಲ್ಲವೆ, ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಕುಮಾರಿ ದೀರಾ ಬೇಸಕಂತೆ ಹಾಗೇ ಇರುವೆನು.

ರಮಾಬಾಯಿ— ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ, ಯಾವದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಿರಿ?

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ಅಲ್ಲ, ರಮಾಬಾಯಿಯವರೇ, ವರನ ಕುಲಶೀಲಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ?

ಪದ್ಮ— ಶೀಲವಂತೂ ಚನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಕಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕುಲದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಮಹಾತ್ಮರು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿರುವರಂತಲ್ಲ! ಆಯಿತು ಮತ್ತೇನು ?

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ಹೇಳಿದರೆ ? ಆತನ ಹೇಳಿಕೆಯೆಂದರೇನು ವೇದವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ !

ಪದ್ಮ— ವರ್ತಮಾನಕಾಲದವರಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ ನಂಬುತ್ತೇವೆ !

ರಾಧಾ— ಅಪ್ಪಾ, ನೀವಾದರೂ ಅಷ್ಟು ಹಟೆ ತೊಡುವದೇಕೆ ? ಕೊಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರ್ತಾಗುವದಷ್ಟೆ ! ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡದಿದ್ದರಾಯಿತು. ಈ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನೀನಾದರೂ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವಿ ?

ನಾಗಾ— ಅವರು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು !

ಎಲ್ಲರೂ— ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ! ಮುಂದೆ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಹೇಳಿ, ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೇನೂ ಅಂದೆ !

ಕಮಲಾ— ಹೇಳು ನಾಗಜ್ಜಾ, ಮುಂದೇನು ? ನಮ್ಮ ಗೂಡ ಕೋಆಪರೇಷನ್ನವೋ, ಅಥವಾ ನಾನ್‌ಕೋಆಪರೇಷನ್ನವೋ? (ನಾಗಾಭಟ್ಟನು ಸುಮ್ಮನಿರುವನು) ಹಂ, ಸಾಯಿಲೆನ್ನ ಇಜ ಹಾಫ್ ಕನ್ಸೆಂಟ್ ! ನಾಗಜ್ಜನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು!

ನಾಗಾಭಟ್ಟ — ಏನೋ ಮಹಾರಾಯಾ ! ನೀವೆಲ್ಲಾ ತೊರೆದು ನಿಂತಿರುವಿರಿ. ನಮಗೇಕೆ ಬೇಕು ? ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವಿದ್ದರಾಯಿತು. (ಹೋಗುವರು)

ಪದ್ಮ— ಅಮ್ಮಾ, ಹಿಗ್ಗೆಕೆ ವೃಥಾ ಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ವೇಳೆಗಳೆಯುವದು ? ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ನೂಲು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ? ಈ ತಿಂಗಳಿನ ಕೊನೆಗೆ

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ನಾವು ಅಖಿಲಭಾರತ ಚರ್ಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ವಾರು ನೂಲು ಕಳು ಹಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿಲ್ಲವೆ ? ನಡೆಯಿರಿ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ ! ಮೇಲಾಗಿ ಇವತ್ತೇ ಸಂಜೆಯ ೫|| ಗಂಟೆಗೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಖಾದೀಭಕ್ತರಾದ ಹರಡೇಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರ ಉಪನ್ಯಾಸವು ಜಹಾಗೀರದಾರ ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತಕ್ಕಿದ್ದಿದೆ. ಆ ಸಭೆಯ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಈಗಲೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಡೆಯಿರಿ. (ಸಕಲರೂ ಹೋಗುವರು.)

(ಗುಡಸಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧವರಾಯನ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ತಾರದೆಯು ಮಾಡುವಂತೆ)

ಮಾಧವ— ಮಾತಾಬಾಯಿಯವರೇ, ನೀವೆಂತಹ ಪುಣ್ಯನಂತರು ! ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾಪನ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಯಾವ ರೋಗನಿವಾರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧನ್ವಂತರಿಗಳ ಕೈ ನಿಂತು ಹೋಗುವವೊ ಅಂತಹ ಮಹಾರೋಗದಿಂದ ಗಲಿತನಾದ ನನ್ನ ಅವಯವಗಳು ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಕರಪ್ರಶಾದಿಂದ ಚಿಗಿತವಲ್ಲವೆ ! ಯಾವ ರೋಗಿಯನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಸಹಾ ಮುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲವೊ, ಯಾವ ರೋಗಿಯನ್ನು ಅವನ ಆಪ್ತ ಇಷ್ಟ ಬಂಧುಬಳಗವೂ ಸಹ ದೂರ ಮಾಡುವದೊ ಅಂಥ ಮಹಾರೋಗಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಉಪಚರಿಸಿದಿರಲ್ಲವೆ ! ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಲಿ !

ತಾರದಾ— ರಾಯರೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು ಮನುಷ್ಯನ ಕರ್ತವ್ಯವು. ನೋಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಥ ಪಂಗು ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾದವರಿಗಂತೂ ಮೊದಲು ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ; ಅಸ್ವಾಜಿಯವರ ಜೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗವೇ ಈ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರೋಗಕ್ಕೆ ತಾರಕವಾದ ಔಷಧವಾಯಿತು !

ಮಾಧವ— ಬಾಯಿ, ನಾನು ಮಾಡಿದ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗವೇನು ? ಬಾಯಿಯವರೇ, ದಾಸ ನೆಹರು ಅಲಾಬೇ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು ಮಾಡಿದಂಥ ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗವೇ ? ಮಹಾರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಅಧಮ ತರಗತಿಯ ತ್ಯಾಗವಾಗಿದೆ. ಲದನ್ನಪ್ಪಾಜಿಯವರೇನೆಂಥು ಹೊಗಳಿದರೊ ಕಾಣೆ !

ಶಾರದಾ — ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದಾನವೇ ಆಗಲಿ, ಅದು ವರದ್ರ ನಾರಾಯಣನ ಸೇವೆಗೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಲ್ಲವೆ ?

ಮಾಧವ — ಬಾಯಿ, ತಮ್ಮಂಥ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗೂ ನೆಳಲು ಬಿದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ನಾನು ಈ ತರಹದ ಮಹಾರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದೆನೋ, ಹಾಗೆ ಮನಕ್ಕೆ ತಗಲಿದ ಮಹಾರೋಗದಿಂದ ಸಹ ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಶಾರದಾ — ಏನು ? ತಮಗೆ ಮನೋರೋಗವು ತಗಲಿಕೊಂಡಿತ್ತೆ ?

ಮಾಧವ — ಈ ತನುರೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆ ಮನೋರೋಗವು ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿತ್ತು. ಬಾಯಿ, ಏನು ಹೇಳಲಿ ? ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಪಾಪವು ಕೂಡಾ ಹೆದರಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು ! ಅಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಘೋರ ಕೃತ್ಯದಿಂದಂಟಾದ ದೃಶ್ಯವು (ಅಳುವನು) ಸದಾ ನನ್ನ ಕರಳುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದೆ ! ಆ ದೇವತೆಯನ್ನು, ಆ ನನ್ನ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದವಳನ್ನು, ಪರಿಪರಿಯ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಸಿಂದಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಪಿಶಾಚಿಯಾದ ನಾನು ಒದೆದು ಉರುಳಿಸಿದೆನು. ಮರ್ಮಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದದರಿಂದ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು, ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು, ಮೇದಿನಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿದಳು; ಭೋರಾಡಿ ಅತ್ತಳು; ಪಾಪಿಯಾದ ನನಗೆ ಕೊಳೆತು ಕೊಳೆತು ಸಾಯಿಯೆಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟಳು ! ಕೊನೆಗೆ ಈ ಕಠೋರವಾದ ಜಗದಲ್ಲಿ ಬಾಳುವದು ನಿರರ್ಥಕ ವೆಂದೆಣಿಸಿ ನಿದಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು !

ಶಾರದಾ — ರಾಯರೆ, ಗತಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ವ್ಯಸನಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಅದು ಕ್ಷೀಣವಾದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡದು. ಇನ್ನು ಶೇಷಾಯುಷ್ಯದ ಕಾರ್ಯಗಳಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಾಂತರಾಗಿರಿ !

ಮಾಧವ — ಬಾಯಿ, ಆ ನನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮ ಮಿತ್ರನೂ ದಯಾಳುವೂ, ವಿಶೇಷವೇನು ? — ಈ ಭೂಲೋಕದ ನಿಜವಾದ ದೇವಸಮನಾದ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಬಂದರೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಂಡ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾನಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು ! ರಾಕ್ಷಸ

ಸತ್ಯಸಂಕ್ಷಲ

ನಾದ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂಗಿಯು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ನನ್ನಿಂದ ತಾನು ಆಡಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತು ಆ ಸತ್ಪುರುಷನು ಮುಂದೆ ಮಹಾರೋಗಪೀಡಿತನಾದ ನನ್ನ ರೋಗನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಯತ್ನಪಟ್ಟನು !! ಆದರೆ, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶಾಪ, ಆ ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ಬಡವಿಯ ಶಾಪ, ಆ ನಿರ್ಮಲನಾರಿಯ ಶಾಪ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ !

ಶಾರದಾ— ರಾಯರೆ, ಅವಳು ತಮ್ಮ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳೆ ? ಪತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪತ್ನಿಯು ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಬಹುದೆ ?

ಮಾಧವ— ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ನಾನು ಪತಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ಸತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ದೇವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ! ನಾನವಳ ಮಾನಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ದ್ಯುಕ್ಕನಾದೆನು ! ಅವಳನ್ನು ವೈಭಿಚಾರಿಣಿಯರ ಪಂಚಾಯಲ್ಲಿ ಕೆಡೆನು ! ಅವಳು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಜಗವು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲವಳೆಷ್ಟು ಅಪಮಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತೋ ಕಾಣೆ ! ಮಾನವಂತಿಯಾದವಳು ಆ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಗಂಗಾಗರ್ಭವನ್ನು ಸೇರಿ ಪಾರಾದಳು ! ಬಾಯಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನಾನವಳ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದೆನು ! ಅಂತಹ ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪಿಶಾಚಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಡಿದ ನಾನು ಅವಳ ಶಾಪದಂತೆ ಕೊಳೆತು ಕೊಳೆತು ಸಾಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ! ಏತಕ್ಕೆ ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತಿರುವೆನು ? ನಾನು ನೆಟ್ಟಗಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದಾದರೂ ಏನು ?

ಶಾರದಾ— ರಾಯರೆ, ಈ ಸಂತಾಪಜನಕ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನೀವು ಬಿಡುವಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಪ್ರಕೃತಿಯು ಗುಣವಾದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ರಾಜ್ಞೆಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಆ ಪುಣ್ಯವತಿಯಾದ ಗತ ಸತಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ದರಿದ್ರನಾರಾಯಣ ಸೇವಾಮಗ್ನರಾಗಿ ಪಾಪಕ್ಷಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿರಂತೆ !

ಮಾಧವ— ಆಗಲಿ, ಬಾಯಿ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು !

೩ನೆಯ ಅಂಕ

ಶಾರದಾ— ಹೂಂ! ಏಳಿರಿ, ಚನ್ನಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ತಾಸು ಶುದ್ಧವಾದ ಹವೆಯಲ್ಲಿ ಆಡ್ಡಾಡಿ ಬನ್ನಿರಿ! (ಮಾಧವರಾಯ ಆಗಲಿಯೆಂದು ಹೋಗುವನು) ನನ್ನ ದೇವರ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಗುಣವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ! ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಬಲವು ಬಲವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಉಪಾಸ್ಯದೈವತವು ದಿನಾಲು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಆಶ್ರಮನಿವಾಸಿ ಪತಿತಪರಾವರ್ತಕ ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬಲವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನಿದೆ? (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ) ನನ್ನ ದೇವರು ಈ ದಿನ ಬಹು ವ್ಯಸನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ! ಸಂತಾಪಾತಿರೇಕದಿಂದ ಜೀವಕ್ಕೇನಾದರೂ ಅಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ಮನಕ್ಕೆ ಬಹು ಅನುಮಾನವಾಗುತ್ತಲಿದೆ! ಅಷ್ಟೇಕೆ ವಿಚಾರ? ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನಾನವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರಾಯಿತು!

(ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾದಿಲುಡುಪಿನ ಮನೋರಮೆ)

ಮನೋರಮೆ— ಇವತ್ತು ನನ್ನದೆಷ್ಟು ಗೌರವವಾಯಿತು! ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರರಾದ ತಪಸ್ವೀ ಹರಡೀಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರ ಉಪನ್ಯಾಸವು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಾಯಿತಲ್ಲವೆ! ಸಭೆಯ ಪ್ರವರ್ತಕರೊಳಗಿನವರಾದ ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರು ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದರು! ನಾನು ಆದರ್ಶವಿದುಷಿಯೆಂತೆ! ಸ್ವದೇಶ ಪ್ರೇಮವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿರುವದಂತೆ!! ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸುಪರಿಣಾಮವಾದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ವಿನಮ್ರವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಂತೆ!!! ನಾನು ಆಧುನಿಕ ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತೆ!— ಅತಿ ದರಿದ್ರನಾದ ಸತ್ಯವಾನನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಾಧ್ವಿಯು ಆ ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೆ, ಮಹಾರೋಗ ಹೀಡಿತನಾದ ಪತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರಲಸವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಇವಳೆಂದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗ ಸಭಾಮಂದಿರ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರತಾಡನಗಳ ಪ್ರಚಂಡ ಕೋಲಾಹಲವೆಷ್ಟು? ಅನುಮೋದಕರಾದ ಆ ಮಾತಾಬಾಯಿಯವರಂತೂ ನಾನು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸರೋಜಿನೀ ದೇವಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪುನಃ ಪ್ರಚಂಡ ಕರತಾಡನದ ಕಡಕಡಾಟವೇ!

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಇಂಥ ಅದರ್ಶ ನಾರೀರತ್ನಗಳಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ದೇಶೋದ್ಧಾರವಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು ! ಆಗ ಮತ್ತೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಕರತಾಡನಗಳ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಕೋಲಾಹಲ ! ಹೀಗೆ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂರ ಲಗು ಸೇರಿಸಿ ತಿರುವಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು ! ಆ ಕರತಾಡನ ಸ್ಫೋಟವಾದ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಶಿಡಿಲುಬಡಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು ! ಆಹಾಹಾ ! ಏನಾಮನೋಮಯ ಯಾತನೆಯ ಭೀಷಣ ಭಲ್ಲಾಘಾತ ! ಇವೆಲ್ಲ ಅಂತಃಸಂತಾಪಗಳನ್ನು ನಾನು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿದೆನೋ ನಾ ಕಾಣೆ ! ಅಂತೂ ಇಂತೂ ನನ್ನ ಮನೋವಿಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಗೋ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಉಪಕ್ರಮದ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆನು. ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಉಪನ್ಯಾಸ ನಡೆದಾಗ್ಗೆ ದೂರೆತ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧವಾದ ನನ್ನ ಮನಸನ್ನು ತುಸು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪಸಂಹಾರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದೆನು. ನನ್ನ ಉಪಸಂಹಾರದ ಭಾಷಣ ನಡೆದಾಗ್ಗೆ, ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ, ಆದರಯುಕ್ತ ಆಶಾಪೂರ್ಣ ನೋಟದಿಂದ ನನ್ನನ್ನೀಕ್ಷಿಸುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ಕಾರಂಜಿಯಾಗಿ ಪುಟಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿತ್ತು ! ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿದೆನೋ ತಿಳಿಯದು ! ಆಗ ಒಂದು ಮಹತ್ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾದೆನೆಂಬೊಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವು ನನಗೆ ಅಲ್ಪಮಾತ್ರ ಹೊಳೆದಂತಾಯಿತು ! ಆದರೆ- ಆದರೆ- ಇದೆಂಥ ಮೋಸ ಗಾರಿಕೆಯು ! ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ನನ್ನ ಜನ್ಮವೆಂತಹದು ? ಪಿಶಾಚಿಯದೋ ರಾಕ್ಷಸಿಯದೋ ? ಸಾವಿತ್ರೀ, ಸರೋಜಿನೀ, ಕಮಲಾದೇವಿ ಎಂದಲಾದ ದೇವತಾಸಮಾನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಈ ಜಗತ್ತು ನನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವದು ! ಇದೇನು ವಿಪರೀತ ? ಇಹಲೋಕ ಭೋಗಾ ದಿಗಳನ್ನು ಎಷಗಾಲಿನಿಂದೊದ್ದು ಕೇವಲ ಭಾರತೀಯ ಬಡಜನರ ಹಿತ ಕಾಣಿ ಬದ್ಧಕಂಕರಾರಾದ ತಪಸ್ವಿನಿಯರವರು ! ನನಗವರ ಸಾಮ್ಯವೆ ? (ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು) ನಾನು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ ; ಬೇನೆೆಯಿಂದ ನೆರಳುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಳ್ಳ ಸ್ವೈರಣಿ ! ದೇಶೋದ್ಧಾರಕಿ

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ಯರ ಈ ವೇಷಕ್ಕೆ ಅವಮಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅವರಾಧಿಯಾದ ನಾನು ಕುಟಿಲ ಮಾರ್ಗಾನುಸಾರಿಣಿ! ಸುವಿಚಾರಸದಾಚಾರಗಳ ಲೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಬರೇ ವೇಷಮಾತ್ರದಿಂದ ಜನರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣುಗ್ಗಿ ವೃಥಾ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ರಕ್ಕ ಜಾರಿಣಿ! ನನಗೀ ವೇಷವು ಸಲ್ಲದು, ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲದು. ನಾನು ಹೊಲತಿಯಾಗಿ ಬೀದಿಯನ್ನುಡುಗುತ್ತ ಹೊರಡಬೇಕು. ಆದರೆ, ಇಡೀ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲೀಕರಿಸುವ ಆ ಪುಣ್ಯವಂತರ ಸಾಮ್ಯವು, ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹೊಲಸನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ನನಗೆ ಸಲ್ಲುವದೆ? ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ಭಂಗಿಯು. ಛಿ-ಛಿ-ಛಿ, ಮಕ್ಕಳ ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಸಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ತೊಳೆಯುವ ತಾಯಿಯಂತಿರುವ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಚಿಯಂಥವರು ತಾವು ಪ್ರೇಷದಿಂದ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಕುಟಿಲ ಯಾದ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಿತು? ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಯಾರು? ನಾಯಿ. ಅಲ್ಲ! ನಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನವೆ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಗುಣವಿದೆ. ನಾನೋ, ನನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೈವತವಾದ ಪತಿಯೊಡನೆ ಪ್ರತಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ವಂಚಕಳು! ಹಾಗಾದರೆ, ನನಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಾವದು? ನನಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲಿ? ಪತಿಯನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವ ರಕ್ಕ ಜಾರಿಣಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲಿ? ಅವಳ ಮನೆಯಿಂದರೆ ನರಕ! ರಾರವ ನರಕ!!

ಭಗೀರಥ— (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಎಲ್ಲಿದೆ ಮನೋರಮೆ ನರಕ ?

ಮನೋರಮೆ— ಎಲ್ಲಿದೆ? ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮನದಲ್ಲಿದೆ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇರುವ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿದೆ! ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಮ್ಮಿಲನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಅಸಹ್ಯವಾದ ದುರ್ಗಂಧವೇಳುತ್ತದೆ! ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೂಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಲೋಕವು ದಾನವರ ಪಾಲಾಯಿತು; ದಾನವೀದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು! ಈ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾರು? ನನ್ನಂಥ ನಾರಿ, ನಿನ್ನಂಥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ! (ಅವನಿಡಗ ತಟ್ಟುವಳು)

ಭಗೀರ— (ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು) ಅಹಹಾ! ಈ ಕೋಮಲ ಕೈಗಳ ಪೆಟ್ಟು ಮನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು! ಮನೋರಮೆ. ಇಂದು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ನಾನು ನಿನ್ನ ಅತಿಶಯ ಮೋಹಕಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ
ಲಿದ್ದೇನೆ! ಉಪಾಸಕನು ದೇವರನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಹೇಗೆ
ಆನಂದಪಡುವನೋ, ಹಾಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅನೇಕ ಭಾವಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾದ ಈ
ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ನೋಡಿ ಪುಲಕಿತಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ! ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಶೃಂಗಾರಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ನಿನ್ನಾಲಿಂಗನದಿಂದ ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಸರಪಟ್ಟ
ಮನಕ್ಕೆ ಈ ದಿನದ ನಿನ್ನೀ ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ಪರಿಷ್ಕರಣದಿಂದ ಅದಾವ ಬಗೆಯ
ಆನಂದವುಂಟಾಗುವದೋ ನೋಡುವೆ. (ಆಪ್ತವ.)

ಮನೋ— (ಅವನನ್ನು ಒದೆದು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿ) ಹೇಗಿದೆ, ಈ ದಿನದ
ಆನಂದಾನುಭವ ?

ಭಗೀರ— ನಿಷ್ಕಂದೇಹವಾಗಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಆನಂದದ ಸಂದರ್ಭವೆ! ಅಂತೇ
ಮಹಾಕವಿಗಳು ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು “ ಲಂಬಕುಚಾಲಿಂಗನತೋ ಲಿಕುಚ
ಕುಚಾಯಾಃ ಪಾದತಾಡನಂ ಶ್ರೇಯಃ ” ಎಂದು ಒಳ್ಳೆ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ
ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮನೋ— ಕಾಮಾಂಧ ರಾಕ್ಷಸಾ, ನೀನಿಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು. ಸನಗೆ
ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವೂ ಬೇಡಾಗಿದೆ.

ಭಗೀರ-- (ಸ್ವಗತ) ಈ ದಿನದ ಇವಳ ಬಣ್ಣವೇ ಏಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ.
ಇಂದಿನ ಸಭೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇನಾದರೂ ಆಗಿರಬಹುದೆ ? — (ಪ್ರಕಾಶ)
ಮನೋರಮೆ, ಪ್ರಿಯೆ, ಮನೋರಮೆ !

ಮನೋ— ಸಾಕುಮಾಡು ! ತಿರುಗಿ ನನ್ನ ಹೆಸರಿತ್ತಬೇಡಾ !

ಭಗೀರ— ಏತಕ್ಕೆ ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಕುಪಿತಳಾದೆ ? ನನ್ನಿಂದೇ
ನಪರಾಧವಾಗಿದೆ ? ಪ್ರಿಯೆ, ಮೋಹಿನೀ.

ಮನೋ— ನಿರ್ಲಜ್ಜಾ, “ ಪ್ರಿಯೆ, ಮೋಹಿನೀ, ” ಪರಾಂಗನೆಗೆ ಪ್ರಿಯೆ
ಮೋಹಿನೀ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ !!

ಭಗೀ— ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೋಪಬೀಡ ಮನೋರಮೆ. ಉಭಯರೂ ಒಂದೇ ವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹೇಗೆ ನನಗೆ ಪರಾಂಗನೆಗೆ ಪ್ರಿಯೆ ಮೋಹಿನೀಯೆನ್ನುವ ರೂಢಿಯಾಗದೆಯೋ • ಹಾಗೆಯೇ ನಿನಗೆ ಪರಪುರುಷನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಾ ನೋಹ ನಾಂಗಾ ಎನ್ನುವ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರಲು ಯಾರನ್ನು ಯಾರು ನಿಂದಿಸುವದು!

ಮನೋ— ಜನ್ಮವಿರುವತನಕ ನಾನಿನ್ನು ಮೇಲೆ ಪರಪುರುಷನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ !

ಭಗೀ— ಪರಪುರುಷನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲೇ ಬೇಡಾ ! ಸ್ವಪುರುಷ ನಾದ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡು !

ಮನೋ— ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಟು ಹೋಗು.

ಭಗೀ— ಮನೋರಮೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಂಭಕೊಚ್ಚಬೇಡಾ. ನಿನಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಈವರೆಗೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೋ ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮನೋರಮೆಯು ಬೀದಿಯ ಬಸವೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಡಂಗುರ ಹೊಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೇನು !

ಮನೋ— ಹಾಗೆಮಾಡಿದರೆ ತುರಂಗದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚೇನು !

ಭಗೀ— ಹೊ ಹೋ ! ಹೀಗೋ ! ತಾಳು ತಾಳು !! ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಾವಿರಾರು ಬಣ್ಣದ ಪಟಗಳನ್ನು ರವಿವರ್ಮಾ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿ ತರಿಸುವೆನು. ಆ ಮೇಲೆ ಬಾಜಾರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಷ್ಟು ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡಿಸುವೆನು. ಚಿತ್ರದಡಿಯಲ್ಲಿ “ಭಗೀರಥ-ಮನೋರಮಾ”ಯೆಂದು ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಚಿಂತಿಸಬೇಡಾ.

ಮನೋರಮೆ — ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ದೇವರಾಣಿಯಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಪಾಪದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದಿದೆ. ನೀನಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವವಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ! ಚಿಂತಿಸಬೇಡು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಒಂದು ಸಾರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗಿರುವೆಂಬುದು. ಭಗೀರಥಾ, ನಿನಗಾದರೂ ಇಂದು ನಾನು ಇದೇ ಹೇಳತಕ್ಕವಳಿದ್ದೇನು. ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಅಡಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಂತೆ ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೂಂ, ಪ್ರಾರಂಭಿಸು ! ಭಗೀರಥಾ ಪ್ರಾರಂಭಿಸು ! ಪಾವನಮುಕ್ತರಾದಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಸಾಯುವತನಕ ಸುನಿಚಾರದಿಂದಿದ್ದ ಲೋಕಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ! ಭಾರತಮಾತೆಯ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಂಧಿಯು ಬಂದಿದೆ ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೂಂ, ಹೇಳು ತೀವ್ರ, ಜಗವೇ ನಾನು ಮನೋರಮೆಯ ಜಾರನೆಂದು ! ನಾನಾದರೂ ಭಗೀರಥನ ಜಾರಿಣಿಯೆಂದು ಹೇಳೇ ಬಿಡುವೆನು ! ಅಬಾಲಾಪೃಥ್ವಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಉಗುಳುವರು; ಉಗುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾ ! ಬೈಯ್ಯುವರು; ಬೈಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾ ! ಯಾರಾದರೂ ಹೊಡೆಯಲುಡುತ್ತಾರಾದರೆ ಮೈ ಹುಳಿಯುವಂತೆ ಅವರಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಾ ! ಮೇಲೆ ಹೊಲಸನ್ನುಗ್ಗಲು ಬಂದರೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವಾ ! ಹೂಂ, ತಡವೇಕೆ ಮಾಡುವಿ ? ಶುಭಸ್ಥ ತೀಘ್ರಂ; ಲೋಕವೇ ನಾನು ಜಾರಣಿ; ಭಗೀರಥನ ಜಾರಿಣಿ ! (ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಗೀರಥ ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯುವನು)

ಮಾಧವ—(ನೋಡಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು) “ನಾನು ಭಗೀರಥನ ಜಾರಿಣಿ”!!ಯಾರು? ಮನೋರಮೆಯು ಭಗೀರಥನ ಜಾರಿಣಿ ! ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ನಾಟಕವು ?

ಮನೋ — ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ತಡೆಯುವಿ ? ಬಿಡು ಹೀಗೆ ತಡೆಯಬೇಡಾ ! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನಾಡಿ ಕಳೆಯುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವಳು !

ಭಗೀರಥ— ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾಪಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗದೆ ಲೋಕವು ತೀರಸ್ವಾರದಿಂದ ಛೇ, ಥೂ, ಎಂದು ಉಗುಳುವದು.

ಮನೋ— ಅದೇ ಶಿಕ್ಷೆಯು ! ಆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸದೆ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲ ! ಮೊದಲು ನನ್ನ ದೇವರಿಗೆ ನಾನು ಭಗೀರಥನ ಜಾರಿಣಿಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವಳು.

ಭಗೀರಥ— ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕುವನು !

ಮನೋ— ನನ್ನ ಹಣೇಬರಹದಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯವಿದೆಯೆ ? ದೇವರಿಂದ ಮೃತಿ
ಯನ್ನೂ ಹೊಂದುವ ಪುಣ್ಯವು ನನ್ನ ಹಣೇಬರಹದಲ್ಲಿಯೆ ? ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು
ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು. ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಆ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವೆನು !
(ಹೋಗಲುಪಕ್ರಮ)

ಭಗೀರಥ— (ಅವಳ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು) ಸ್ವಲ್ಪ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿ
ಬಾಡದೆ ?

ಮನೋ— ಈ ವರೆಗೂ ಕೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿದೆ ! ಚಾಂಡಾಲಾ, ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ
ನೀನು ನನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಬಳಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಕೇವಲ
ಆತನ ಹಿತಚಿಂತಕನೆನ್ನುವಂತೆ ಅವನ ನೆರಳಿನ ಹಾಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಜತೆ
ಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಸ್ವಲ್ಪದರೂ ಆತನು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ
ಪಡಬಾರದೆನ್ನುವದಕ್ಕೆ ನನಗೆ 'ಆತ್ಮಿಗೆ, ಅತ್ತಿಗೆ' ಯೆನ್ನವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡೆಯಲ್ಲವೆ ? ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಮೇಲೆ ಈ
ದೇಶಭಕ್ತನ ಪೀಷವನ್ನು ಹಾಕಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ನರಪಿಶಾಚಾ, ಅಂದು ನೀನು ನನ್ನ
ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದಾಗ್ಗೆ ನನ್ನ ದೇವರು, (ಅಕುತ್ಸ) ಮಹಾರೋಗದಿಂದ ಪರವಶ
ವಾದ ನನ್ನ ದೇವರು, ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಾಗ್ಗೆ ಈ ದೇಶೀ ಬಳೆಗಳನ್ನಿಡುವ ನೆನವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೃಷ್ಣಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಭಾವಿತನದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದೆ !
ಅದನ್ನು ನನ್ನ ದೇವನು ನಂಬಿದನು ! ನನ್ನ ಮನೋರಮೆಯು ದೇಶೀ ಕಂಕಣಗ
ಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳೆಂದು ಆನಂದಪಟ್ಟನು ! ಅದೇ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ದೇಕುತ್ಸ ದೇಕುತ್ಸ
ತನ್ನ ದೇಸಿಕೆಯಾದ ಹಾಸಿಕೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದನು ! ಆ ಮೇಲೆ ನೀನು—ಆ ಮೇಲೆ
ನೀನೇನು ಮಾಡಿದೆ ? ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ ! ವಿಕಾರ
ಮತ್ತಳಾದ ನನ್ನ ಚುಂಬನವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಂಡೆ ! ಚಾಂಡಾಲಾ,
ನನ್ನಂಥ ಭಗಿನೀವರ್ಗವನ್ನು ನಿನ್ನಂಥ ನರಪಿಶಾಚಿಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದಿಳಿಸುವದ
ಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಡಂಗುರವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವೆನು ! ಪ್ರಪಂಚದ
ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿಕಾರವಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನಿರಿಸುವೆನು !

ಭಗೀರಥ— ಮನೋರಮೆ, ಹೇಗೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪಾಪಕ್ಷಾಲನೆಯನ್ನು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು ! ಬೆಳಗಾಗುವತನಕ ತಡೆ. ನಾಳೆಗೆ ಬರೇ ಊರ ಮಟ್ಟಿಗೇಕೆ ? ದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಡಂಗುರವನ್ನು ಸಾರು. ತಿರುಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ ! ಆದರೆ—

ಮನೋ— ‘ಆದರೆ’ಯೆಂದು ನಿಲ್ಲುವಿಯೇಕೆ ? ಹೇಳುವದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳು !

ಭಗೀರಥ— ಇದೋ, ಹೇಗೋ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಡಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವಿ. ಹತ್ತರಗೂಡ ಹನ್ನೊಂದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಇದೊಂದುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವ ತನಕ ನಾವು ನೀವು ಯಥೇಚ್ಛ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಹರಣ ಮಾಡುವಾ ! ಇದೋ ಈ ದಿನದ ನಮ್ಮ ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯು ಬಹು ಸರಸವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಈ ರಸವನ್ನೂ ತಂದಿದ್ದೇನೆ ! ಹೂಂ ಬಾ, ತೀವ್ರ !

(ಅವಳನ್ನಾಳಿಂಗಿಸಲು ಹೋಗುವನು. ಮನೋರಮೆಯು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾಕಾಗೆ ಹೊಡೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಾರದೆಯು ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯುವಳು ! ಒಂದೆಡೆ ಮಾಧವ ರಾಯರು ಈ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಪ್ರಕಟರಾಗುವರು.)

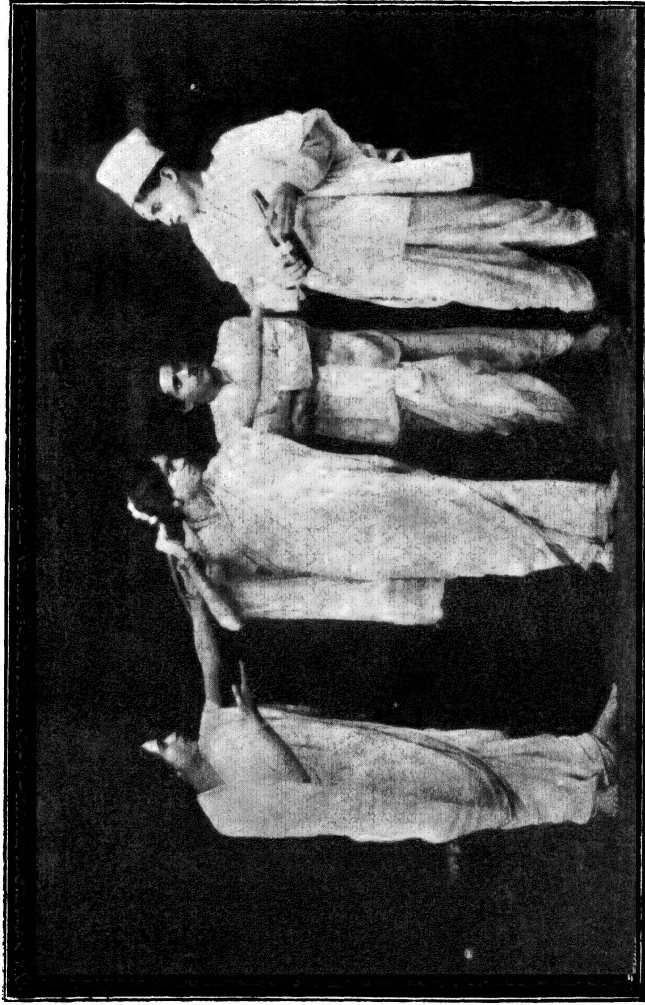
ಶಾರದಾ— ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯವರೆ, ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ ! ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದೇಕೆ ? ಎತ್ತಾದರೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯಂತೆ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ! ಜಾರ ಚೋರ ಕರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸಿರುವದೇ ಅದರ ಜೀವನದ ಗುರಿಯಾಗಿರಬಹುದು ! ತನ್ನ ಕೇತು ಸಾಧನೆಗಾಗಿ, ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಅದು ಹೇಗೆ ದೇಶಭಕ್ತನ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡಿದೆ ?

ಮಾಧವ— ಎಲೋ, ರಾಕ್ಷಸಾ ಭಗೀರಥಾ !

ಶಾರದಾ— ರಾಯರೆ, ಬೈಯ್ಯುವದು ಸಹ ಅದಕ್ಕೆ ಗೌರವವೆ ! ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅದೂ ಬೇಡಾ ! ಎಲೋ ಹೋಗು ಹೋಗು ! ಯಾರಿಗೂ ಮೋರೆ ತೋರಿಸ ಬೇಡಾ !

ಮನೋರ— (ಮಾಧವರಾಯರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು) ರಾಯರೇ,

•
అరచదా: మనోరమా. మనోరమా. మనోరమా. భగీరథ.

అరచదా: — మనోరమామాయంవరే, జ్యోతి, బిడి

೨ನೆಯ ಅಂಕ

ಶಾರದಾ— ಬಾಯಿ, ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚಾರವು ಬೇಡ.

ಮನೋರ— ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನಂಥ ಮೋಸಗಾರ ಜಾರಣಿಗೆ ತಾರಕವಾದ ಮಾರ್ಗವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಬಾರದೇ ? ರಾಯರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗಡಿಗೆಯಾದೆ.

ಮಾಧವ — ಮನೋರಮೆ ? (ಕಣ್ಣೀರ: ಸುರಿಸುವನು)

ಮನೋರ— ರಾಯರೆ, ಗೃಹಣೀಪದದಿಂದ ಚ್ಯುತಳಾದ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ತಾವು ಸ್ವಲ್ಪವರೂ ನೋಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ! ನಾನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳು ! ನನಗಾವ ಬಂಧನಗಳೂ ಬಿಡುಗಡೆ. ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಲ ಮಾನವ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಣಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನಂಥ ನಾರಿ ಮತ್ತು ಇವನಂಥ ನರರೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು !

ಮಾಧವ— ಮನೋರಮೆ,

ಮನೋರ— ಅದು ತಮ್ಮ ಗೃಹಿಣಿಯ ಹೆಸರು; ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವತ್ತಿಯ ಹೆಸರು. ನನ್ನನ್ನು ದಾಸಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯೆಯೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ! ಆಗಲಿ, ಬರುವೆನು !

ಶಾರದಾ— ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲಿ—

ಮನೋರ— ಹಾಂ, ಮುಟ್ಟಬೇಡಿ ! ನಾನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯೆ. ನನ್ನಂಥವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಮೈಲಿಗೆಯು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ! ಹಾದಿ ಬಿಡಿ; ನಾನು ಹೋಗಿ ಬಿಡುವೆನು !

ಶಾರದಾ— ಎತ್ತ ಹೋಗುವಿರಿ ? ಏನು ಮಾಡುವಿರಿ ?

ಮನೋರ— ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹಳ ಇವೆ ! ನಾನು ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಮನಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಅಂಥವರಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಹೊರದೂಡಬೇಕು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು ! ಜಾರ, ಚೋರ ಮೊದಲಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ವಂಥ ನಾರೀನರರ ಸಂಘವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾಪಿಸುವೆನು.

ಇಬ್ಬರು— ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ?

ಮನೋ— ಬಹು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ಈ ವರೆಗೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವ ಮಾಹಾತ್ಮರಂಥ ಮಹಾ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ ? ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು ! ಆ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜಮೊಳಗಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಗುವದು, ಹಂಗಿರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು, ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಲ್ಲವೆ ? ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಾರು ? ಅಸೇಕ್ಷೆ ಪಟ್ಟು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾದ ನಮ್ಮಂಥವರಲ್ಲವೆ ? ನಮ್ಮಂಥ ನಿಜವಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೇ ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಹೋಗುವೆನು. ಎಲೋ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ! ಏಳು, ಏಳು ; ಮನೆ ಹೊರಬೀಳು ! ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲಿ ಬಳಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡೆ ನೆಂದರೆ, ಅದೇ ಕ್ಷಣವೇ ಊರ ಮುಂದಿನ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಗಿದುಬಿಟ್ಟೇನು ! ದೇವನೇ, ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸವಿದ್ದಾಗ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ತಿಪ್ಪೆ ಕಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪೃಶ್ಯಮಾಡುವೆನು ! (ಸರನೆ ಹೋಗುವಳು)

ಶಾರದಾ— ರಾಯರೆ, ಭಗೀರಥ ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯವರ ಈ ಬೀಬಸ್ಸು ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿಗಲವರು ನಾವಿಬ್ಬರೇ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಮಗೆ ನನ್ನದೊಂದರಿಕೆ !

ಮಾಧವ— ಅದೇನು ?

ಶಾರದಾ— ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನು ಎಂದೂ ಯಾರ ಮುಂದೂ ಚಕಾರ ಶಬ್ದವನ್ನಾಡಬಾರದು. ಯಾಕಂದರೆ, ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯವರು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಅಡಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರೋ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವರ ಪಾಪ ಅಡಿವವರಿಗೆ ಒಗಲುವದಂತೆ ! ಏನೋ, ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚು. ಅಂಕವಾಗಿ ಒಗೆ ತೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನು.

ಮಾಧವ— ಅಹುದಹುದು, ಬಾಯೀ ! ಈ ಪಾಪ-ಶಾಪಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನಂತೂ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ! ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದದ್ದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾಕು ಬ್ರ ಎನ್ನಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಶಿವಶಿವಾ ! ಈ ಭಗೀರಥ ಮನೋರಮೆಯರ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಆ ಹೊಲೆಯನಾದ ಕಾಮನೇ ಕಾರಣನಲ್ಲವೆ ?

ಶಾರದಾ — ನೋಡ ! ನಿಸರ್ಗದ ಚೇಷ್ಟೆಯು ಹೇಗಿದೆ.

ತೃತೀಯಾಂಕ ಸಮಾಪ್ತ

೪ನೆಯ ಅಂಕ

೧ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— ಇದೆಂತಹ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಹುಚ್ಚು ! ಆ ಮಾಧವರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯು ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಭಗೀರಥನನ್ನೇ ಕಾಡುವದೇಕೆ ? ಪಾಪ, ಹುಡುಗ, ನಡುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ನೋಡಿ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಸ್ವಾಮಿ, ಏನು ಜೇಳಿ, ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಅರ್ಭಾಟ ! ನಿನ್ನೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದವಳೇ ಹೊಲತಿಯು ಹೊಲೆಯನನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ “ಬಾರೊ, ಊರ ಬೀದಿಗಳನ್ನುಡುಗುವಾ” ಎಂದು ನಡಿಸಿದಳು ಜಗ್ಗಾಟಾ!! ನೆರೆದ ಜನವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಳಿತು; ಅದರೆ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ ? ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು !

ನಾಗಾ— ಹಿಂಗಾದರಪನ ಪಂಚಾಮವೇನು, ಸ್ವಾಮಿ ? ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವವ; ಈ ದೆವ್ವ ಹಾದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಗ್ಗಾಟ ನಡಿಸಿ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ? ಈಗ್ಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಹುಡುಗ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಳ್ಳ ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಅವಳ ಹುಚ್ಚು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದದ್ದಲ್ಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ! ಯಾಕೆಂದರೆ, ಮಿಕ್ಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಅವಳ ತಾಪವೇ ಇಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇದೆ !

ನಾಗಾ— ಅಂತೆ, ಸ್ವಾಮೀ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಯಾರೂ ಅನುಮೋದಿಸಲಿಲ್ಲರು. ಊರೆ ಮುಖಂಡರು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಚೊಕ್ಕಿನ್ನಿಲ್ಲವಳು ಧಾರವಾಡದ ಹುಚ್ಚರಾಸ್ತತ್ರಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು !!

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದೇನೊ ನಿಜ. ಮಂಜೂವಿನಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಗುವದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮುನಸೀ ಪಾಲಟೆಯ ಊರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಚೊಕ್ಕುಟವಾಗಿರಿಸಿದ್ದಾಳೆ! ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕಾಸಿಲ್ಲದೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಂತಹ ಸ್ವಯಂಸೇವಿಕೆಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ ದೂರವಾಡಲಪೇಕ್ಷಿಸುವರು ? ಅಗು ನೋಡಿ, ಜಗ್ಗಟಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೊಸೆಯೂ ಎದ್ದಾಳೆ. ಸಾಪ! ತಮ್ಮನಿಗೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದ ಉಸಾಧಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದೇ ಅವಳ ಸಾಹಸವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ ! ಪ್ರಕರಣವು ಇತ್ತವೇ ಬಂತಲ್ಲಾ ! (ರಾಧಾಬಾಯಿಯು ತಮ್ಮನನ್ನು ಮೇಲುಗಟ್ಟುವಳು ಮನೋರಮಾ ನಿರ್ಭತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ)

ಮನೋ— ಉಚ್ಚಲಗದು ಹಣೆಯುಮೇಲೆ ಗಂಭವನ್ನು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾದ ನಾವು ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುವದೆಂದರೆ ಉಚ್ಚವರ್ಣದ ಅಪಮಾನ. ಅಳಿಸಿಕೋತೀವ್ರ ಎದನ್ನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೋಡು. ಈ ಬೋರಿಗೆಯಿಂದ ಹಣೆಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟೀನು !

ರಾಧಾ— ಏನಿದು, ಮನೋರಮಾಬಾಯಿ ? ಊರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಮತ್ತಾರೂ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಡುವಿರೇಕೆ ?

ಮನೋ— ತಾಯೀ, ನಾನಿವನನ್ನು ಎಂದೂ ಕಾಡಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಕಾಡುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಕರ್ತವ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಇವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ತಾನು ನಿಜವಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾಗಿ ಉಚ್ಚವರ್ಣದವರೊಡನೆ ಬಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದೆಂದರೇನು ? ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಬೀದಿಯನ್ನುಡುಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನೆ ?

ರಾಧಾ— ನಿಮಗೊಂದು ಶುಚ್ಚ ಹಿಡಿದದೆ ಎಂದು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಿರಿ; ಇವನೇಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಹೋದಾನು ?

ಮನೋ— ಹಾಗವನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಬಿಡುವೆನು ? ಅಂ ?

ಭಗೀರಥ— ಮನೋರಮಾಬಾಯೀ—

ಮನೋ— ನೀನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡ. ಅದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲ. ಮನೇ, ಮನೇ, ಎಂದು ಹೇಳು. ನಾನಾದರೂ, ನಿನಗೆ ಭಗ್ಯಾ, ಭಗ್ಯಾ, ಎಂದು ಕರೆಯುವೆನು. ರಾಧಮ್ಮನವರೆ, ತಾವು ಹೋಗಿಬಿಡಿ ಮನೆಗೆ! ಎಲಾ ಭಗ್ಯಾ, ಪ್ರಾಂಭಿಕನು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು (ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೋರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು) ವರುಗೊಂದು ಹೇಳುವರು.

ನಾಗಾ— (ನಿಜ್ಞಾನದ ಬಂದು) ಏ ಹುಚ್ಚಮುಂಡೆ ನಂಟೆ

ಮನೋ— ಅಂದೇನು, ನಿಮಗೇನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಟು. ರಾಧಮ್ಮನವರೆ, ನೋಡಿ, ಭಟ್ಟರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳಾಗಿ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದರು? ನೀವು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲಾ! ನನ್ನನ್ನು ಮನೋರಮಾಬಾಯೀ ಎಂದು ಕರೆದಿರಿ; ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಎತ್ತೆತ್ತೋ ಆಯಿತು! ಬೈಗಳ ಉಪವದವಿಲ್ಲದೆ ಕರೆದದ್ದು ನಮ್ಮಂಥ ಸಿಜವಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಸಹನವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅನ್ನಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಅನ್ನಿ! ನೀವನ್ನತಕ್ಕವರು; ನಾವನಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರು! ಯಾಕಲಾ, ಭಗ್ಯಾ, ನಾನು ಹೇಳುವದು ಯಥಾರ್ಥವಲ್ಲವೆ?

ರಾಧಾ— ಅಪ್ಪಾ, ಸುಮ್ಮನಿರು. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ತಡವುವದು ಹೇಸಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೊಗೆಯುವದೂ ಒಂದೇ!

ಮನೋ— ಹೇಸಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೊಗೆದರೆ ಅದು ಹುಂ ಮೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಯುವದು. ಹಾಗೆ ನಾನೇನಾದರೂ ತಮಗೆ ಹೇಸಿಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆನೆ? ರಾಧಮ್ಮನವರೆ ತಮ್ಮ ವಿಧಾನವು ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲಾ! ಸ್ವಾಮಿ, ತಡವೇಕೆ ಆ ಭಗ್ಯಾನೆನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಿ. ಊರಲ್ಲಿ ಕಸಬಳಿಯುವ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹಳ ಇವೆ! (ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿಯ ಹೋಗುವಳು)

ನಾಗಾ— ಹುಚ್ಚಮುಂಡೆಗಂಡಾ—

ಮನೋ— ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ.

ನಾಗಾ— ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ಮುಖ ಚೋರುಹಾಕಿ ನಿಂತಿರುವಿ; ಕೊಡಬಾರದೇ ಎರಡು ಕೆನ್ನಿಗೆ, ತಿರುಗಿ ಅವಳು ನಿನ್ನ ಹೆಸರೆತ್ತದಂತೆ?

ಮನೋ— ಏನೆಲೋ ? ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಿಯಾ ? (ಭಗೀರಥ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಹಿರಣ್ಯ— ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೇನೂ ಅಂದೆ ?

ಮನೋ— ನಡೆ ತೀನ್ಯ !

ಪದ್ಮನಾಭ— ಏನಿವನಾಹುತವು ? ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯವರೆ,

ಮನೋ— ಹಿಹೋ, ಆಚಾರ್ಯರೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಸಲುವಾಗಿ ಇಂತಹ ಆದರೋಕ್ತಿಗಳೆ ? ಮನೋರಮಾಬಾಯಿಯವರೇ ! ಛೀ, ಹಾಗೆ ಹೇಳಕೂಡದು ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ್ಮ— (ಸ್ವಗತ) ಅಯ್ಯೋ, ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದೆ !

ಮನೋ— ಊರಲ್ಲಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನುಡುಗಲಿಸ್ತೆ ಬಾರಿಂದರೆ ಈ ಭಗ್ಯಾಬರಲೊಲ್ಲನು.

ಪದ್ಮನಾಭ— ಈಗ್ಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ನಾಳಿನಿಂದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಿರಂತೆ.

ಮನೋ— ಆಚಾರ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವನು. ನಾಳಿನಿಂದ ನೀನು ಇಮ್ಮು ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಯಾನಿಟೇಶನ್ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ನೋಡು, ಹೇಗಿದೆ ? (ಹೋರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ) ಬೆನ್ನಿಗೆ ಇದರ ಪೆಟ್ಟುಗಳು ಬಂದಾವು. (ಸರಸೇ ಹೋಗುವಳು)

ಪದ್ಮನಾಭ— ಏನು, ಭಗೀರಥ ಭಟ್ಟರೆ, ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಮ್ಮನವರು ಹೀಗೇಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುವಳು ?

ಭಗೀರ— ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಮಾಡುವದೇನು ? ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ !

ಪದ್ಮನಾಭ— ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಹುಚ್ಚು ಊರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರವಿನಾ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಬಾಧಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರರ್ಥವೇನು ?

ಭಗೀರಥ— ನಾನೀ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ದುರ್ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಬಪ್ಪದೆ ಇದ್ದದ್ದೇ ಇದರ ಕಾರಣವು !

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ನಾಗಾ— ನೋಡಿ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರೆ, ನೀತಿವಂತ ತರುಣರ ಸುತ್ತು ಎಷ್ಟು ತಾಪಗಳಿವೆ ನೋಡಿದಿರಾ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಅದೆಲ್ಲವಾಯಿತು. ಭಗೀರಥಭಟ್ಟರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಈ ಉಸಾಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ?

ರಾಧಾ— ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿರಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದ ಈ ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸಿರಿ. ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳುವದು !

ಪದ್ಮನಾಭ— ನಡೆಯಿರಿ; ಬೀದಿಯಲ್ಲೇಕೆ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವಾ ! (ಹೋಗುವರು)

೨ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ಶಾರದಾ— ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ ? ಭಗೀರಥ ಭಟ್ಟನನ್ನು ವರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮಗುವಾದ ಕಮಲೆಯ ಮನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಲಿಸಲಿ ! ಇವಳು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆದರಭಾವವುಳ್ಳವಳೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನೊಪ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಾರೆ ! ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದೀಕಾರ್ಯವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ. ಆ ಮಗು ಕೇವಲ ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಗುಣದವಳು ! ಔದಾರ್ಯಭಾವವು ಅವಳ ಹುಟ್ಟುಗುಣವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಮಗುವಾದ ಕುಮಾರನ ಹವ್ಯಾಸ ತರವಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಗೋತ್ರಗಳು ಕಲೆಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಬಹುನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆನು. ಆದರೆ ಅವಳೇನು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕುಮಾರನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವೆನು; ಇಲ್ಲವೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿಯುವೆನೆಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಳು ! ಅವಳ ವಿಚಾರವು ವಿಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಹೇಗೆ ನೆರವೇರಬೇಕು ? ಕುಮಾರನು ಪುನರ್ವಿವಾಹ ತಳಾದ ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲವೆ ! ಈ ರಾಕ್ಷಸೀರೂಢಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೀತು ? ಗರ್ಭಪಾತ ಬಾಲಹತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಯದಿಂದನು

೪ನೆಯ ಅಂಕ

ಮೋದಿಸುವ ಕುಟಿಲಗತಿಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹದಂಥ ಸರಲ ವಿಚಾರವು ಹೇಗೆ ರುಚಿಸ ಬೇಕು ? ಆಗಲಿ; ಭಗೀರಥಭಟ್ಟನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಮಲೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಜನರ ಸಲುವಾಗಿರಬಹುದು ಮಾಡುವಾ :

೪ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ಭಗೀರ— ಇದೊ, ಕಮಲೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಚೇಷ್ಟೆಯು ತರವಲ್ಲ ! ನೀನು ನಮ್ಮಕ್ಕನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಾಗಲೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿರುವಿ ! ಹೀಗಿರಲು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಕೇಳೇನೇ !

ಕಮಲಾ— ಎಂತಹ ಲಜ್ಜೆಗೇಡಿಯೊ ನೀನು ? ಆಗಲಾಗಲಿ ! ಹೆಂಡತಿ ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಬಾಯಿ ಭೋಗವನ್ನಾದರೂ ತೀರಿಸಿಕೊ ಹೋಗು ! (ಹೋಗಲು ದೃಶ್ಯ)

ಭಗೀರ— (ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪತಡದು) ಏ, ಸ್ವಲ್ಪನಿಲ್ಲೆ.

ಕಮಲಾ— (ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಗಿದು) ಸರಿ ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡ ! ಲಗ್ನವಾಗುವತನಕ ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವದೇಕೆ ? ನೀನೆಂಥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೊ ? ನಾನು ನಿನ್ನಕ್ಕನ ಮಗಳಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇನಾಯಿತು ? ರೀತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯಬೇಕೇನು ?

ಭಗೀರ— ಅಬ್ಬಾ ! ಏನು ಬಡಿವಾರವೇ ? ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆಗಾದರೂ ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗತಕ್ಕವಳೇ !

ಕಮಲಾ— ಆದಾಗ್ಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಾ ! ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವದು ಸಹ ನನಗೆ ಬೇಡಾ !

ಭಗೀರಥಾ— ಹುಂ ಹುಂ; ನನ್ನಂಥವನನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡೀ ? ಕುಲಹೀನ ಕುಮಾರನಂಥವನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೆ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಕಮಲಾ— ಕುಲಹೀನ ? ಅವನು ಕುಲಹೀನನಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಶೀಲಹೀನ ನಿರಬಕುಡು. ಹೀಗಿರಲು ಕುಲಹೀನ ಶೀಲಹೀನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯನ್ನೇನು ಹೇಳುವದು ?

ಭಗೀರ— ಅಬ್ಬ, ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಆ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ ಮಾತಾಬಾಯಿಯು ಕಲಿಸಿದಳೇನೆ ? ಸದಾ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯು ?

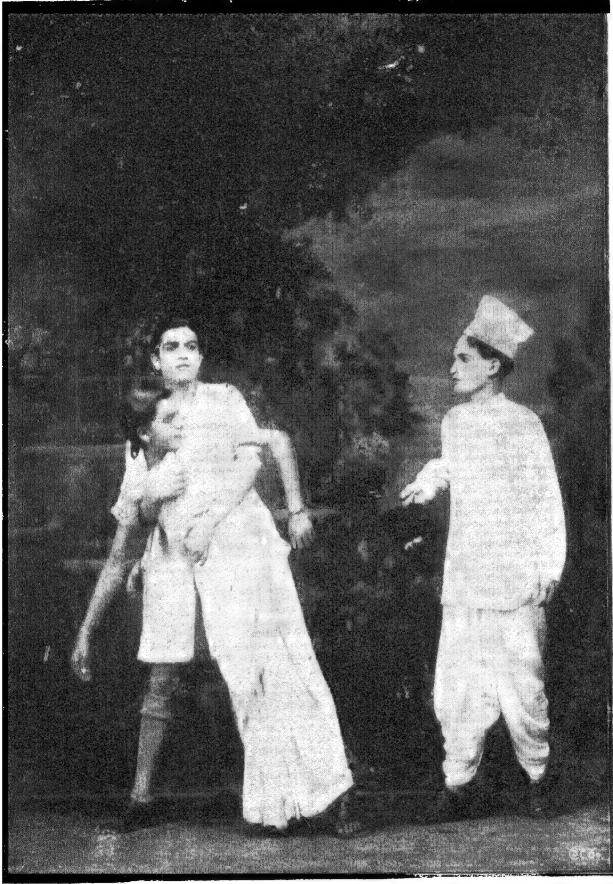
ಕಮಲಾ— (ಶಿಷ್ಟನಿಂದ) ಏನು? ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ? ಮಾತಾಬಾಯಿಯು ಸದಾಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯು ? ಹೇಳು ಹೇಳು ? ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ?

ಭಗೀರ— ಮಾತಾಬಾಯಿಗೆ ಸದಾಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಮತ್ತೇನು ? ಊರಲ್ಲಿಯೋ? ಮನೆಮಾರುಗಳೆಲ್ಲೋ ? ಗಂಡನೆಲ್ಲೋ ? ಸುಮ್ಮನೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮ ಮಾತ್ರವಿದೆ, ವೃದ್ಧಾನಾರೀ ಪತಿವ್ರತಾಯೆನ್ನುವಂತೆ ! ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಈ ದೇಶ ಸೇವಿಕೆಯರ ಸೋಗು ಒಳಿತಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ಕಮಲಾ— ಭಗೀರಥಾ, ನೀನು ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗವನ್ನು ನೋಡುವಿ. ಯೋಗ್ಯವಿದೆ ! ನಿನಗಾದರೂ ಈ ಸೋಗು ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಕು ? ಮನೋರಮಾ ಬಾಯಿಯು ರೇಳುವ ವೇಷವೇ ನಿನಗೊಪ್ಪುವದೆಂದು ನನ್ನ ತರ್ಕವಾಗಿದೆ. ನೀನಿಂತಹ ಹೇಸುಮನಸ್ಸಿನವನೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಸೋದರಮಾವನೆಂಬ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಾ ಇಡದೆ ನಿನ್ನ ನೆರಳಿಗೆ ಸಹ ನಾನು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದೆನು ! ಆಯಿತು. ಅದದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಒಳಿತೆ ! ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಹೇಳುವಾಗ್ಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸುವ ವಿಷಯಕವಾಗಿ ಕದಾಚಿತ್ ನನ್ನ ಮನವು ಒಪ್ಪುವ ಸಂಧರ್ಭವಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳೆನು. (ಹೋಗುವಳು)

ಭಗೀರಥ— ನಿಲ್ಲು. ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎತ್ತ ಹೋಗುವಿ ? ಇಷ್ಟು ಜಂಭ ಕೊಚ್ಚುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆ ? ಕಟ್ಟಹಾಕಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಏನೆಂದು ತಿಳಿದೆ ? ಏ, ಹೊಯಿಮಾಲಿ ! (ಗದ್ದವನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಹೋಗುವನು.)

ಕುಮಾರ.   ಕಮಲಾ.   ಭಗೀರಥ.

ಕುಮಾರ:—ಹೀಗೆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟೆನು.

[ಪುಟ. ೭೯]

೪ನೆಯ ಅಂಕ

ಕುಮಾರ — ಓಹೋ.

(ಎಂದು ಸರಿಮನೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಹಾದು ಪಾರಾಗುವನು.

ಕಮಲಾ ನಗುವಳು)

ಭಗೀರಥ — ಶುದ್ಧ ಕತ್ತೆಯಾಗಿರುವಿ !

ಕುಮಾರ — ಭಟ್ಟರೆ, ಆ ಕತ್ತೆಯಷ್ಟು ಸಹನಶೀಲನಾಗುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ದ್ದೇನೆ; ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ !

ಭಗೀರಥ — ಏನು ಹೀಗೆ ಗಲಾಟೆಮಾಡಿದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ?

ಕುಮಾರ — ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸರಿಮನೆಯನ್ನು ಅಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು ! ಕಮಲೆಯು ಉಪ್ಪು ಒಯ್ಯುವಂತೆಯೂ ನೀವನಳನ್ನು ತಡೆಯುವಂತೆಯೂ ಕಂಡಾಕ್ಷಣವೇ, ಮೇನಲೈನಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಿರೇ ಹುದ್ದೆಯು ಆವೇಶವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಗ್ಗೆ ಕೇಳುವದೇನು ? ಸರ್ರನೇ ಹೊರಟಿದ್ದೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇ ಹೀಗೆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಬಡಿದು ಬಿಟ್ಟೆನು. ನಿಮ್ಮ ಶುದ್ಧೀಕರಣವನ್ನು ನಾನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಕಮಲಾ — ಕುಮಾರ, ನಿಜವಾದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಭಗೀರಥನ ಗುರಿಯನ್ನು ನೀನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಜಯಶಾಲಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಧ್ಯಾಂಕ್ಸ ಕೊಡುವೆನು.

ಕುಮಾರ — ನಡೆ ಕಮಲಾ, ಮಾತಾ ಕರೆಯುವಳು ! (ಇಬ್ಬರು ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು)

ಭಗೀರಥ — (ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ) ಎಲೇ ಕುಮಾರ್ಯಾ, ಇನ್ನು ನನಗಿದೆ ನಿನಗಿದೆ ! ಬಾ, ಮಗನೆ ! ಅನಾಮಧೇಯನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಕಣೆ ದುರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಾವೀ ಪತ್ನಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯೊಯ್ದಿಯಾ ? ಸಿಂಹನ ಭಾಗವು ನನಗೆ ದಕ್ಕೇಲೇ ! ಬಾ ! ಮಗನೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರೂ ಮುಣುಗಲೇ ಬೇಕು ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಅಕುತಿಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಗೇನು ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ ! ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವಾಗಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ತಿರುಗೇಳದಂತೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಾಗಾಭಟ್ಟರ ಮಗನೇ ಅಲ್ಲಾ ! ಹೋಗ ಹೋಗುತ್ತಾ ಕಮಲೆಯ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದೆಯಲ್ಲವೇ ? ಅಬ್ಬಾ ! ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರಿವಾಲ್ವರ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ ! ಮಾಡುವ ದೇನು ? ಸರಕಾರವು ಆರ್ಮ್ ಆಕ್ಟ್‌ಮಾಡಿ ನಮ್ಮಂಥವರ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ! ಆದರೂ ಪರವಿಲ್ಲಾ ! ಜರ್ಮನಿಯವರು ಗ್ಯಾಸಿನಿಂದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲಿಪಾಪಾಣ ಗೌರೀಪಾಪಾಣ ಶಂಖ ಪಾಪಾಣಗಳಂಥ ತೀವ್ರ ಸಂಹಾರೀ ವಿದ್ಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನಿಕ್ಕುರಿಸಿ ಹಾಕುವೆನು. ಇದೇ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ! ಇದೇ ಈ ನಾಗಾಭಟ್ಟನ ಮಗನಾದ ಭಗೀರಥನ ಭೀಷ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ! (ಹೋಗುವಾ)

೪ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ನಾಗಾ— ಒಳ್ಳೇ ಮಾಟಗಾರ್ತಿ ! ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಜನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಜಾಲದಲ್ಲಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ! ಅದರಲ್ಲಿ ಜಹಗೀರದಾರ ಮಾಧವ ರಾಯನ ಮಹಾರೋಗವು ನಿವಾರಣೆಯಾದ ಮೇಲಂತೂ ಅವಳನ್ನು ಈ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ! ಗುಣವಿರಬಹುದು; ರೂಪವಿರಬಹುದು; ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಸರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುವಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೇನು ? ಇವರು ಒಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಹಾಗೆ ವಿಚಾರನನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ದೇಶಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದುಬಂದ ತಾನಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ ಸಮೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ? ತನ್ನ ಭೂಮಿಸೀಮೆಗಳೆಲ್ಲೋ; ಕುಲಗೋತ್ರಗಳೇನೋ ! ಸುಮ್ಮನೇ ಪರರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸವಿಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಬಲೆಹಾಕುವದಿದೆಂತಹ ವಿಚಾರ ! ನೋಡುವಾ; ತನ್ನ ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವಳೋ ನೋಡುವಾ ! ಆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಪರವಿಲ್ಲಾ. ಆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ

೪ನೆಯ ಅಂಕ

ಕಾಲಕ್ಕೂ ಕೊಡಗೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ! ಅಸ್ತು ! ಈಗಲೇ ಆ ಮಾತಾಬಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಹೇಳುವಾ ! ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಗವಳು ಒಪ್ಪದೆ ಒಂದಿರಲಿ, ಈ ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಸಿ ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕೇ ನಾಗಾಧಿಪ್ತಿನಾಗಿ? ಅದಾರು? ಅವಳ ಮಗು ಕುಮಾರ; ಬರೇ ಕುಮಾರನಲ್ಲ! ರಂಡ ಮುಂಡೆಯ ಮಗ ರಾಜಕುಮಾರ ! ಎಲೊ ಕುಮಾರ, ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ? ಏನು ? ಮಾಧವರಾಯರ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿರುವಳೆ ? ಮಾಧವರಾಯರ ಬೇನೆಯು ನೆಟ್ಟಗಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೇಕೆ ಅವರ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಅಮ್ಮನವರ ವಾಸ್ತವ್ಯ ? ಏನವರ ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡಿ ಜಹಾಗಿರದಾರತಿಯಾಗುವ ವಿಚಾರವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ಏನೀ ಉತ್ತರವೇಶದವರ ತಂತ್ರಗಳೋ ಏನೋ ? ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಇಳಿದವರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡದೆ ಹೋಗುವದೇ ಇಲ್ಲಾ !

(ಮಾಧವರಾಯರ ಗುಡಿಸಲು— ಅಶ್ವತ್ಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾತಾಬಾಯಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಮಾಧವರಾಯರು ಈಡ್ಲಿಂಚೇರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನಪತ್ರ ಓದುವಂತೆ.)

ನಾಗಾ — ಓಹೋ, ಇವರು ಚನ್ನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಚವನ್ನೇ ಹೂಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಏನು ರಾಯರೆ, ಪ್ರೇಮವೋ ?

ಮಾಧವ— ಬನ್ನಿ ಸ್ವಾಮಿ; ಬಹುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರೋಣವಾಯಿತು ?

ನಾಗಾ— ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯು ನೆಟ್ಟಗಾದ ಮೇಲೆ ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಬಂದೆ. ಎಲ್ಲಾ ನೆಟ್ಟಗಿದೆಯಷ್ಟೆ !

ಮಾಧವ— ಇದೆಲ್ಲವೂ ಈ ಮಾತಾಬಾಯಿಯವರ ಅನುಗ್ರಹವು !

ನಾಗಾ— (ಸ್ವಗತ) ಬಾಯಿಯವರು ಮತ್ತೇನೇನು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನಾಡಿದರೋ ?

ಮಾಧವ— ಮತ್ತೇನು ವಿಶೇಷ ?

ನಾಗಾ— ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲಾ. ಈ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಾಬಾಯಿಯವರೊಡನೆ ಕೆಲಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವ ವಿಚಾರವಿದೆ !

ಮಾಧವ— ಅದೊ, ಅವರ ಅಶ್ವತ್ಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಯಿತು. ಈಗ್ಗೆ ಬರುವರು; ತಾಳಿ.

ನಾಗಾ— ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗೇವೆಯನ್ನೇಕೆ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ?

ಮಾಧವ— ಅದನ್ನು ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ ?

ಶಾರದಾ— ಏನು ? ಭಟ್ಟರ ಆಗಮನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ?

ನಾಗಾ— ಹೀಗೇ; ತಮ್ಮಲ್ಲೊಂದು ಕೆಲಸವಿತ್ತು.

ಶಾರದಾ— ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ. ಏನದು ?

ನಾಗಾ— ತಾವು ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಮಾರನ ಸಲುವಾಗಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಂತೆ! ಅದೇನು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಾರ ಗುಬ್ಬಿಗಳಾದ ನೀವು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಪ್ರಪಂಚಿಕರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಬಾರದು. ಏನೋ ದೊಡ್ಡವರ ವತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಿನೊಡನೆ ಗೌರವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನೀವು ಈ ಮಾದರಿಯ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೂಡಬಾರದು.

ಶಾರದಾ— ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ, ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇನೂ ಅಂಗವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗನಿಗಂತೂ ಈ ವಿಷಯವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ನಾಗಾ— ಇದ್ದಿರಬಹುದು; ಪಾಪ! ದೊಡ್ಡ ಆಶ್ರಮದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಯಲ್ಲವೆ ? ನಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲವನು ಮನಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ನಂತೆ ! ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುವದೇನು ? ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕುವದೇನು ? ನಿಮ್ಮ ಮಗಳೊಡನೆ ಯಾವ ಯುವಕನಾದರೂ ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಸರಿದೂರುತ್ತಿತ್ತೆ ? ಏಕೆ ? ರಾಯರೆ, ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿ.

ಶಾರದಾ— ಕದಾಚಿತ್ ಆ ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಕುಮಾರನು ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದು ಅವನ ಸರಲ ವೃತ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ.

ನಾಗಾ— ಅವನು ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಒಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರನನ್ನು ಶುಕಮುನಿಯೆಂದೇ ಕೊಂಡಾಡತಕ್ಕವರು ! ಒಳ್ಳೇ ಜನಗಳು, ಅಮ್ಮನವರೆ ! ಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಕುಡಿದರೂ ಪ್ರಪಂಚವು ಅದನ್ನು ನೋಡದೆ ಇದ್ದೀತೆ ?

ಮಾಧವ — ಭಟ್ಟರೇ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನ ನಿದಾನ !

ನಾಗಾ — ಏನು ರಾಯರೆ, ಬ್ರವ್ವಾಂಡಕ್ಕೆ ಬೇಗಿಹತ್ತಿದೆ. ಎರಡೂ ಮನೆ ತನಗಳು ಭ್ರಷ್ಟವಾಗತಕ್ಕ ಸಮಯ ! ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಾವು ಬಂದ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದರೆ ತಣ್ಣಗೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದುತ್ತನಾ !

ಶಾರದಾ — ಮಹಾತ್ಮರ ಕರೆಯು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಒಂದರಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ.

ನಾಗಾ — ಪಾಪ ! ಅನಿಗೆ ಬಹು ಅಗತ್ಯವಿದೆ ! ಕರೆಬರಬೇಕಂತೆ ಕರೆ ? ಮಕ್ಕಳಿಗಾದರೂ ಊರೂರಿಗೆ ನೂಲು ಕಲಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು ? ಆ ಮಹಾತ್ಮರೇನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಟ್ಟಹಾಕಿಲ್ಲ ! ನೀವೇಕೆ ಹೋದೀರಿ ? ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಾಗಿ ಉಪಚಾರಗಳು ನಡೆದಿವೆ ; ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರ ಮಗನು ಚತುರ್ಭುಜ ನಾಗತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ ; ಮೇಲೆ ಜಹಾಗಿರದಾರ ಮಾಧವರಾಯರಂಥ ದೊಡ್ಡವರ ಕೃಪಾಧ್ಯಕ್ಷಿ ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇರುವಾಗ್ಗೆ ನೀವೇಕೆ ಹೋದೀರಿ ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾಗುವದು.

ಶಾರದಾ — ಭಟ್ಟರೇ, ತಾವು ದೊಡ್ಡವರು. ಹೀಗೆ ಬಡವರಾದ ನಮಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು.

ಮಾಧವ — ಭಟ್ಟರೇ, ಅದೆಲ್ಲವಿರಲಿ ! ಈಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಂಬೋಣವೇನು ?

ನಾಗಾ — ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

ಪದ್ಮ — (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಏನು ಮಾನವ್ಯಾ, ಒಳ್ಳೇ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ?

ಮಾಧವ — ಮಾತಾಬಾಯಿಯವರೊಡನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ರಸಕಸೆ !

ಪದ್ಮ — ಛೇ ! ಮಾವಾ, ಅವರ ಗೊಡವೆಯೇಕೆ ? ಅಂಥವರ ಮನವನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದು.

ನಾಗಾ — (ಅಣಕಮಾಡಿ) ಅಂಥವರ ಮನವನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದು.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಇವರೇನು ಮೇಲಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದವರೋ ? ಏನು ನಮ್ಮ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರ ಹಣೆ ಬರಹ ? ಬಿಳೇ ಬಣ್ಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಹೋಗುವುದು !

ಪದ್ಮ— ವಿಷಯವೇನು; ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದರೆ ಒಳಿತಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ ?

ಮಾಧವ— ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಕಮಲೆಯ ವಿಷಯ. ಕುಮಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ಇವರು ರೇಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಮಾತಾಪಾಯಿಯವ ರೊಡನೆ ವ್ಯಾಜ್ಯ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪದ್ಮ— ಅವರೊಡನೆಕೆ ವೃಥಾ ವ್ಯಾಜ್ಯವು, ಮಾವಯ್ಯಾ ? ಇದೇನು ಸರಿ ಯಲ್ಲ. ಅವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಸಹ ಅಡ್ಡಲ್ಲ. ನಾನೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ.

ನಾಗಾ— ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿರಿ ! ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವರಗಳ ಬರಬಿದ್ದಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ? ಇದೋ ನೋಡು, ಪದ್ಮನಾಭಾ, ಕಮಲೆಯ ಕುಣಿ ತಕ್ಕಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತಾಳ ಹಿಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನವೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋದೀತೆಂದು ತಿಳಿ !

ಶಾರದಾ— ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರೆ, ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಾದವು. ಇನ್ನು ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸ ಬಹುದೇನೆಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ತಂತಿಯ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ನಾವು ನಿಲ್ಲಲಾರೆವು. ಹೋಗಿ ಬಿಡುವೆವು.

ನಾಗಾ— ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ, ತಾಯಿ, ನಿಮಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಉಡುಗರೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸುವೆನು !

ಪದ್ಮ— ಮಾವಯ್ಯನವರೆ, ತಾವು ಇಷ್ಟು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯ ಬಾರದು. ತಾಯೀ, ಹಳ್ಳಿ ಜನಗಳ ಮಾತು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇದೋ, ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ತಂತಿಯು ಬಂದಿದೆ !

ಶಾರದಾ— (ಆತುರರೊಂದ) ಏನೆಂದು ?

ಪದ್ಮ— ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಸಂಚಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ. ನಾಳೆ ಎರಡು

೪ನೆಯ ಅಂಕ

ಗಂಟುರು ಪ್ರೀನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಳಿದು ಪುನಃ ನಾಡದು ಬೆಳಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರತ್ತ ಹೋಗ ತಕ್ಕವರು. ಇದೋ, ತಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. (ಶಾರದೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ)

ನಾಗಾ— (ಸ್ವಗತ) ಆಶ್ರಮದ ಆಳಗೋಪಾಳರ ಕೂಳಿಗಾಗಿ ಹಣದ ಕೊರತೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅಂತೇ ಈ ಹೊಸ ಗಾಂಧೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚಾರ ವನ್ನು ತೆಗೆದಿರಬಹುದು.

ಶಾರದಾ— ಹಾಗಾದರೆ ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಿನ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನೂ ತರಿಸಿಡಿರಿ. ಯಾಕಂದರೆ ಅದು ಅವರ ಉಪಹಾರದ ಸಮಯ !

ನಾಗಾ— (ವಿಕಟಹಾಸ್ಯ) ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ! ಅಡಿನ ಹಾಲು ಕುದಿಯುವ ಮಹಾತ್ಮಾ ! ಆ ನಿಷಿದ್ಧ ಮುಂದೇದು ಆತನ ಪಾಲಿಗೆ ಕಾನುಧೇನುವಾಯಿತೇ ! ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ ನೀರುಳ್ಳಿಗಳು ಬೇಕಾಗುವದಿಲ್ಲವೇನು ನಿಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ?

ಮಾಧವ— ಭಟ್ಟರೆ, ತಾವು ಅಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಮಿತಿಯ ಲ್ಲಿರಿ !

ಹಿರಣ್ಯ— ಏನು ರಾಯರೆ, ನಮ್ಮ ಬೀಗರ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ?

ಮಾಧವ— ಯಾರಾದರೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯಬಾರದು. ತಾವೇನು? ಆ ಮಹಾತ್ಮರೇನು? ಸಿಕ್ಕಹಾಗೆ ಟೀಕಿಸುವದೆ? ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ಅವರೇ ಬರುವರು. ಮಾಡಿರಿ, ಎಷ್ಟು ಬೇಕು ಅಷ್ಟು ವಾದವಿವಾದವನ್ನು, ಅವರ ಗೂಡ. ಸುಮ್ಮನೇ ಹಿಂದೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಬೇಡಾ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಅವರ ಮುಂದೆ ಇವರ ನಾಲಿಗೆಯು ಏಳುವದೇ? ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕವಲಿತ್ತಿನಂತೆ ತಲೆಹಾಕಿದರಾಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ನಾಗಾ— (ಶಿಷ್ಟಗದ್ದು) ಬಿಡಿ, ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ ! ನಾಳೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮದೇಶಿಯೋ ಹೇತಿಯೋ ಆ ವ್ಯವಹಾರಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರ ಗಳಲ್ಲೊಂದು ಕೈಹಾಕಲಿ. ಆ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವೆನು. ಈಗೇಕೆ? (ಹೋಗುವ. ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು)

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಹಿರಣ್ಯ— ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ ರಾಯರೆ, ಅವರು ನಾಗಾಭಟ್ಟರು; ಯಾವಾಗಲೂ ಭುಸುಗುಟ್ಟಿತಕ್ಕುವರೆ. ಅದಾಯಿತು; ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯವೋ? ನಾಳೆ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರು ಬರತಕ್ಕವರಂತೆ. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ತಮಗೆ ದರ್ಶನವಾಗುವದು. ಅವರ ವಚನದಂತೆ ತಮ್ಮ ರೋಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅನ್ನೂ ಮಾತಾಬಾಯೀ, ಅಂದು ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ ?

ಶಾರದಾ— ಅಹುದು ! ಅದು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿರುವದಷ್ಟೇ. ಅದಾಯಿತು. ತಾವು ಮತ್ತು ರಮಾಮಾತೆಯವರು ನನಗೆ ಮಗಳೇ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ವಚನವನ್ನಿತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲ ? ರಮಾಮಾತೆಯವರು ಹುಗನ್ನುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿರಣ್ಯ— ಆಗಲಿ; ನಾನಾದರೂ ಚನ್ನಾಗಿ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಪದ್ಮ— ಅಪ್ಪ, ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಬೇಕು. ನಡೆಯಿರಿ ಬೇಗನೆ. ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೆಲ್ಲ ಇಳಿಸುವದು ?

ಮಾಧವ— ನನ್ನ ಬಂಗಲೆಯು ತೆರವಿದೆಯಲ್ಲ ! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಸುವಾ.

ಶಾರದಾ— ಅದು ಬೇಡಾ. ಈ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷವಾಗುವದು. ಇದೇ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಸ್ವಗತವು ರಾಯರಿಂದಾಗುವದು ಒಳಿತಲ್ಲವೇ ?

ಪದ್ಮ— ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನನುಮೋದನೆ. ನಡೆಯಿರಿ ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾ !

ಶಾರದೆ— ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೀ ಗುಡಿಸಲವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿರಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವೆನು. (ಶರದೆಯ ಹೊರ್ತು ಮಿಕ್ಕವರು ಹೋಗುವರು) ನಾಳೆ ನನ್ನ ಧರ್ಮದ ತಂದೆಯು ಬರುವನು. ನಾನು ನನ್ನ ಇತ್ಯಂಭೂತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತನಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ! ನನ್ನ ಪತಿ ಯಾರು, ತಂದೆತಾಯಿ

ಇನೆಯ ಅಂಕ

ಗಳಾರು, ಬಂಧುಬಳಗವಾವುದೆನ್ನುವದೊಳ್ ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ನಾನಾರೆನ್ನುವದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಳೆಗೆ ಪರಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡುವನೋ ಏನೋ ? ಅದೇ ಉದ್ದೇಶ ವಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬರುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಖಾದೀ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪೋಗ್ರಾಮ ಇಲ್ಲದೆ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವದರಿಂಗಿತವೇನು ? ಅದೇ ಇಂಬವುದು. ನನ್ನ ನಾಚಕದ ಉಪಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನಾರೆನ್ನುವದು ಸಕಲರಿಗೂ ತಿಳಿದು ಬಿಡುವದು. ಅಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗುವದೋ ? ಪುನಃ ಸಕಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವರೋ ಏನೋ ? ಉಂ ! ಏನಾದರೇನು ? ಆ ನನ್ನ ಧರ್ಮದ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆದರಾಯಿತು. ನನ್ನ ಸಕಲಾಪ್ತ ನಂದರೆ ಮಹಾತ್ಮಾ ! ನನ್ನ ಬಂಧುಬಳಗವೇ ಭಾರತದೇಶ ! ನನ್ನ ಸಂಸಾರ ಕಾರ್ಯವೇ ದೇಶಸೇವೆ ! ಅದೇನು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆ ? ಕಮಲೆಯ ಸ್ವರವು ಕೇಳಿಸುತ್ತಲಿದೆ ? (ಹೋಗುವಳು)

(ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಮಲೆ ಕುಮಾರರು ಕೈಹಿಡಿದು ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಭಗೀರಥನು ತಡೆದು
ಕುಮಾರನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ !)

ಭಗೀರ— (ಕುಮಾರನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ). ಬಿಡು ಅವಳನ್ನು. ಹಾಂಹಾಲಾ !

ಕುಮಾರ— (ನಗುತ್ತ) ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ.

ಭಗೀರ— ಯಾವ ಹೊಲೆಯನಾದರೂ ಆಗು. ವೊದಲವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಚೆಗಾಗು ! (ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು)

ಕಮಲಾ— ಏ, ಭಗೀರಥಮಾವಾ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಿ ! ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ತಿರುಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲವುಗಳು ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪುಡಿಪುಡಿಯಾದಾವು.

ಕುಮಾರ— ಅದಾವದೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುವದೂ ಇಲ್ಲಾ ; ತಿರುಗಿ ಭಟ್ಟರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಕಮಲಾ, ಹೊಡೆಯುವದನ್ನಂತೂ ಎಲ್ಲರೂ ಹಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಕಲಿತುಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ ! ಆದರೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊಡೆದು

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಯಾವಕರು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಕಟ್ಟಿಪ್ಪಣೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ಭಗೀರಥಭಟೆಜೀ, ಗೋ ಆನ್.

ಭಗೀರ— ಎಲೆ, ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಗೋಜೀ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರಾಗು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದೊಡೆದು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟೇನು. ಅವಳು ನನ್ನ ಭಾವೀ ಪತ್ನಿಯು. ಅವಳ ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವಿಯಾ ?

ಕಮಲಾ— ಇಲ್ಲೋ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಬಡಬಡಿಸಬೇಡ !

ಕುಮಾರ— ಭಟ್ಟಮಹಾಶಯರೆ, ಮುಂದೆ ? ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವಿರಿ ? ಇವಳು ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲವಂತೆ ? (ನಗುವ)

ಭಗೀರ— ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಾ. ಅವಳು ನನ್ನಕ್ಕನ ಮಗಳು. ನೀನೆಲ್ಲಿಯೋ ಕುಲಗೇಡಿ. ಅವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವದೇಕೆ ? ಅವಳಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕಮಗುವಲ್ಲ; ಬಿಟ್ಟು ದೂರಾಗು !

ಕುಮಾರ— ಹೀಗೋ ? ಹಾಗಾದರೆ ಕಮಲೆ, ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡಾ ! ನಾನು ಕುಲಗೇಡಿಯಂತೆ; ಭಟ್ಟರು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. (ದೂರ ಸರಿಯಲು)

ಕಮಲಾ— (ಅವನನ್ನಂಟಿಕೊಂಡು) ಬೇಕಾದಂಥ ಕುಲಗೇಡಿಯಾಗು. ಕುಮಾರ, ನಾನು ನಿನ್ನಗೂಡ ಇರತಕ್ಕವಳೇ. ಭಗೀರಥಮಾವನು ಏನು ಮಾಡುವನೋ ಮಾಡಲಿ. ಹೊಡೆಯುವನಲ್ಲವೆ ? ನಾನೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಶಾಂತಭಾವದಿಂದ ಹೊಡೆಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಹೂಂ, ಮಾವನೇ, ಥಳಿಸು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟೆ ನನ್ನನ್ನು ಥಳಿಸು.

ಕುಮಾರ— ಗೋ ಆನ್ ಭಟ್ಟಜೀ ! ಶಾಂತಿಸಂಗ್ರಾಮ. ನೋಡುವಾ, ಇದರಲ್ಲಾರು ಸೋಲುವರೋ ! (ಭಗೀರಥಭಟ್ಟನು ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮನೋರಮೆಯು ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಬೋರಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವಳು).

ಮನೋ— ಹೂಂ ನಡಿಸು. ಅವರನ್ನು ನೀನು ಹೊಡೆ; ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹೊಡೆಯುವೆನು.

ಕುಮಾರ— ಭಟ್ಟರಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೇನವರಿಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ! ಅದವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರ !

ಮನೋ— ಎಲೋ ಭಗ್ಯಾ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾದ ನೀನು ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಹೊಡೆಯುವದೇಕೋ ? ಆಂ ? ಅದು ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಕಳ್ಳಾ ? ನೀನು ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದಿ ? ಹೇಳು ! ಕೇವಲ ನಿಷ್ಪಾಪಹುಡುಗರನ್ನು ಬಡಿಯುವಿಯಾ ? ನಡೆ ಮುಂದಾಗು. ನಾಳೆಗೆ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಬರುವ ರಂತೆ; ಎಲ್ಲ ಬೀದಿಗಳನ್ನುಡುಗಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಿಸುವಾ ! (ಕೈ ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗುವಳು)

ರಾಧಾ— ತಾಯೀ, ಮನೋರಮಾಬಾಯಿ ನಿನಗೆ ಶರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು; ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಡಬೇಡ ನಮ್ಮಮ್ಮಾ !

ಮನೋ— ರಾಧಮ್ಮನವರೆ, ಇವನು ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ನಾನು ಇವನನ್ನು ಹೊಡೆದೆನು. ನೋಡಿ, ಆ ಹುಡುಗನ ತಲೆಯೊಡೆಮ ಕೋಗಿದೆ !

ರಾಧಾ— ಅಹುದೆನೋ ಭಗೀರಥಾ ? ನೀನವನ್ನು ಹೊಡೆದಿಯಾ ?

ಕಮಲಾ— ಅಮ್ಮಾ—

ಕುಮಾರ — (ಅವಳ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ) ಹಾಂ ತಡೆ; ಫಿರ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದು. ಅದು ನಮ್ಮ ಶೀಲಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ !

ರಾಧಾ— ಏತಕ್ಕೆ ನೀನವರನ್ನು ಹೊಡೆದಿವೋ ? ಏ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ !

ಕುಮಾರ — ನಮ್ಮ ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಗಳು ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿಗಳು.

ಭಗೀರ — ಅಕ್ಕಾ, ನಾನವರನ್ನು ಹೊಡೆದಿಲ್ಲಾ !

ಮನೋರ — ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವಿಯಾ ! (ಹೊಡೆಯುವಳು).

ಶಾರದಾ— ಅಮ್ಮಾ, ಆತನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲಾ !

ಭಗೀರ— (ಶಾರದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಇವರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವದು ಹೇಗೆ ? (ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಓಡುವನು. ಮನೋರಮೆಯು ಬೆನ್ನುಹತ್ತುವಳು).

ರಾಧಾ— ಏನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಹುಚ್ಚುಹೆಂಗಸಿವಳು ?

ಶಾರದಾ— ಹುಚ್ಚರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ? ನಾಚಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೇಗೆ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ರಾಧಾ— ಉರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮುಖವೆತ್ತದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ
ಚಾಂಡಾಳಿ. ಅವನಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಂಜಿ ಎಕ್ಕಟ ಹಾಕುವದೇಕೋ ?

ಶಾರದಾ— ಏನೋ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವೈರವಿರಬಹುದು. ನಡೆ ಕುಮಾರ,
ತಲೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಹಳ ಹತ್ತಿದೆ. ನಡೆ; ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕುವಾ ?

ರಾಧಾ— ಅಯ್ಯೋ, ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಗಾಯವಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರ, ನಿಜವಾಗಿ
ಹೇಳು. ಈ ಗಾಯವನ್ನು ಭಗೀರಥನೇ ಮಾಡಿದನೆ ?

ಕಮಲೆ— ಅಕುದಮ್ಮ ! (ಕುಮಾರನು ಸುಮ್ಮನಿರುವದಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸುವನು)
ನಿಜವಾದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿರದ್ದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವೆನು. ಆದರೂ ಅನ್ನಾ, ಭಗೀರಥ
ಮಾವನ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮದೇನೂ ದೂರಿಲ್ಲ !

ರಾಧಾ — ಅವಸಿಂಧ ಪಾಪಿಯು ! ನೀಗೆ ತಲೆಫೊಡೆಯುವಂತೆ ಹೊಡೆ
ದಿದ್ದಾನೆ ! ಶಾರದಮ್ಮನವರೆ, ಬೇಗ ಪಟ್ಟಿಗುನ್ನು ಹಾಕುವಾ ನಡೆಯಿರಿ.
ರಕ್ತವು ಬಹಳ ಹರಿಯುವದು !

(ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತುತ್ಯರು ಇಬ್ಬರು. ಮಾರ, ಬೀರ.)

ಮಾರ— ಅಲ್ಲೋ ಬೀರಣ್ಣ, ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮಂದೀದು ಏನ ಚಮ
ತ್ಕಾರಾಯಿತೋ ? ಯಾರ ಬೇಕಾದವರು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು; ಬೇಕಾದ
ಬಾವಿ, ಕರೆ ಮುಟ್ಟಿಲಿಕ್ಕೆ ಸರ್ರಾಸ ಆತು; ಬೇಕಾದ ದೇವರಿಗೆ ಗುಡ್ಯಾಗ
ಮಿಕ್ಕಾದವರು ಹೋಗೋಮಹಾ ನಮಗೂ ಹೋಗಿ ಕಾಯೀ ಗೀಯೀ ಒಡಿಸ
ಲಿಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಾಯಿತು; ಏನ ದೇವರು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ್ದಾಂಗ ಬಂದ್ನೋ
ನಮ್ಮಪ್ಪ, ಗಾಂಧಿ ಮಹಾರಾಜಾ ! ನಾಯಿಗಿಂತಾ ಅತ್ತತ್ತಾದ ನಮ್ಮನ್ನ ನಾಲ್ಕು
ಮಂದ್ಯಾಗ ತಂದುಬಿಟ್ಟಾ !

ಬೀರ— ಮಾರಣ್ಣ, ಪದ್ಧಪ್ಪನೋರ ತಂದಿ ಹಿರಣ್ಣಿಗಬ್ಬಾಚಾರನೋ
ಡಿದ್ದಾ ! ನಮ್ಮಂದ್ಯಾಗ ಕಲ್ಲು ಕೆಲಸಾಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಕಂತ ಮುಂದ !
ಮೊದಲೆಲ್ಲೋ ನಮ್ಮ ಕಂಡ್ರ ನಾಕಮಾರ ಜಿಗಿತಿಯು ಆಚಾರೆಪ್ಪನೋರು !

ಮಾರ— ಎಲೆ ತಮ್ಮಾ, ಬೀರಣ್ಣಾ, ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಮಾತು ಬುದ್ಧಿವಂತ ರಗೇ ಮೊದಲ್ಗಿಡತಾನ. ನಮ್ಮೂರಾಗಿನ ಶಾಣೇರಂದ್ರ ಹಿರಣೇಗಬ್ಬಾಚಾರ. ಅಂತೇ ಗಾಂಧಿಮಾರಾಜನಂಥ 'ಬಿಲ್ಲಾತನ ಹೇಳ್ವಿ ಮಸ್ತವರ ತಲಿಗೇ ನಾಟಿತು. ಇನ್ನೂ ನಾಗಾಭಟ್ಟಂಥಾ ಅರಗಚ್ಚಾ ಮುಂದೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮನ್ನಾ ಕಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುಕ ಅನಮಾನ ಅನಮಾನ ಮಾಡತದ !

ಬೀರ— ಅದ ನಾವು ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಅಥವಾ ಕಿರಿಸ್ತಾನ್ಯೊಳಗ ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾರೊಳಗೂ ನಾವು ಕಲಿತೀವಿ ! ಕುಲದಾಗಿದ್ದ ಮಾತ್ರ ಕಲಿಸಿಕೊಂಬೋ ದಿಲ್ಲ ! ಕುಲಗೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಾ ಸುದ್ದಾಗತದ್ದಾನೇನೊ ?

ಮಾರ— ಅದೇನೊ ಏನೋಪಾ ! ಈ ವಿಚಾರ ನಮ್ಮನ್ನ ಆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಾರದ ಮುಂದಿನ ಕೇಳಬೇಕು.

ಬೀರ— ಮೊದಲೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮನ ಕಂಡ್ರ ಬಿಳೇಮುಂದೆಲ್ಲಾ ಹಡ್ಡುಹಡ್ಡು ಮಾಡತಿದ್ರು. ಆ ಅಪಮಾನ ತಾಳ್ವಾ ನಮ್ಮಂದಿ ಕುಲಗೆಡತತ್ತು ಅನ್ನು. ಇನ್ನೇನು ನಾಕ ಮಂದ್ಯಾಗ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ಗಾಂಧೀಮಾರಾಜಾ ಕಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಾ. ಇನ್ನಮ್ಮಾಳೆ ಕುಲಗೆಡೋದು ತಪ್ಪತಲ್ಲ ! ಸಂತಾ ದೇವರಂಥಾತನ್ನ ನಮ್ಮದಾ ಗಿನ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಆಕ್ಷರಕಲ್ಮ ಅರಗಚ್ಚಾ ಮಂದಿ ನಂಬಿಗ ಇಡವಲ್ದಂತ ! ಮೊಸಳೇ ಕುಲದವರು ನೋಡೆಪಾ, ಅವರ ಮಾತ್ರ !

ಮಾರ— ಬಿಸಲಾಗಿಂದ ನೀರಾಗ ತಂದ್ಬಿಟ್ಟಾತನ್ನ ಕಚ್ಚಿದರ ಮೊಸಳೆ ಕುಲದವರನ್ನಾ ಮತ್ತೇನನಬೇಕು ? ಅಂಥವರೊಂದ ನಾಕಮಂದಿ ನಮ್ಮ ಕುಲದಾಗ ಕುಟ್ಟಿದ್ದ ಮತ್ತ ನಾವು ಮೊದಲ್ಗಂತೆ ಗ್ವಾಳಕರಾಗುವದೇ ನಿಜ !

ಬೀರ— 'ಹಿಂದಕ ನಮ್ಮಂದಿ ಇಂಥಾದ ಏನಾರ ಪಾಪಾ ಮಾಡಿದ್ದಾರಾದೀ ತಂತ ನಮ್ಮನ್ನ ಗ್ವಾಳಕರ್ನ ಮಾಡಿ ಊರಪೊರಗ ಒಗದಿದ್ದಾರಾದೀತು ! ಮತ್ತ ತಿರಗ ಹಂತಾ ಪಾಪಾನ ಮಾಡಬೇಕೇನೋ ?

ಮಾರ— ಆಗಲಿ ! ಮಾಡದೋರ ಉಣತಾರ ! ನಮಗೇನು ?

ಬೀರ— ಮಾಡೋರೊಬ್ಬರು; ಅನುಭೋಗಸ್ಥೋರು ನೂರಾರು ಮಂಧಿ.

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಅದಕೆ ಒಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋಣಾ ! ಅದೇನೆಂದ್ರೆ ನಾಳೆ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಗಾಂಧೀ ಮರಾಜಾ ಬರತಾನಲ್ಲಾ ದೇವರು ಬಂದ್ಬಾಂಗ. ಆತನ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮೂರ ಹೊಲೆ ಮಾಡಿಗ ಮಂದಿನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡ್ಬಾಕಿ ಜಳಾ ಜಳಾ ಹೇಳಿಬಿಡಾಣಾ !

ಮಾರ— ಏನಂತಾ ಹೇಳಬೇಕೂ ?

ಬೀರ— ಮಾರಾಜಾ, ಯಾರಬೇಕಾದೋರು ನಿನ್ನ ಬಿಡವಲ್ಲರಾಕ ! ನಾವೇನೆ ನಿನ್ನ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಜಳಾ ಜಳಾ ಹೇಳಿಬಿಡಾಣಾ !

ಪದ್ಮ— (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಎಲೋ ಊರ ಉಡುಗುವ ಕೆಲಸವಾಯಿತೇ ?

ಮಾರ— ನಮ್ಮೊವ್ವಾ ಮನ್ನಮ್ಮಾ ನಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ವಂದ್ಬೀದಿ ಉಳಿಸಿ ದ್ವಿಲ್ಲ. ಮೂಲಿ ಮುಂಗಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಾ ಗೂಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ !

ಬೀರ— ನಾವು ಬರೇ ಊರಲ್ಲಾ ಬೋರಿಗೆ ಹಿಡಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡಿ ದ್ವೊಂದೇ ಆಯ್ತು !

ಪದ್ಮ— ಅಗಲಿ ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಮೈ ತೊಳೆದು ಕೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಿರ ಬೇಕು ! (ಹೋಗುವರು.)

ಜನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ಮಹಾತ್ಮ — ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರೇ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಖಾದೀ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮ ಪರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ರಿಫೋರ್ಮಿಗಳು ನಮಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಲಿವೆ! ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇ ಬೇರೆ !

ಎಲ್ಲರೂ— ಅದೇನು ಮಹಾತ್ಮರೇ ?

ಮಹಾತ್ಮ — ತಾನೇ ತಿಳಿಯುವದು. ಏನು ಭಟಿಬೇ, ನಿಮ್ಮ ಅಂಬೋಣ ವೇನು ?

೪ನೆಯ ಅಂಕ

ನಾಗಾ— ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇಲ್ಲಾ ! ನಿಮ್ಮ ಮಾತಾಜೀ ತನ್ನ ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗಳಾದ ಕಮಲೆಯುಮೇಲೆ ಬಲೆಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ ! ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕು !

ಮಹಾತ್ಮ— ಅದೇನು ಮಾತಾ, ಇವರ ದೂರು ?

ಶಾರದಾ— ಅಪ್ಪಾಜೀ, ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಮಲೆಯು ಮತ್ತು ಅವಳ ಬಳಗವೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ! ಅವರನ್ನೇ ವಿಚಾರಿಸಿದ ರಾಯಿತು.

ನಾಗಾ— ಅಂತೂ ಲಿಪ್ತಾಲಿಪ್ತ ಭಾವನನ್ನು ಈ ಮಾತಮ್ಮನವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ; ಒಳ್ಳೇ ಪಾತಾಳ ಯಂತ್ರಗಳು !

• **ಮಾಧವ**— ಭಟ್ಟರೆ, ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು.

ನಾಗಾ— ರೀತಿ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದರೇನು ಪರವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ ? ಮಾಧವರಾವಜಿ, ತಾವಾರೋ ತಮ್ಮ ದೇಶವಾದೋ ಕುಲವೇನೋ ಗೋತ್ರವೇನೋ ? ಪರರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಮಂಕು ಹಿಡಿಸಬಹುದೆ ? ನೋಡೀ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರೆ, ತಾವು ಕಮಲಾಕುಮಾರರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾದರೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕಾರವೇ ಬಂತೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ !

ಮಹಾತ್ಮ— ಇನ್ನು ನನಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಲ್ಲವೇನು, ಸ್ವಾಮಿಗಳು ? ನಾನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲ ! ಅಲ್ಲದೆ ಭಟಜಿ, ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ !

ನಾಗಾ— ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೋ, ಹೊಲೆಯರೋ, ಅದನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಮನೋ— ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ? ನಿಜವಾದ ಹೊಲೆಯರು ನಾನು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಮಗನು ! ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಮಾಧವರಾಯ ಮಾತಾಬಾಯಿಯವರದೇ ಸಾಕ್ಷಿ ! ಯಾಕೆಲೋ. ಭಗ್ಯಾ ಹೇಳು. ದೇವರ ಮುಂದೆ ಸುಳ್ಳಾಡಬಾರದು. ನಾವು ಹೊಲೆಯರಲ್ಲವೆ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಭಗೀರ - ಅಹುದು. ನಾನು ಹೊಲೆಯನು.

ನಾಗಾ—ಧೂ. ಏನು ? ಹೊಲೆ ಮುಂಡೇಗಂಡಾ, ಏನು ಹಾಗೆ ಬೊಗಳಿದರೆ?

ಮನೋ— ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವನು ಹೊಲೆಮುಂಡೆಯ ಗಂಡನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಏಕೆ ಅಹುದಲ್ಲವೋ ?

ಭಗೀರ— ಅಹುದು !

ನಾಗಾ— ಎಲಾ ಚಾಂಡಾಲಾ ! ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹೊಲತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದಿಯಾ ?

ಭಗೀರ— ಅಹುದು !

ನಾಗಾ— (ಹಣೆಯನ್ನು ಬಡದುಕೊಂಡು) ಶಂಕರಾ ಶಂಕರಾ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾ, ಸದ್ಗುರುನಾಥಾ, ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತ !!

ಮಾಧವ— ಇನ್ನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚರ್ಚೆಯು ಬೇಡ ! ತೆರಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಇದ್ದಲಿಯಿಂದ ಕಪ್ಪೇ ಹೊರಬೀಳುವದು !

ಹಿರಣ್ಯ-- ಸ್ವಾಮಿ ನಾಗಾಭಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೇನು ? ಅಂದೆ.

ನಾಗಾ -- ಇರುವದಲ್ಲ ರೌರವ ನರಕ !

ಮಹಾತ್ಮ— ಬಹು ತೊಡಕು ಬಹು ತೊಡಕು ! ಅಸ್ತು. ಮಾತಾ, ಈ ತೊಡಕನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಬಿಡುವ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು !

ಶಾರದಾ— ಅಪ್ಪಾಜೀ, ತೊಡಕು ಬಿಡುವದೋ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಳುವದೋ ! ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಮಹಾತ್ಮ— ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ, ಮಾತಾ ! ಆ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಅಸತ್ಯವಾಗಬಹುದೆ ? ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಹೇಳು. ಆದದ್ದಾಗಲೀ ! ನಮ್ಮ ಮಾತಾಜಿಯು ಹೇಳುವ ಪದ್ಧಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾಧವರಾಯರು ಚನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಿ !

ಎಲ್ಲರೂ— ಎನು ಚಮತ್ಕಾರವಿದು ?

ಮಹಾತ್ಮ— ಇದೇ ನೋಡಿ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪದ ಚಮತ್ಕಾರವು ಹೇಗಿದೆ ? ಕೂಂ, ಮಾತಾ ಅದೋ ಅಂದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು

೪ನೆಯ ಅಂಕ

ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆದಿದ್ದಾನೆ !
ಬೇಡವೆಂದು ಆತನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ! ಹೂಂ ತೀವ್ರ ಹೇಳು.

ಶಾರದೆ— (ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷಗಳಾಚೆಗೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಧವರಾಯನು ಹೇಳಿದ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಳು)

ಮಾಧವ— ಅಹಹ ! ನೀನು ಶಾರದೆಯೇ ? ದೇವೀ—(ಅವಳ ಕಾಲಿಗಿರಗುವನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ)

ರಮಾಬಾಯಿ— ಬಾ ನನ್ನ ಕೂಸೆ ! (ಶಾರದೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಳು)

ಶಾರದೆ— (ತಂದೆಗೆ ನಮಿಸುವಳು)

ಹಿರಣ್ಯ— ಅಷ್ಟಪುತ್ರ ಸೌಭಾಗ್ಯವತೀ ಭವ !

ಮಹಾತ್ಮ— ಇದೇನು ಇವಳ ಪುನರ್ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ತಾವು ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಾ ?

ಹಿರಣ್ಯ— ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಆ ಜಗಜ್ಞಪ್ತುವೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನನ ಕೂಸಿನ ಸತ್ಯವಾದ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ್ಗೆ ನಾನು ಸಮ್ಮತಿಸದಿರುವದು ಅಧರ್ಮವಲ್ಲವೆ ?

ಪದ್ಮ— ಪಾತಕಮಾನವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಭವಿಷ್ಯವು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದೂ ಮತ್ತು ಈ ಪುನರ್ವಿವಾಹವು ವಿವಾಹದಷ್ಟೇ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾದದ್ದೆಂದೂ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾದುದಕ್ಕೆ, ಇದೊ ಈ ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಸಹೋದರಿಯ ಮಗನಾದ ಕವಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವೆನು !

ನಾಗಾ— ನಿಲ್ಲಯ್ಯಾ ನಿಲ್ಲು ! ಹಾಗೆ ಯದ್ವಾಪದ್ವಾ ಮಾತಾಡಿದರೇನು ? ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಪುನರ್ವಿವಾಹವು ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವಾದದ್ದೆ ?

ಮಾಧವ— ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾದದ್ದು. ಅಂಥೇ ಆ ಧರ್ಮವು ಶಾರದೆಯು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪವನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿತು.

ಮಹಾತ್ಮ— ಏನು ಮಾತಾ, ಪತಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಯಾ ?

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ

ಶಾರದಾ— ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಆ ಪ್ರಮಾದವಾಗಿತ್ತು.

ಮಾಧವ— ಅದೋ, ಆ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಾನಿವಳ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಮುಂದಿನಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಈ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಇವಳಿಗೆ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಅವಾಚ್ಯವಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದೆ. ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇವಳು ರೋಚಕ್ಕೆಗೆದ್ದು ಕೊಳೆತು ಕೊಳೆತು ಹಾದಿಯ ಹೆಣವಾಗಿ ಸಾಯಿಯೆಂದು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಆದವನು; ಆದರೆ ಈ ದೇವಿಯು ಮಹಾತ್ಮರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು, ಪುನಃ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಪಶ್ಯತ್ತಾ ಪಾಂಗಿಯಿಂದ ಬಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಮಹಾರೋಗ ಮುಕ್ತಮಾಡಿದಳು.

ಹಿರಣ್ಯ— ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಿತ್ತಂತೆ ಶಾರದೆಯ ವಚನಗಳು ಸತ್ಯವಾದವು. ಆಗಲಿ, ಪದ್ಮಾ ಒಪ್ಪಿಸು ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕುಮಾರನಿಗೆ. ಮಗು ರಾಧಾ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗು. (ಕಮಲಾ ಕುಮಾರವಿವಾಹ)

ನಾಗಾ— ನಿಲ್ಲಿ! ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಾಗಾಭಟ್ಟನೇ ಆಲ್ಲಾ ! (ಹೋಗುವನು.)

ಮಹಾತ್ಮಾ— ಹಾಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾದರೆ ಅದೇ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳುವಾ !

ಸಂಪೂರ್ಣ

॥ ಶ್ರೀ ದತ್ತರಾಜ ಸಮರ್ಥ ॥

“ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ” ನಾಟಕವನ್ನೇ ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸ ಬಯಸು ವವರು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಸಬಹುದು.

ಪದ ೧. ಪುಟ ೧.

ರಮಾಬಾಯಿ— ಶಾರದೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಾಗ್ಗೆ

ರಾಗ ಪಹಾದ— ಕೇರವತಾಲ.

ಅನುಮಾನ ಮಗ್ನಳಾದೆ ॥ ತನುಜಾತೆಗೋಸುಗ ॥ ಮಾನಸದೆ ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ತರುಣಿಯಾಗಿ ತಾನೀ ತೆರ ನಿಲಯವ ॥ ತೊರೆದು ಬೇರೆ ತಿರುಗಾಡಲು

ಬಹುದೆ ॥ ೧ ॥

ಪದ ೨. ಪುಟ ೨. ಸಾಲು ೧೬.

ಮಾಧವರಾಯ— “ ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವನು ” ಎಂಬುದರ ಮುಂದೆ.

ಮಟ್ಟಿ :— ಗೌರ್ವಿಧವೇ ಮನರತ. ರಾಗ ದೇಸಕಾರ, ತಾಲ ತ್ರಿವಟ.

ನಾ ನೀಡುವೆನೆ ವಚನವ ಬಾಲೆ ॥ ವನದನಯನೆ ನೆನೆದು ಮನದೆ ದಿನಪ

ನಂಘ್ರಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಿಸೆ ॥ ಪರಿಣಯಿಸುವೆ ನಾನೀಗ ॥ ೧ ॥

ಪದ ೩. ಪುಟ ೪. ಸಾಲು ೧.

ಶಾರದಾ— “ ಅವಳೆ ” ಇದರ ಮುಂದೆ.

ಮಟ್ಟಿ :— ಲಾಗೀ ಹೃದಯೇ ಕ್ಷುಣ್ಣ ರಾಗ ಯಮನ, ತ್ರಿತಾಲ.

ವೈಧವ್ಯವ ದೂರಿಸಿದಾ ॥ ಮಮ ॥ ಮುದಯಿಸಿದನು ಮೃದು ಹೃದ

ಯದ ತರುಣನು ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ಆತನು ತಾನಿರುವನು ಕುಲಸಂತಾ ॥ ಶೀಲಸಂತೆನನುಪಮ ಸಿರಿವಂತಾ

॥ ೧ ॥

ಪದ್ಯ ೪. ಪುಟ ೬. ಸಾಲು ೮.

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— “ಶಿವಶಿವಾ” ಇದರ ಮುಂದೆ

ಕಂದ—ಬಿಹಾಗರಾಗದಲ್ಲ.

ಸೇರದಿರರೆ ರೌರವನ || ಪೂರ್ವಿಕರೇ ಶ್ವಪಚರಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿದರೆ ||
ಧಾರುಣಿಗೆ ದೇವರೆನಿಸುವ || ಹಾರುವರಿದೊ ? ಹರಹರಾ ! ಇದೇನು

ಅನರ್ಥಾ || ೧ ||

ಪದ ೫. ಪುಟ ೧೦. ಸಾಲು ೩.

ಮಾಧವರಾಯ— ಪ್ರವೇಶದೊಡನೆ—

ಗಜ್ಜಲ—ರಾಗ ಮಾಂಡ; ತಾಲನೇರವಾ.

ತಾನಾದುದೀಗ ನೋಡಾ | ನಾಗೈದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ||
ಬಿಸಜಾನನಾ ಸುಬಾಲಾ | ವಶಳಾದುದತಿ ಅಗಾಧಾ ||
ಮರಿಯಾದೆಗೆನ್ನಗಿರುವಾ | ಬರಲಾರದಾವ ಬಾಧಾ ||
ಇಂತೀ ವಿಶೇಷದಿಂದ | ಎಂತಹುದು ಗೌಪ್ಯ ಶೋಧಾ || ೧ ||

ಪದ ೬. ಪುಟ ೧೧. ಸಾಲು ೨೧.

ಮಾಧವರಾಯ— ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಕೊನೆಗೆ—

ಮಟ್ಟ:— ಸ್ಥಂಭದ್ರಿಜರಾಜ ಶ್ರೀಶಿವಾ ರಾಗ ಬಿಹಾಗ; ತಾಲ ತ್ರಿವಟ.

ಹೇಗೆ ನಾನು ಪಾರಾದೆ ಸಹಜವಿಗಾ | ತಾನಿದುವೆ ಅಮೃತ ಸುಯೋಗ
|| ಪಲ್ಲ ||

ಮನಕೆ ಬಂದತೆರ ಖಲಕರ್ಮಗಳಾ | ಚರಿಸಿ ಮೇಲೆ ಸಂಭಾವಿತರಾಗಿ ||
ಜನರೊಳು ಮುಖಮೇಲೆತ್ತಿ ಬೆದರದೆ | ಮೆರೆಯುವವರೆ ಭಾಗ್ಯವಂತ
ರಲ್ಲವೆ || ೧ ||

ಪದ ೭. ಪುಟ ೧೪. ಸಾಲು ೨೦.

ಶಾರದಾ—“ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವನೇ ? ” ಇದರ ಮುಂದೆ.

ಮಟ್ಟ:—ಆನಂದೇ ನೃತ್ಯ ರಾಗ ಮಲ್ಲಾರ; ತಾಲ ತ್ರಿವಟ.

ಈಶಾನುಗ್ರಹವಾ || ನಾ ಸಂಪಾದಿಸಿದೆನು ಬಾಂಧವಾ || ಪಲ್ಲ ||

ಕರುಣಾಕರನೋರ್ವನು ದಯದಿಂದ । ಮರುಗಿ ಮುಕ್ತಮಾಡಲು
 ವೈಧವ್ಯದ ॥
 ನರಕದಿಂದಲೆನ್ನನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ । ನೋರೆಯಲೇನು ಮೋದಾ ॥ ೧ ॥
 ಸದ ೪ ಪುಟ ೨೩. ಸಾಲು ೩.

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾ ಚಾರ್ಯ—

ಶೀಸಪದ್ಯ:—ಮುಖಾರೀ ರಾಗದಲ್ಲಿ.

ಇಳಿದ ಕಲಿರಾಯ ತಾನಿಳಿಗೆ ನೀಸಂಶಯ
 ಪ್ರಳಯ ಕಾಲವ ತರಿಸುವ ॥
 ಕುಲಗಳುಳಿಸದೆ ಕಲಿಸಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರನೆಲ್ಲ ।
 ಬಲುಮಾಯ ಬೋಧದಿಂದ ॥
 ಸಲೆವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನೋದಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ
 ಗಳಿಸಿದಂತಹರೆಲ್ಲರು ॥
 ಇಲಿಗಳಂದದಿ ಇವನ ಬಲೆಗೆ ಪಟಪಟ ಬಿದ್ದು
 ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಪೋಪರಂತೆ ॥
 ಮಾದಿಗರ ಕರದನ್ನ ನೀರು ಕೊಳ್ಳುವನಂತೆ.
 ಮದನಮೋಹನ ಮಾಲ್ವಿಯಾ ॥
 ಆದರುಶ ಕರ್ಮತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾ ಸಹಿತ
 ಬಿದ್ದನಂತಿವನ ಬಲೆಗೆ ॥ ೧ ॥
 ಸದ ೬. ಪುಟ ೨೭ ಸಾಲು ೧೦.

ಶಾರದಾ—“ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಬಾಳುವ ಚಿರಂಜೀವಿಯು” ಎಂದನಂತರ

ಮಟ್ಟು—ಮಮಭಾಗ್ಯ ಕಾಲ ಆಗಾ ರಾಗ ಕಾಸಿ; ತಾಲ ತ್ರಿವಟ.
 ಬಹು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ತನಯಾ ॥ ಪರಮಪುಣ್ಯಕಾಯಾ ॥ ಪಲ್ಲ॥
 ಸಹಜವೆ ಪಡೆದ ಮಹಾತ್ಮರಂಥ ॥ ಸಾಧುಸನ್ನಿಧಿಯಾ ॥ ಅನುಪಲ್ಲ॥
 ಯಾವನು ಲೋಕಸೇವಾ ॥ ವ್ಯವಸಾಯವೆಂದು ನೆನೆವಾ ॥ ತದನ್ಯಸಾರ
 ವರ್ತಿಸುವಾ ॥ ಅವನಿಗಲ್ಲವೇ ಶ್ರೀಯಾ ॥ ೧ ॥

ಪದ ೧೦. ಪುಟ ೩೬; ಸಾಲು ೨೨

ಶಾರದಾ—ಕೊನೆಗೆ

ಮಟ್ಟು:— ಶಾಂತದಾಂತ ಕಾಡಿಕಾಡ್ತಿ ರಾಗ ಬಿಹಾಗ; ತಾಲಯಕಾ

ಆ ದಯಾಮಯಾ ಮಹೇಶ ಆದಿತೇಯಸನ್ನುತಾ ||

ಈ ಧರಿತ್ರಿ ಜೀವಕೋಟಿ ಭಾರವಹಿಸಿದಾತಾ || ಪಲ್ಲ ||

(ಚಲಿ)ತಾ ಮಾನವರೂಪ ತಾಳಿ ಅವತಾರವ ಗೈವಾ ||

ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸಗಲ ಜಗದ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಿಸುವಾ ||

ದೇಶಕಾಲಕನುಗುಣ ಸದ್ಧರ್ಮವ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾ ||

ನಾಶಗೈವತಮವಿಶಿಷ್ಟ ಚಲವಾದದ ಬಲವಾ

|| ೧ ||

ಪದ ೧೧. ಪುಟ ೩೭; ಸಾಲು ೫

ಮಾಧವರಾಯ—ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ

ಮಟ್ಟು:— ದಯಾಧನಾ ಗುಜ ಕಾಂಠೇ ರಾಗ ಪಹಾಡಿ, ತಾಲ ಕೇರವಾ

ಇದೇನನಾಹುತ ಯಾತನೆಯುಮಮಾ || ಬುದುಕಿದುದೇಕೆ ಎನ್ನಯು
ಜನುಮಾ | ಪ್ರೋದುದು ತನುಪ್ರೇಮಾ || ಪಲ್ಲ ||

ಕೊಳೆಯುವ ತನುವಾ || ಗಳಿಲನೆ ಬಿಡಿಸೈ || ತಾಳೆನು ತಾ ದಾಹಾ ರಾಮಾ || ೧ ||

ಪದ ೧೨. ಪುಟ ೪೪. ಸಾಲು ೭

ಮಾಧವರಾಯ—ಕೊನೆಗೆ

ಮಟ್ಟು:— ಸ್ವಗುಣನಿಖರಾಚಿ. ರಾಗ ಕಾಪಿ; ತಾಲಯಕಾ.

ಸಲಹಿದಿ ಸಿಲೋಲಾ || ಪಲ್ಲ || ಕೇಳನಾ ದಯಾಲವಾ || ತಿಳಿಯದು
ತವಲೀಲಾ || ಅನುಪಲ್ಲ ||

ಕಾನನವನು ಸುತ್ತಿ ಸುಡುವ | ತಾನತೀ ಪ್ರಚಂಡ ಬೆಳೆವ ||

ಅನಲದಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ದೀನ | ಜನುಮವ ಕಾರುಣ್ಯ ಜಲವ || ಸುರಿಸಿ
ದೀನ ಜನಪಾಲಾ || ೧ ||

ಪದ ೧೩. ಪುಟ ೪೭. ಸಾಲು ೧೩.

ಮಾಧವರಾಯ— “ಯಾವಾಗ ನೋಡೇನೋ ಎನ್ನುವಹಾಗಾಗಿದೆ”
ಎಂದನಂತರ.

ಮುಟ್ಟು:— ಗಾತಿ ಗುಣಕತಾ. ರಾಗ ಸಾರಂಗ, ತಾಲ ಕೇರವಾ

ಆನಂದರವಿಯಾ || ತಾನಾದುದುದಯಾ :: ಪಲ್ಲಾ ||

ರೋಗಮುಕ್ತಕಾಯಾ | ಆಗುವದೈಯ್ಯಾ ||

ಸಾಗರಗೇಹಾ | ನಾಗಾರಿತುರಂಗ ರಾಯಾ | ಕೋರಿದ ಮಾಯಾ || ೧ ||

ಪದ ೧೪. ಪುಟ ೪೭. ಸಾಲು ೨೩.

ಮನೋರಮಾ—“ಎದೆಯು ಹೇಗೆ ಧಡಧಡಾ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು” ಎಂದನಂತರ.

ಮುಟ್ಟು:— ಅತಿಆನಂದ ಕೂವಿ ಕಕ್ಕಿಕಾ ರಾಗ ಮಿಶ್ರಗೌಡಸಾರಂಗ; ತಾಲ ತ್ರಿಪಟ

ಪ್ರಿಯಾ ಆ ಪೋದ ಕರಿಯಾ ಸಮಯಾ || ಇದೊ ಹಾರಿಸುವದು ಮಮ

ಹೃದಯಾ || ಪಲ್ಲಾ ||

ಮರಿಯದಿರುವದು ಗಡಗಡ ನಡುಗುವ | ಪರಿಯ ನೋಡು ಕಾಯಾ||೧||

ಮಸಣ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿನ ಹೊವದು ತಾ | ಅಶನಕಾಗಿ ಬರುವಂತೆ

ಬಂದತಾ | ವಿಷಮಯ ವೀ ವಿಷಯಾ || ೨ ||

ಪದ ೧೫. ಪುಟ ೫೨. ಸಾಲು ೬

ನಾಗಾಭಟ್ಟ— “ ದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ ” ಎಂದನಂತರ.

ಮುಟ್ಟು:— ಭುವನದಾಸುಡಾನಿ ರಾಗ . ತಾಲ

ಎಂಥ ಕಾಲ ಬಂತೋ ಕಂತುವೈ ನಮಗೆ || ಪಲ್ಲಾ || ಪಂಥವಾಡಿ ಮುಟ್ಟು |

ದಂಥ ಜಾತಿಗಳ ನಿ | ತ್ವಿಂತೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟು | ವರು ವಿಸ್ತರು || ಅನುಪಲ್ಲಾ ||

ಹರಹರಾ ಇದೇನು ! ತ್ರಾಸದಯ್ಯ ಪ್ರಲಯ || ವರ್ಣಸಂಕರ | ಭರದಿ

ಗೈಯಲು |

ಸ್ಪರ್ಧೆನಡಿಸುತೆ ಭೂ | ಬರ್ದಿಲರು ಪಾಪ || ಕರ್ದಮದೊಳು ತಾವಾ ||

ಬಿದ್ದು ಪೋಪರಿನ್ನು ||೧||

ಪದ ೧೬. ಪುಟ ೬೦. ಸಾಲು ೨೫.

ಮಾಧವ— “ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂಬಳಿಕೆ

ಮಟ್ಟು:— **इत्तमान भायो.** ರಾಗ ಕಮೋದ; ತಾಲ ತ್ರಿವಟಿ
ಜನಸೇವೆಯಾ ಗೈವೆ ||ಪಲ್ಲ|| ಮನದೊಳು ಸಂತ್ಕತಾ ಮನಮೋಹನಾಂ
ಗಿಯಾ || ಅನುಪಮ ಶೀಲಸುಗುಣಗಳ ನೈನಿಸುತೆ || ೧ ||

ಪದ ೧೭. ಪುಟ ೬೧ ಸಾಲು ೧೧.

ಮನೋರಮೆ— ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗಲೇ,

ಮಟ್ಟು:— **प्रणयस्त सद्यः** ರಾಗ ತಿಲಕಕಮೋದ; ತಾಲ ಝಂಪೆ.
ಧರಿಸಿರುವ ವಸನಾ | ರಾರಾಜಿಸುವದೀಗ || ಸುರಸುಂದರಾಂಗನೆಗೆ ಮೀರಿ
ಸಿದೆ ಚಲುವಿಕೆಯ ||ಪಲ್ಲ|| ಈ ಖಾದಿಯೊಳಗೇನು ಮೋಹಿನಿಯು ತುಂಬಿ
ಹುದೋ || ನಾ ಕಾಣೆ ಮುಖದೊಳಗೆ ಮಿಂಚುವದು ಮಿರುಗು ಘನ||೧||

ಪದ ೧೮. ಪುಟ ೬೪. ಸಾಲು ೨೪.

ಮನೋರಮಾ— ರಾಯರೆ, ಎಂಬುದಳಿಕೆ

ಮಟ್ಟು:— **सोनेके यह** ಗಜ್ಜಲು. ರಾಗ ಭೈರವೀ ತಾಲ ಕೇರವಾ
ನಾನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ | ಸಂಸಾರದ ವಿನಾಶಾ || ಇನ್ನೇನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ |
ನಾ ಮಾಡಲಾವ ಆಶಾ ||
ಸತಿರತ್ನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ | ಎನ | ಗೆಲ್ಲಿದೆ ಪ್ರವೇಶಾ || ಇನ್ನೆಂತು ಕಾಣಲೀ ನಾ |
ಸ | ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾಶ ||೧||

ಪದ ೧೯. ಪುಟ ೭೦ ಸಾಲು ೧೬

ಮನೋರಮಾ— “ನಿಮ್ಮ ತಿಪ್ಪೆ ಕಕ್ಕುಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವೆನು”
ಆದ ಬಳಿಕ

ಮಟ್ಟು:— **खलमकरभयद** ರಾಗ ಬಾಗೇಸರಿ. ತಾಲ ತ್ರಿವಟಿ
ಬಳಿಯುವೆ ಕೊಳೆಯನು ಉಳಿಸದಂತೆ ನಾ || ಭಂಗಿಜನಂಗಳಿಗಧಿಕವಾಗಿ
ನಾಂ ||ಪಲ್ಲ||
ಊರಬೀದಿಗಳ ನಿರಿಸುವೆ ನಿರ್ಮಲ | ಕಾರ್ಯವದೇ ಹೊಲತಿಯಾದ
ನನಗೆ ||೧||

“ಪದ ೨೦ ಪುಟ ೭೧. ಸಾಲು ೪.

ಮಾಧವ — ಆ ಹೊಲೆಯನಾದ ಕಾಮನೇ ಕಾರಣನಲ್ಲವೆ? ಎಂಬುದಳಿಕೆ

ಮಟ್ಟು:— ಹಾ ಗಗನಪಾತಿ ತಮಾರಿ ದಿನಕರ ರಾಗ ಮಾಲಕಂಸ ತಾಲ ತ್ರಿವಟಿ
ತಾನಧಮ ಖಲ ಕುಮಾರ ಜನಿಸಿದ || ವನಜನಾಭ ಸಿರಿಯರ ಉದರದಿಂದ

|| ಪಲ್ಲ ||

ನೆನೆವರನ್ನು ಸಲಹುವರವನಾ , ಜನನೀ ಜನಿಕರು ಈ ತನುಹೀನಾ ||

ನೆನೆಯುವವರ ಸರ್ವನಾಶ ಗೈವನು

|| ೧೧ ||

ಪದ ೨೦. ಪುಟ ೪೦. ಸಾಲು ೧೧

ನಾಗಾಭಟ್ಟೆ—ಬಂದ ಕೂಡಲೆ—

ಮಟ್ಟು:— ರಘುವೀರ ರಣಧೀರ. ರಾಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಭೈರವಿ ತಾಲರೂಪಕ.

ಲಲನಾಮಣಿ ಹೃದಯಾ || ತಿಳಿಯದು ನಿಸ್ಸಂಶಯಾ || ಪಲ್ಲ ||

ಜಲಜಾಸನ ತಾನರಿಯನು | ಉಳಿದ ನರರ ಪಾಡೇನು || ಅನುವಲ್ಲ ||

ತೋರಿಕೆಯಲಿತಾ ನಿರುವಳು | ಚಾರುವೋ ಹಕ ರೂಪದವಳು ||

ಭಾರಿಕಪಟಿವಂತರದೊಳು | ಮೀರಿತುಂಬಿದೆ ಗರಲದೊಲು || ೧ ||

ಮಾಯಕಾರ್ತಿ ನಡೆನುಡಿಯೊಳು | ನ್ಯಾಯನೀತಿಗಳ ನುಡೆವಳು

ಬಾಯಿಗೆ ಮಧುಸವರಿದ ವಿಷ | ದಾಯತ ಕೊಡದಂದದಿಹಳು || ೨ ||

ಪದ ೨೨. ಪುಟ ೪೧, ಸಾಲು ೧೦.

ನಾಗಾಭಟ್ಟೆ—“ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡದೆ ಹೋಗುವವೇ ಇಲ್ಲ” ಅಂದ ಬಳಿಕ

ಶೀಸಪದ್ಯ. ಜಿಂಜೋಟಿ ರಾಗ

ನಿಂಬೆವರ್ಣವ ನೋಡಿ | ನಂಬುವದು ನಮ್ಮವರ |

ಹುಂಬತನವೆನಿಸದಿಹುದೆ ||

ಇಂಬಿಸುವವರ ಸವಿ | ತುಂಬಿದಂತಹ ನುಡಿಗೆ |

ಸಂಭ್ರಮವ ತಾಳಿ ಮನದೆ ||

ಯಾರಿಗಾದರು ಇವರ | ಕರದ ಅಂವೋಲನವು |

ದೊರೆತುದಾದರೆ ತೀರಿತೊ ||

ಹಿರಿಹಿರೀ ಹಿಗ್ಗಿ ಬಾ | ಯೈರೆದು ಪೌರುಷ ಕೊಚ್ಚು |

ವರು ವರುಷ ವರುಷಗಳಲಿ ||

ಧನ ಬೇಡಿದರೆ ಸಾಕು ! ಮನೆಮಾರು ಮಾರಿ ಹಣ

ವನು ಒದಗಿಸುವರವರಿಗೆ ॥

ಜನುಮದಾರ್ಭು ಬ್ರಾ । ಹೃಣರಿಗೊಂಫರೆ ಕಾಸು

ದಾನ ಕೊಡದವರು ಸಹಿತಾ ॥ ೧ ॥

ಪದ ೨೩. ಪುಟ. ೯೫. ಸಾಲು. ೫.

ಮಾಧವರಾಯ—“ಅಹಾಹಾ ನೀನು ಶಾರದೆಯೇ? ದೇವೀ” ಅಂದನಂತರ

ರಾಗ ಭೈರವಿ ತಾಲತ್ರಿಪಟ

ಕ್ಷಮೆಯನು ಪಾಲಿಸೆ ಪಾಮರಗೆ ॥ ವಿಮಲೆಯೆ ಕೋಮಲೆಯೇ ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ಮೋಸಮಾಡಿ ನಾನಿತ್ತೆನು ನಿನಗೆ । ಕ್ಲೇಶವನಸದಳ ಸಹಿಸುವದಾಗೆ ॥

ಎಸು ದಿನಗಳನು ಕಳೆದೆಯೆ ಸಖಿಯೇ । ಭೀಷಣ ಕಷ್ಟಕೆ ನೀಗುರಿ

ಯಾಗೆ ॥ ೧ ॥

